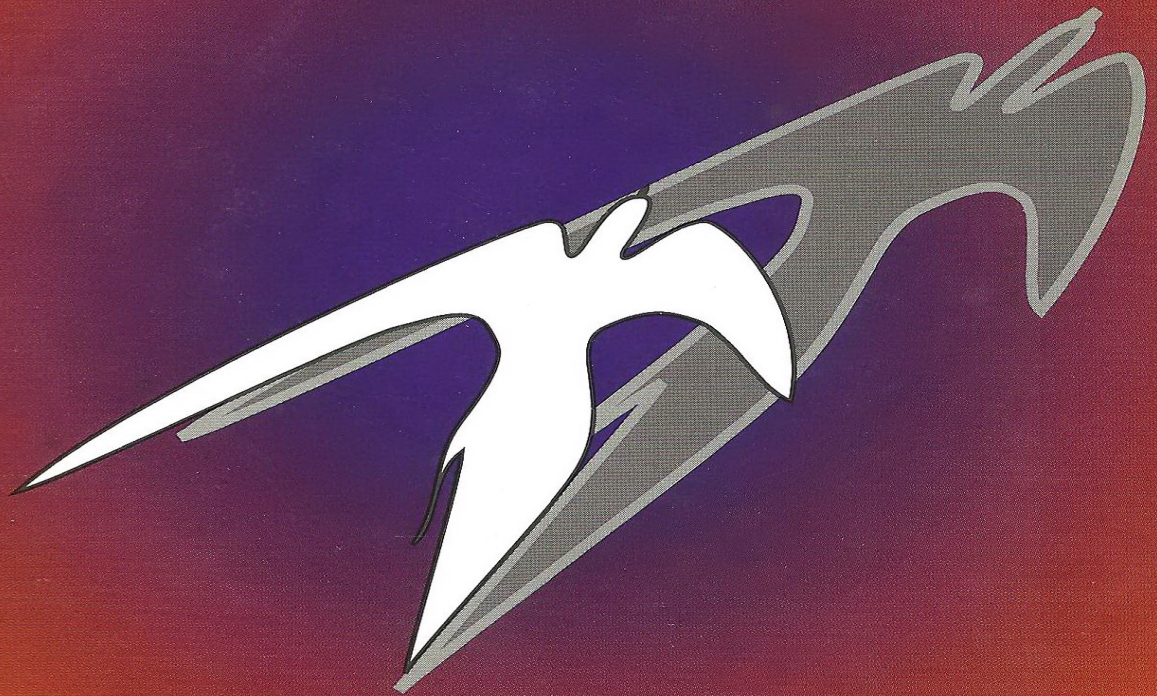

ДЖЕРЪМ ДЕЙВИД
СЕЛМНДЖЪР

СПАСИТЕЛЯТ
В РЪЖТА

ДЖ. Д. СЕЛИНДЖЪР СПАСИТЕЛЯТ В РЪЖТА

Превод: Надя Сотирова

chitanka.info

ГЛАВА I

Ако наистина ви се иска да чуете тази история, то сигурно ще поискате да разберете къде съм роден и как съм прекарал глупавото си детство, и с какво са се занимавали родителите ми, преди да ме създадат, и какво ли не още, с една дума — цялата тази плява от сорта на „Дейвид Копърфийлд“, но на мене не ми се ще да се ровя из нея. Първо, това ме отегчава и, второ, родителите ми ще получат по два-три кръвоизлива, ако се разбъбря за твърде личните им работи. Много са докачливи на тази тема, особено баща ми. Те са свестни хора въобще — не казвам нищо — но са дяволски докачливи. А пък и нямам намерение да седна да ви разправам цялата си идиотска биография или тям подобни. Просто ще ви разкажа тази смахната история, дето се случи с мене около Коледа и ме умори до смърт, та трябваше да дойда тук и да си гледам спокойствието. Думата ми е за онова, което разказах и на Д. Б., а той ми е все пак брат и така нататък. Сега той е в Холивуд. Не е чак толкова далече от нашия мръсен санаториум и прескача да ме навести почти всяка неделя. Ще ме откара и у дома, когато си тръгна оттук, другия месец може би. Току-що си купи „Ягуар“. Една от онези английски машинки, дето вдигат до двеста мили в час. Излезе му близо четири хиляди парчета, дявол взел го. Сега него го бие парата. А порано не го биеше. Беше си просто един редовен писател, докато живееше у дома. Ако не сте чували за него, той написа тази страхотна книга разкази „Тайнствената златна рибка“. Най-хубавият разказ в нея е „Тайнствената златна рибка“. Там за онова момченце, дето не давало никой да погледне златната му рибка, защото си я купило със собствени пари. Убива ме с този разказ. Сега Д. Б. е в Холивуд, продаде се като проститутка. Ако има нещо да мразя на този свят, то е киното. Да не сте ми споменали за кино. Най-последно да започна от деня, в който напуснах Пенси.

Пенси е подготвително училище^[1] в Ейджърстаун, Пенсилвания. Трябва да сте чували за него. Или поне трябва да сте виждали рекламата. Печатат я, кажи-речи, в хиляда списания — все един и същ

фукльо на кон прескача препятствие. Сякаш в Пенси не се прави друго, освен да се играе поло през цялото време. Но аз ни веднъж не видях кон наоколо. А под фукльото на картината — все същият надпис: „От 1888 година насам ние непрестанно възпитаваме прекрасни здравомислещи младежи“. Вятър работа! И в Пенси възпитават толкова, колкото и в другите училища. А пък и не съм виждал там ни един „прекрасен здравомислещ младеж“ и прочие. Може би един-двама. Ако има и толкова. И те сигурно са си дошли такива в училището.

И тъй, беше съботата, когато се игра футболният мач със Саксън Хол. Срещата със Саксън Хол се считаше за голямо събитие за Пенси. Това беше финален мач за годината и просто трябваше да се гръмнеш или нещо подобно, ако Пенси не спечелеше. Помня, че към три часа следобед аз вече стърчах чак горе, по дяволите, на Томсъновия хълм, точно до разбрицаното оръдие, дето е било в Гражданската война и прочее. Оттам можеше да се вижда цялото поле и как двата отбора се гонят от единия до другия край на игрището. Трибуните не се виждаха много хубаво, но се чуваше ревът им, силен и страхотен за Пенси, защото там беше фактически цялото училище освен мене, и немощен, и писклив за Саксън Хол, понеже гостуващият отбор почти никога не водеше много народ със себе си.

На футболните мачове изобщо нямаше много-много момичета. Само на абитуриентите беше позволено да си водят момичета. Ужасно училище, както и да го погледнеш. Обичам да ходя там, където поне от време на време можеш да мернеш момичета, па дори и само да си чешат ръцете или да се секнат, или дори само да се кикотят, или нещо подобно. Единствена Селма Търмър, дъщерята на директора, се виждаше много често на мачовете, но тя не беше точно от онези, дето можеш да си паднеш по тях. Все пак биваше си я. Веднъж седях до нея в автобуса от Ейджърстаун и започнахме един вид разговор. Тя ми харесваше. Имаше голям нос и ноктите ѝ бяха изгризани до кръв, и си беше натъпкала подпльнки в пазвата, които стърчаха на всички страни, просто да я съжалиш. Харесваше ми, защото не се фукаше, че баща ѝ е важна птица. Сигур си знаеше какъв лигав преструванко е той.

Имаше си причина да стърча чак на върха на Томсъновия хълм, вместо да съм долу на мача. Току-що се бях върнал от Ню Йорк с фехтовъчния отбор. Бях пустият водач на отбора, голяма клечка.

Потеглихме към Ню Йорк тази сутрин за фехтовъчна среща с училището Макбърни. Само че срещата не се състоя. Забравих шпагите и екипите, и всичко друго в проклетото метро. Не беше само моя вината. Трябваше все да ставам и да гледам картата, за да разберем къде ще слезем. Така че в Пенси се върнахме към два и половина вместо по вечеря. Никой от отбора не ми говореше на връщане. Беше доста смешно донякъде.

И по друга причина не бях долу на мача. Отивах да си взема сбогом със стария Спенсър, моя учител по история. Той имаше грип и прочие и си помислих, че може би няма да го видя до коледната ваканция. А ми беше пратил бележка, че иска да ме види, преди да си замина за дома. Знаеше, че няма да се върна в Пенси.

Забравих да ви кажа. Мене ме изхвърлиха от училището. След коледната ваканция нямаше да ме приемат, понеже ме скъсаха по четири предмета и не залягах, и прочие. Често ме предупреждаваха да се хвана да уча, особено по средата на срока, когато родителите ми ги повикаха на среща със стария Търмър, но аз не направих нищо. И затова ме отрязаха. В Пенси много често отрязват момчетата. Оценките ми са високоакадемични. Така си е.

И тъй, беше декември и прочие и студът хапеше с вълчи зъби, особено на върха на този глупав хълм. Бях само по яке и нямах ни ръкавици, ни нищо. Предишната седмица някой ми задигна направо от стаята палтото от камилска вълна заедно с кожените ръкавици в джоба. Пенси гъмжи от крадци. Доста момчета идват от богаташки семейства и все пак гъмжи от крадци. Колкото по-скъпо е едно училище, толкова повече крадци има в него, истината ви казвам. И тъй, аз стърчах там до разбираното оръдие, гледах долу мача и задникът ми трепереше от студ. Само че не следях много играта. Всъщност се въртах там, защото се мъчех да почувствам някак раздялата. Искам да кажа, че съм напускал училища и разни места, без дори да усетя, че ги напускам. Това ми е смърт. Не ми пука дали раздялата е тъжна или неприятна, но когато напускам някое място, искам да усетя, че го напускам наистина. Не усетя ли това, още по-терсене ми е.

Провървя ми. Внезапно се сетих за нещо, което ми помогна да разбере, че се пръждосвам завинаги оттук. Спомних си изведнъж онзи път около октомври, когато ние с Роберт Тичънър и Пол Кембъл си играехме на подаваница пред училищната сграда. Славни момчета,

особено Тичънър. Беше тъкмо преди вечеря и вече се стъмваше, но въпреки това ние си ритаме топката. Ставаше вече все по-тъмно и по-тъмно, едва виждахме топката, но не искахме да спрем да правим каквото си правехме. Най-последно трябваше да спрем. Онзи учител, дето преподаваше биология, мистър Замбези, си подаде главата през прозореца на училището и ни каза да си влезем в общежитието и да се приготвим за вечеря. Всеки случай, щом си спомня такива неща, мога да усетя раздялата, стига това да ми е нужно — поне повечето пъти мога. Щом почувствах това, върнах се и хукнах надолу по другата страна на хълма към дома на стария Спенсър. Той не живееше в училището. Живееше на Антони Уейн авеню.

Тичах по целия път до главната врата, но по едно време се спрях за миг да си поема дъх. Задъхвам се, ако искате да знаете истината. Първо, съм голям пушач, тоест — бях. Накараха ме да се откажа. Второ, пораснах с цяла педя миналата година. Ето как всъщност пипнах те-бе-це и дойдох тук, за да ми правят тези идиотски изследвания и глупости. Пък аз съм си доста здрав.

Както и да е, щом си поех дъх, прекосих тичешком улица 204. Беше адски заледена и за малко не се плъснах. Дори не знаех защо тичам — предполагам, че просто така ми се искаше. Като пресякох улицата, стори ми се, че някак изчезвам. Беше един от онези шантави следобеди, страшно студени, ни слънце, ни дявол, и ти се струва, че просто изчезваш при всяко пресичане на улицата.

Братче, как побързах да натисна звънеца, щом стигнах до къщата на стария Спенсър. Съвсем се бях вкочанял. Ушите ме боляха и едва движех пръстите си. „Хайде, хайде — казах веднага почти на глас, — някой да отвори вратата!“ Най-последно старата мис Спенсър отвори. Те нямаха прислужница и въобще никого и винаги отваряха вратата сами. Нямаха си много пари.

— Холдън! — възкликна мисис Спенсър. — Колко се радвам! Влез, мойто момче! Не си ли умрял от студ?

Мисля, че се зарадва, като ме видя. Тя ме обичаше. Поне така си мисля.

Братче, как бързо се намъкнах в къщата.

— Как сте, мисис Спенсър? — попитах аз. — Как е мистър Спенсър?

— Дай си якето, мойто момче — каза тя. Не ме чу, че я питам как е мистър Спенсър. Беше малко нещо глуха.

Тя закачи якето в дрешника на антрето, а аз си пригладих малко косата с ръка. Обикновено се подстригвам ниско, та няма нужда да се реша много.

— Как сте напоследък, мисис Спенсър? — повторих аз, само че по-високо, за да ме чуе.

— Отлично, Холдън. — Тя затвори дрешника. — А ти как си?

От начина, по който ме запита, веднага разбрах, че старият Спенсър ѝ е казал, че съм изхвърлен от училището.

— Отлично — отвърнах аз. — Как е мистър Спенсър? Прекара ли вече грипа?

— Прекарал ли? Холдън, той се държи съвсем като... и аз не зная като какво... В стаята си е, мойто момче. Влизай направо.

---

[1] Подготвително училище — частно училище в САЩ, където подготвят ученици за влизане в колеж или университет. — Б.р. ↑

ГЛАВА II

Те си имаха отделни стаи и прочие. И двамата бяха по на около седемдесет години, ако не и повече. Намираха си удоволствия в живота, макар и глуповати, разбира се. Знам, че това звучи подло, но аз не го казвам с подла мисъл. Само искам да кажа, че много мислех за стария Спенсър, а мислиш ли за него прекалено много, започваш да се питаш за какъв дявол живее още. Искам да кажа, че беше съвсем прегърбен и имаше ужасна стойка, и в клас изпуснеш ли тебешир пред черната дъска, все някое момче от първия чин трябваше да стане, да го вдигне и да му го подаде. Според мене това е ужасно. Но ако си мислиш за Спенсър само колкото трябва, а не прекалено много, можеш да си представиш, че не я кара толкова зле. Например един неделен ден, когато неколцина момчета се отбихме при него да прием топъл шоколад, той ни показа онова старо степано индианско одеяло, дето си го бяха купили с мисис Спенсър от някакъв индианец в Йелоустоунския парк. Явно беше, че старият Спенсър е изпитал голямо удоволствие от тази покупка. Ето какво искам да кажа. Вземаш някого дяволски стар, като стария Спенсър, и виждаш, че той може да изпита удоволствие от купуването на едно одеяло.

Вратата на стаята му беше отворена, но аз почуках за всеки случай, ей тъй, от учтивост. Дори го виждах. Седеше в голямо кожено кресло, цял увит в одеялото, за което току-що ви казах. Като почуках, той погледна към мене.

— Кой е? — кресна. — Колфийлд ли? Влез, момче.

Вън от клас винаги крещеше. Действаше ти на нервите понякога.

Още щом влязох, съжалих, че съм дошъл. Той четеше „Атлантик Мънтли“ и наоколо му беше пълно с хапчета и лекарства, и всичко миришеше на капки за нос. Това много ме потисна. Аз и без това не си падам по болни хора. Най-потискащо ми подежда това, че старият Спенсър беше в своя много мрачен охлузен стар халат, в който сигурно се беше родил или нещо подобно. Изобщо не обичам много да гледам старци по пижами или халати. Буцестите им старчески гърди и крака

все се показват. Краката на старците по плажове и разни места винаги изглеждат толкова бели и проскубани.

— Здравейте, сър — поздравих аз. — Получих бележката ви. Много благодаря. — Той ми беше изпратил бележка, с която ме канеше да се отбия и да си взема сбогом преди ваканцията, защото нямаше да се върна вече. — Не беше нужно да ми пишете. И без това щях да дойда да се сбогувам.

— Седни там, момче — каза старият Спенсър. Имаше предвид леглото.

Седнах на него.

— Как е грипът ви, сър?

— Слушай, момчето ми, ако се чувствах по-добре, щях да повикам лекар — каза старият Спенсър. И с това се отпуши. Започна да се смее самодоволно като смахнат. Най-последно се изпъна и каза: — Защо не си на мача? Мисля, че днес е големият мач.

— Да. Бях. Само че току-що се върнах от Ню Йорк с отбора по фехтовка — отвърнах аз. Братче, леглото му беше като камък.

Спенсър започна да става дяволски сериозен. Знаех си аз.

— Значи ни напускаш, а? — рече той.

— Да, сър. Така изглежда.

И той започна по стар навик да кима. Никога в живота си не съм виждал човек толкова да клати глава, колкото старият Спенсър. Не знаеш дали кима така от много мислене, или просто защото си е едно мило старче, което не може да си различи лакътя от задника.

— Какво ти каза д-р Търмър, момче? Разбрах, че доста сте си поговорили.

— Да, вярно. Поговорихме си. Стоях в кабинета му около два часа, струва ми се.

— Какво ти каза?

— Ами... че животът е спортна игра и тям подобни. И че трябва да се играе според правилата. Беше доста мило от негова страна. Искам да кажа, че все вдига много пара или нещо такова. Все се въртеше около това, че животът е игра и прочие. Нали знаете.

— Животът наистина е игра, момче. Животът е игра, която трябва да се играе според правилата.

— Да, сър. Зная това. Зная го.

Игра ли? Да има да взема. Хубава игра! Ако си откъм страната, която бие, игра е, разбира се, признавам. Но ако си откъм другата страна, която яде бой, тогава що за игра е това? Никаква. Няма игра.

— Писал ли е вече д-р Търмър на родителите ти? — попита ме старият Спенсър.

— Каза, че ще им пише в понеделник.

— А ти самият съобщи ли им?

— Не, сър, не съм им съобщил, защото ще ги видя навярно в сряда вечерта, като си отида у дома.

— А как, мислиш, ще посрещнат новината?

— Ами... доста ще се ядосат — казах аз. — Наистина. Това е май четвъртото училище, което сменям. — И заклатих глава. Имам такъв навик. „Братче!“ — рекох си аз. И „Братче!“ също казвам по навик. Отчасти, защото имам грозен речник, и отчасти, защото понякога се държа доста хлапашки за възрастта си. Тогава бях на шестнайсет години, а сега карам седемнайсет, а понякога се държа, като че ли съм на тринайсет. Това е просто смешно, защото съм шест фута и два и половина инча висок и имам бели коси. Наистина имам. От едната страна на главата си — от дясната — имам милион бели косми. Имам ги още от дете. И все пак продължавам да се държа понякога като дванайсетгодишен. Всички го казват, особено баща ми. То си е вярно донякъде, обаче не напълно. Хората винаги считат нещата за напълно верни. Хич не ми пука, само че ми писва, когато ми казват да се държа, както подобава на възрастта ми. Понякога се държа като много по-възрастен, отколкото съм — наистина, ей богу — но хората никога не забелязват това. Та те никога нищо не забелязват.

Старият Спенсър пак закима. И взе да си чопли носа. Той се правеше, че уж само го щипе, но всъщност си завираше палеца право вътре. Сигурно си мислеше, че това не е толкова нередно, понеже само аз бях в стаята. Не че ми пука много, но все пак е доста отвратително да гледаш някого как си чопли носа.

Тогава той каза:

— Имах честта да срещна майка ти и баща ти, когато бяха дошли да си поговорят с д-р Търмър преди няколко седмици. Чудесни хора.

— Да. Много са мили.

Чудесни. Ето дума, която ми е смърт. Звучи фалшиво. Повдига ми се, като я чуя.

Изведнъж старият Спенсър доби вид, като че ли има да ми каже нещо много екстра, нещо остро като бръснач. Той се изправи в креслото и някак взе да се върти. Обаче излезе лъжлива аларма. Само вдигна „Атлантик Мънтли“ от скута си и се опита да го хвърли на леглото до мене. Не улучи. Леглото бе само на около четири пръста от него, но все пак не улучи. Станах, та вдигнах списанието и го сложих до леглото. И изведнъж дяволски ми се поиска да се омета от стаята. Усещах, че предстои страшно конско евангелие. Не че имах нещо против самата идея, но никак не ми се щеше да ми четат конско и същевременно да ми мирише на капки за нос и да гледам стария Спенсър по пижама и халат. Наистина не ми се щеше.

И ето че започна.

— Какво става с тебе, момче? — каза старият Спенсър. И то необичайно строго. — По колко предмета изкара изпита този срок?

— По пет, сър.

— По пет. А по колко пропадна?

— По четири. — Преместих си малко задника на леглото. Никога през живота си не бях сядал на такова твърдо легло. — Английски изкарах добре — казах аз, — защото още в Хутънското училище бях учил всички тия неща за „Беоулф“ и „Лорд Рандъл, сине мой“. Искам да кажа, почти нямаше какво друго да уча по английски, освен да напиша някое съчинение от време на време.

Той дори не ме слушаше. Едва ли някога слушаше какво му говорят.

— Аз те скъсах по история просто защото не знаеше абсолютно нищо.

— Разбирам, сър. И още как го разбирам. Нямахте друг избор.

— Абсолютно нищо — повтори той. Ето това ме вбесява. Когато хората ти повтарят нещо, с което си се съгласил още първия път. След това го и потрети. — Но абсолютно нищо. Много се съмнявам дали си отворил учебника поне веднъж през целия срок. Отвори ли го? Право си кажи, момче!

— Ех, понадзърнах един-два пъти — казах му аз. Не исках да го обидя. Луд беше по своята история.

— Понадзърнал си, а? — каза той много саркастично. — Твоята, хм, изпитна работа е ей там, на моя шкаф. Най-отгоре на купчината. Донеси я, моля те!

Това беше мръсен номер, но аз отидох и му я донесох. Нямах друг избор. После пак седнах на неговото циментено легло. Братче, не можете да си представите колко съжалявах, че се отбих да си взема сбогом с него.

Той държеше изпитната ми работа, като че ли бе лайно или нещо подобно.

— Ние учихме за египтяните от четвърти ноември до втори декември — каза той. — Ти сам си избра тази тема за свободно съчинение. Би ли желал да чуеш какво си имал да кажеш?

— Не, сър. Не особено — отвърнах аз.

Но той все пак зачете. Невъзможно е да възпреш учител, щом си е наумил да прави нещо. Той просто си го прави.

— „Египтяните били древна кавказка раса, която обитавала една от северните области на Африка. Последната, както знаем, е най-големият континент в Източното полукуълбо.“

И аз трябваше да седя там и да слушам тази плява. Наистина беше мръсен номер.

— „Египтяните са особено интересни за нас днес по различни причини. Съвременната наука все още се стреми да узнае какви са били тайните примеси, които египтяните са употребявали, когато обвивали мъртвите, та лицата им не изгнивали в продължение на безброй векове. Тази интересна загадка е все още едно предизвикателство към съвременната наука на двадесетия век.“

Той спря да чете и остави изпитната ми работа. Някак взе да ми става омразен.

— Твоето есе, така да го наречем, свършва дотук — каза той със същия много саркастичен тон. Никой не би допуснал, че такова старче може да бъде толкова саркастично. — Обаче ти си ми написал една забележка долу на страницата — добави той.

— Зная — казах аз. Казах го много бързо, защото исках да го възпра, преди да е започнал да чете и това на глас. Но можеш ли да го спреш? Беше се разпалил като фишек.

— „Уважаеми мистър Спенсър — зачете той на висок глас, — това е всичко, което зная за египтяните. Някак си не могат да ме заинтересуват, макар вашите лекции да са много интересни. Нищо, ако ме скъсате, тъй и тъй съм скъсан по всичко, освен по английски. С почит, ваш Холдън Колфийлд.“

Той остави идиотската ми изпитна работа и ме погледна, като че ли ме е бил без остатък на пинг-понг или нещо такова. Мисля, че никога няма да му простя, задето прочете на глас тая глупост. Аз не бих му я прочел на глас, ако той я беше написал — наистина не бих. Преди всичко бях написал тази идиотска бележка само да не му е много мъчно, че ме скъсва.

— Сърдиш ли ми се, че те скъсах, момче? — каза той.

— Не, сър. Ни най-малко — казах аз. Дявол взел го, как ми се искаше да престане да ме нарича непрекъснато „момче“.

Щом като свърши с изпитната ми работа, опита се да я метне на леглото. Само че пак не улучи, разбира се. Трябваше още веднъж да стана, да я вдигна и да я сложа върху „Атлантик Мънтли“. Отегчително е да правиш това всеки две минути.

— Какво би сторил на мое място? — каза той. — Право си кажи, момче!

Е, явно си беше, че му е много терсене, дето ме е скъсал. Затова пуснах няколко едри лафа. Казах му, че съм истински глупак и други такива. Казах му, че бих направил същото на негово място и как повечето хора не преценяват колко тежко е да си учител. И други такива. Големи лафове.

Смешно е обаче, че някак все си мислех за нещо друго, докато пусках големите лафове. Аз живея в Ню Йорк и си мислех за езерото в Сентръл Парк, долу до южния вход. Мислех си дали ще е замръзнало, когато си отида у дома, и ако е, къде ли се дяват патиците? Питам се къде ли се дяват патиците, когато езерото стане цялото на лед и замръзне. Дали идваше някой с камион и ги откарваше в зоологическата градина или нещо такова. Или пък просто си отлитаха.

Върви ми обаче. Искам да кажа, можех да премятам стария Спенсър с големи лафове и същевременно да си мисля за онези патици. Смешна работа. Не е нужно да си напругаш много мозъка, когато говориш с учител. Изведнъж обаче той ме прекъсна, както нижех лафовете. Все ще те прекъсне.

— Как се чувстваш от тази работа, момче? Много би ме интересувало да зная. Много би ме интересувало.

— Искате да кажете за изключването ми от Пенси и всичко това ли? — казах аз. Някак все ми се щеше да вземе да си закрие буцестите гърди. Гледката не беше много красива.

— Ако не се лъжа, мисля, че си имал неприятности и в Хутънското училище, и в Елктън Хилс. — Не го каза само саркастично, ами и някак мръсно.

— Нямах много неприятности в Елктън Хилс — му отговорих. — Всъщност, точно не ме изключиха или нещо подобно. Аз просто един вид си напусках.

— А защо, смее ли да попитам?

— Защо ли? Ами че то е дълга история, сър. Искам да кажа, доста е сложно.

Не ми се щеше да се впускам в подробности пред него. И без това нямаше да разбере нищо. Изобщо нямаше да загрее. Една от най-важните причини да напусна Елктън Хилс беше, че бях обграден от лицемери. И туй то. С лопата да ги ринеш. Например имаха онзи там директор, мистър Хаас, по-голям лицемер от онова копеле не съм виждал. Десет пъти по-мръсен от нашия Търмър. В неделните дни например този Хаас тръгваше да се ръкува с всичките родители, като дойдеха в училището с колите си. Адски любезен и прочие. Освен ако някое момче имаше стари и смешни на вид родители. Да знаете как постъпи с родителите на моя съквартирант. Искам да кажа, ако майката на момчето е дебела и кофти или нещо такова, а баща му е някой човечец, дете носи от онези костюми с високите рамене и кофти обуца от бяла и черна кожа, тогава бай ти Хаас само ще се ръкува с тях и ще пусне по една фалшива усмивка, и ще отиде да се разговаря, може би цял *половин* час с родителите на някое друго момче. Не мога да понасям такива работи. Просто полудявам. Така ме потискат, че стигам до лудост. Мразех това идиотско Елктън Хилс.

Старият Спенсър ме запита нещо тогава, но не го чух. Мислех си за нашия Хаас.

— Какво казахте, сър? — попитах аз.

— Имаш ли някакви особени *угризения*, че напускаш Пенси?

— О, разбира се, че имам малко угризения. Разбира се, но не много. Поне засега още не. Предполагам, че още не съм го почувствал както трябва. Сега само си мисля за връщането ми у дома в сряда. Голям проstack съм.

— Никак ли не те е грижа за бъдещето ти, момче?

— О, разбира се, грижа ме е. Разбира се. Грижа ме е, разбира се. — Помислих си за минутка. — Но не твърде много, струва ми се.

— Ще се загрижиш — каза старият Спенсър. — Ще се загрижиш, момче. Ще се загрижиш, когато стане твърде късно.

Не ми беше приятно да чуя това. Звучеше ми, като че ли съм вече мъртъв или нещо подобно. Много ме потисна.

— Сигурно ще се загрижа — казах аз.

— Бих желал да наля малко разум в тази твоя глава, момче. Мъча се да ти помогна. Мъча се да ти *помогна*, ако мога.

И наистина се мъчеше. Явно беше. Само че бяхме твърде раздалечени на двата полюса, там е всичкото.

— Зная, че се мъчите, сър — казах аз. — Много ви благодаря. Не се майтапя. Ценя това. Така си е.

Тогавата станах от леглото. Братче, да ме убиеха, не можех да седя повече там.

— Работата е обаче, че трябва да тръгвам. Имам доста неща в гимнастическия салон, които трябва да си прибера, че ще си ги нося дома.

Той ме погледна и пак закима с глава, сериозно замислен. Изведнъж дяволски ми домъчня за него. Но просто не можех да вися повече там, както бяхме на два полюса един от друг, и той вечно не улучваше леглото, като метнеше нещо на него, с този орфан стар халат, и откритите му гърди, и цялата къща, изпълнена с тази грипова миризма на капки за нос.

— Хайде, хайде, сър. Не се тревожете за мене — казах аз. — Сериозно ви говоря. Ще се оправя. Точно сега аз просто съм в такъв период. Та нали всеки човек преминава през разни периоди и какво ли не?

— Не зная, момче. Не зная.

Смърт ми е, когато някой отговаря така.

— Разбира се, разбира се, че преминава — казах аз. — Истина ви казвам, сър... моля ви се, не се тревожете за мене. — Сложих леко ръка на рамото му. — Разбрахме се, нали?

— Не би ли желал чашка горещ шоколад, преди да си тръгнеш? Мисис Спенсър ще се...

— Наистина много бих желал, но работата е, че трябва да тръгвам. Трябва да отида право в гимнастическия салон. Благодаря ви все пак. Много ви благодаря, сър.

Тогава се ръкувахме с всичките му там глупости. И все пак това ме натъжи адски.

— Ще ви драсна някой и друг ред, сър. Сега гледайте да ви мине грипът.

— Сбогом, момче.

Като затворих вратата и тръгнах към всекидневната стая, той извика нещо след мене, но не можах да чуя точно какво каза. Почти съм сигурен, че извика: „На добър час“. Дано не е. Дано, дано не е. Никога не бих извикал „На добър час“ след когото и да е. Ужасно звучи, като си помислиш само.

ГЛАВА III

Аз съм най-страшният лъжец, който някога сте срещали. Това е ужасно. Ако съм тръгнал за будката да купя някое списание и ме попитат къде отивам, в състояние съм да кажа, че отивам на опера. Това е просто страшно. Та като казах на стария Спенсър, че трябва да отида в гимнастическия салон да си взема екипировката и прочие, това си беше чиста лъжа. Та аз дори не си държа екипировката в гимнастическия салон.

В Пенси живеех в новото крило на името на Осенбъргър. То беше за ученици от горните класове. Аз бях в предпоследния клас. Моят другар по стая беше абитуриент. Крилото беше на името на онзи Осенбъргър, който се учил в Пенси. Той натрупал куп пари от погребални бюра, след като напуснал Пенси. Отворил такива погребални бюра из цялата страна, чрез които можеш да погребеш някой от домашните си за пет долара. Само да го видите стария Осенбъргър! Той сигурно просто натиква мъртвите в чувал и ги пуска в реката. Така или иначе, дал на Пенси куп пари и те нарекли крилото ни на негово име. На първия мач през годината пристигна в училището в дяволски голям кадилак и ние трябваше да станем прави на трибуната и да му викаме „ура“. После на другата сутрин в църква ни държа реч цели десет часа. Започна с около петдесет брадати лица, само да ни покаже какъв веселяк е. Голяма птица. После започна да разправя, че никога не се срамувал да падне на колене и да се помоли на Бога, когато се намирал в затруднение или нещо такова. Каза ни, че винаги трябва да се молим на Бога — да разговаряме с него и прочие, където и да се намираме. Да сме си представяли Христос като наш приятел и прочие. Той самият си разговарял непрекъснато с Христос. Дори когато карал колата. Уби ме. Просто виждам как тоя лицемерен кучи син дава първа скорост и моли Христос да му изпрати повече мъртъвци. Единствената добра част от речта му беше в средата. Тъкмо ни разказваше каква важна птица е, какви удари прави и прочие, когато изведнъж момчето, което стоеше пред мене, Едгар Марсала, пръдна

страшно силно. Беше ужасно неприлично, всред църква и прочие, но и доста забавно. Милият Марсала! Едва не хвърли покрива във въздуха. Почти никой не се изсмя на глас, а старият Осенбъргър се престори, че дори не е чул, но нашият Търмър, директорът, който седеше точно до него на трибуната, очевидно го чу. Братче, как се разсърди. Не каза нищо тогава, но на следващата вечер ни наложи задължителен занимателен час в училищното здание и дойде да ни държи реч. Каза, че момчето, нарушило спокойствието в църквата, не е достойно да бъде в Пенси. Опитахме се да накараме милия Марсала да го откърши още веднъж точно когато нашият Търмър говореше, но той не беше в настроение. Така или иначе, ето къде живеех в Пенси — в крилото на стария Осенбъргър, в новото общежитие.

Приятно беше да се завърна в стаята си след посещението у стария Спенсър, защото всички бяха на мача, а отоплението беше пуснато по изключение. Някак уютно ми стана. Свалих си якето и връзката, разкопчах яката на ризата и тогава си сложих каскета, дето го бях купил в Ню Йорк същата сутрин. Червен ловджийски каскет с много дълга козирка. Видях го на витрината на онзи спортен магазин, когато излязохме от метрото и точно бях забелязал, че съм загубил всичките идиотски шпаги. Струваше само един долар. Сложих си го с козирката назад — много просташко, признавам, но така ми харесваше. Приличаше ми така. Тогава взех онази книга, дето я четях, и седнах в креслото си. Имаше по две кресла във всяка стая. Едното беше за мене, а другото за моя съквартирант Уорд Страдлейтър. Ръчките на креслото бяха в плачевно състояние, защото всички вечно сядаха по тях, но самите кресла бяха доста удобни.

Книгата, която четях, беше онази книга, дето я бях взел от библиотеката по погрешка. Бяха ми дали друга книга и аз забелязах това едва когато си дойдох в стаята. Дадох ми „От дебрите на Африка“ от Исак Динесен. Мислех си, че ще е противна, но не беше. Излезе много хубава книга. Аз съм съвсем некултурен, но чета много. Любимият ми писател е брат ми Д. Б., а вторият след него е Ринг Ларднър. Моят брат ми подари една книга от Ринг Ларднър за рождения ми ден точно преди да отида в Пенси. В нея бяха онези много смешни, шантави пиеси и после онзи разказ за регулировчика, който се влюбил в онова много хубаво момиче, дето все карало с голяма скорост. Само че той, регулировчикът, бил женен и нито можел

да се ожени за нея, нито нищо. После това момиче се пребило, защото все карало с голяма скорост. Насмалко не ме уби с този разказ. Най-обичам книга, която поне тук-таме е смешна. Чета много класически книги като „Завръщането в родината“ и други такива и ги харесвам, чета и сума книги за войни и мистерии и прочие, но не си падам много по тях. Падам си по книга, дето, след като си я прочел, ти се ще авторът, който я е написал, да ти е страшно близък приятел, та да можеш да го повикаш по телефона, когато ти се поиска. Обаче това не се случва често. Не бих имал нищо против да ударя един телефон на Исак Динесен. И на Ринг Ларднър също, само че Д. Б. ми каза, че е умрял. Да вземем обаче онази книга — „Души в окови“ от Съмърсет Моъм. Четох я през лятото. Доста хубава е книгата и всичко, но не бих желал да се обадя по телефона на Съмърсет Моъм. Не зная. Той просто не е от тези, на които бих искал да се обадя, и толкоз. По-скоро бих се обадил на стария Томас Харди. Харесва ми тази Юстасия Вай^[1].

И така, наложих новия каскет, седнах и зачетох „От дебрите на Африка“. Бях я вече прочел, но исках да препрочета някои места. Обаче едва бях прочел три страници и чух някой да влиза откъм банята. И без да погледна, веднага разбрах кой е. Роберт Акли, момчето, което живееше в съседната стая. В нашето крило имаше душ между всеки две стаи и около осемдесет и пет пъти на ден този Акли връхлиташе отгоре ми. Сигурно беше единственото момче освен мене, което не е на мача. Той почти никъде не ходеше. Много особено момче беше. Вече свършваше колежа и бе прекарал в Пенси цели четири години, но всички го наричаха само Акли. Дори и Хърб Гейл, другарят му по стая, никога не го наричаше Боб или понякога Ак. Ако някога се ожени, сигурно и собствената му съпруга ще го нарича Акли. Беше от онези много, много високи момчета — около шест фута и четири инча — със закръглени рамене и отвратителни зъби. През цялото време, докато живееше в съседната стая, не го видях поне веднъж да си измие зъбите. Те винаги изглеждаха плесенясали и ужасни и просто ти се повдигаше, ако го видиш в столовата, когато устата му е пълна с картофено пюре и грах или нещо друго. На това отгоре имаше и много пъпки. Не само по челото или брадата, както повечето младежи, но по цялото лице. И не само това, но имаше и ужасен характер. Някак мръсно човече беше. Право да си кажа, не си падах много по него.

Усещах, че е застанал на прага на банята, точно зад стола ми, и гледа дали Страдлейтър не е наоколо. Мразеше Страдлейтър и в червата и никога не влизаше в стаята, ако Страдлейтър е там. Мразеше, кажи-речи, всички.

Сега пристъпи прага на банята и влезе в стаята.

— Здравей! — каза. Винаги го казваше, като че ли е ужасно отегчен или ужасно уморен. Не искаше да си мислиш, че ти идва на гости или нещо такова. Искаше да мислиш, че е влязъл по погрешка, ей богу.

— Здравей! — казах аз, но не вдигнах поглед от книгата. При човек като Акли вдигнеш ли поглед от книгата си, загубен си. То и така и така си загубен, но поне няма да е толкова скоро, ако не го погледнеш веднага.

Той започна да крачи из стаята много бавно както винаги и да пипа личните ми принадлежности на бюрото и шкафа. Все ще ти вземе някоя вещ и ще я заразглежда. Братче, как ми действаше на нервите понякога.

— Как беше фехтовката? — попита той. Просто искаше да престана да чета и да ми развали удоволствието. Всъщност хич не му пукаше за проклетата фехтовка. — Печелим ли, а? — попита той.

— Никой не спечели — отвърнах аз. Без да вдигам поглед от книгата обаче.

— Какво? — каза той. Все ще те накара да му повтаряш.

— Никой не спечели — повторих аз и го погледнах крадешком, да видя какво тършува по шкафа ми. Гледаше снимката на онова момиче, с което ходех в Ню Йорк, Сали Хейз. Трябва да е гледал тази снимка поне пет хиляди пъти, откакто я получих. И все я слагаше не на мястото, като престанеше да я гледа. Нарочно го правеше. Положително.

— Никой ли не спечели? — учуди се той. — Как така?

— Забравих идиотските шпаги и неща в метрото — казах аз, все без да го погледна.

— В метрото ли? Хайде де! Искаш да кажеш, че си ги загубил?

— Сбъркахме метрото и трябваше постоянно да ставам да гледам идиотската карта на стената.

Той се приближи и ми препречи светлината.

— Хей — извиках аз, — препрочитам едно и също изречение вече двайсетина пъти, откакто си влязъл.

Всеки друг на мястото на Акли би разбрал един такъв намек. Но не и той.

— Мислиш ли, че ще те накарат да ги плащаш?

— Не зная и не ме е грижа. Ами ти няма ли да седнеш, рожбо? Точно срещу светлината ми си застанал.

Никак не обичаше да го наричат „рожбо“. Винаги казваше за мене, че съм ужасен хлапак, защото бях на шестнадесет години, а той беше на осемнадесет, но се вбесяваше, когато аз го наричах „рожбо“. Той продължи да стърчи на същото място. Такъв човек беше — няма да се помръдне от светлината ти, когато го помолиш да не ти пречи. Накрая ще го стори, но ще го стори много по-бавно, ако го помолиш.

— Какво четеш, дявол да те вземе? — попита той.

— Някаква идиотска книга.

Тогава бутна книгата към мен, за да види заглавието.

— Бива ли я? — попита той.

— Това изречение, дето го чета, е страшно.

Мога да бъда доста язвителен, когато съм в съответно настроение. Той не го схвана обаче. Пак взе да крачи из стаята и да пипа всичките ми вещи, а и Страдлейтъровите. Най-послед поставих книгата на пода. Можеш ли да четеш, когато човек като Акли е наблизо? Изключено.

Задъних се в креслото и започнах да наблюдавам как нашият Акли хазяйничии и прочие и се запрозявах. После взех да се правя на ударен. Понякога обичам да се правя на ударен само за да не ми е скучно. Този път обърнах ловджийския си каскет с козирката напред и го нахлупих над очите си. Така не можех да видя и дявола.

— Май че ослепявам — казах аз с много дрезгав глас. — Майчице мила, колко тъмно става тук!

— Ти си побъркан, бога ми! — възкликна Акли.

— Майчице мила, подай ми ръка. Защо не ми подадеш ръчичка?

— За бога, не се прави на дете!

Започнах да опипвам пред себе си като слепец, но без да ставам. И все повтарях: „Майчице мила, защо не ми подадеш ръка?“. Само се правех на ударен, разбира се. Понякога това ми прави удоволствие. Пък и знаех, че то дяволски дразни Акли. Това момче винаги

събуждаше стария садист у мене. Доста често бивах твърде садистичен към него. Най-после престанах все пак. Завъртях козирката пак назад и се отпуснах.

— Чие е това? — запита Акли. Беше вдигнал наколенника на другаря ми и ми го показваше. Този проклет Акли всичко пипаше. Ще ти пипне и жокейската каишка, и какво ли не. Казах му, че наколенникът е на Страдлейтър. Тогава той го метна на Страдлейтъровото легло. Взе го от шкафа на Страдлейтър, а пък го метна на леглото.

После дойде и седна на ръчката на Страдлейтъровото кресло. Никога не сядаше в креслото. Винаги само на ръчката.

— Къде, по дяволите, намери този каскет? — запита той.

— В Ню Йорк.

— За колко?

— Един долар.

— Ограбили са те.

И започна да си чисти идиотските нокти с върха на кибритена клечка. Вечно си чистеше ноктите. Някак смешно беше. Зъбите му вечно бяха плесенявали, ушите му — адски мръсни, но той все ноктите си чистеше. Сигурно си мислеше, че така става много чистичък. Докато си чистеше ноктите, пак погледна каскета ми.

— В нашия край носим такива каскети, когато отиваме на лов за елени, бога ми — каза той. — С такива каскети се ходи на лов за елени.

— Дявол взел го, така си е. — Свалих го и го погледнах. Премигнах с едното си око, като че ли се целя в него. — С такива каскети се ходи на лов за хора — казах аз. — Аз ходя на лов за хора с този каскет.

— Вашите знаят ли вече, че си изритан?

— Не.

— Къде, по дяволите, се е дянал Страдлейтър?

— На мача е. Има среща. — Пак се прозях. Прозявах се непрекъснато. То в стаята беше адска горещина. Караше ме на сън. В Пенси или ще замръзнеш от студ, или ще умреш от горещина.

— Великият Страдлейтър! — каза Акли. — Хей, ще ми дадеш ли ножиците си за минутка? Подръка ли ти са?

— Не, вече са прибрани, чак най-отгоре в шкафа са.

— Извади ги за минутка, а? — каза Акли. — Счупил съм си един нокът, искам да го отрежа.

Никак не го беше грижа дали си опаковал нещо, или не и дали то е чак най-отгоре в шкафа. Свалих му ги, но едва не се пребих, докато сторя това. Щом отворих вратата на шкафа, ракетата на Страдлейтър — в дървена стяга и прочие — падна право на главата ми. Направи ми голяма цицина и ме заболя адски. Акли щеше да си умре от смях. Като се закиска с този писклив глас. Не престана да се смее през цялото време, докато свалях куфара си да му извадя ножиците. Такива работи като например да види, че удрят някого по главата с камък или нещо подобно, караха Акли да си умира от смях.

— Дяволски хубаво чувство за хумор имаш, рожбо — казах му. — Известно ли ти е това? — Подадох му ножиците. — Хайде да ти стана импресарио. Ще ти уредя да излезеш пред радиото.

Пак седнах в креслото, а той започна да си реже копитестите нокти.

— Не можеш ли да използваш масата или нещо от тоя род? — казах аз. — Режи ги на масата, а? Не ми се ще довечера да настъпя на бос крак някой надробен нокът.

Той обаче продължи да ги реже на пода. Отвратителни маниери! Честна дума.

— С коя има среща Страдлейтър? — запита той. Винаги се интересувах с кое момиче има среща Страдлейтър, макар че го мразеше и в червата.

— Не зная. Защо питаш?

— Просто така. Братче, не мога да го понасям това копеле! Истина, не мога да го понасям.

— А пък той е луд по тебе. Каза ми, че за него си цар — отвърнах аз. Много често наричам хората царе, когато се правя на ударен. Тогава по не ми е скучно.

— Той се държи винаги така дяволски надменно — каза Акли. — Просто не мога да го понасям това копеле. Човек би помислил, че...

— Слушай, ще благоволиш ли да си режеш ноктите над масата? — казах аз. — Вече петдесет пъти те помолих.

— Той се държи винаги така надменно — продължи Акли. — Не мисля дори, че това копеле е интелигентно. Само си мисли, че е. Мисли си, че е най...

— Акли! За бога! Моля те, режи си ноктите над масата. Вече петдесет пъти те помолих. — Тогава, за разнообразие, той отиде да си реже ноктите над масата. Единственият начин да го накараш да свърши нещо, е да му креснеш.

Наблюдавах го известно време, после казах:

— Тебе те е яд на Страдлейтър, защото ти каза да си миеш зъбите от време на време. Той не искаше да те обиди, макар че ти извика високо. Не го каза както трябва, но не искаше да те обиди. Просто искаше да каже, че ще изглеждаш и ще се чувстваш по-добре, ако си поизмиваш зъбите чат-пат.

— Но аз си мия зъбите. Не ми ги дрънкай такива...

— Не, не ги миеш. Забелязал съм те, че не ги миеш — казах аз. Не го казах злобно обаче. Някак ми стана жал за него. Искам да кажа, че естествено не е много приятно някой да ти каже, че не си миеш зъбите. — Страдлейтър си е момче на място. Не е лош — добавих аз. — Ти не го познаваш, там е бедата.

— Аз пък твърдя, че е копеле. Самомнително копеле.

— Той е самомнителен, но е много широк в някои работи. Истина ти казвам — убеждавах го аз. — Ето например да предположим, че Страдлейтър си е сложил връзка, която ти харесваш. Да кажем, че тя дяволски ти харесва — давам ти просто един пример сега. Знаеш ли какво би направил той? Сигурно ще я свали и ще ти я даде. Истина ти казвам. Или знаеш ли какво би сторил? Би я оставил на леглото ти или нещо подобно. Но ще ти даде връзката. Повечето момчета биха...

— Дявол да го вземе! — каза Акли. — Ако имах неговите пари, и аз бих сторил същото.

— Не, не би го сторил — заклатих глава. — Не би го сторил, рожбо. Ако ти имаше неговите пари, щеше да си един от най-големите...

— Престани да ме наричаш „рождбо“, дявол те взел! Та аз съм достатъчно голям да ти бъда баща.

— Не, не си. — Братче, как ме дразнеше той понякога. Никога не пропускаше случай да ти напомни, че ти си на шестнайсет, а той на осемнайсет години. — Преди всичко не бих те допуснал в семейството си — рекох аз.

— Тогава просто престани да ме наричаш...

Изведнъж вратата се отвори и Страдлейтър се втурна вътре. Той вечно бързаше. Все имаше някаква важна работа. Дойде при мене и ме потупа шеговито по двете бузи — нещо крайно неприятно.

— Слушай — рече, — ще излизаш ли довечера?

— Не зная. Може да изляза. Какво става с това дяволско време — сняг ли вали?

Цялото му палто беше в сняг.

— Да. Слушай. Ако няма да отиваш на някое специално място, ще ми дадеш ли вълнената си жилетка?

— Кой спечели мача? — попитах аз.

— Сега е първото полувреме. Ние си тръгнахме — каза Страдлейтър. — Не се будалкай, кажи ми, ще обличаш ли вълнената си жилетка довечера, или не? Залях си сивата фланелена риза с някаква мръсотия.

— Да, но съвсем ще ми я разтегнеш, ти имаш такива дяволски плещи — казах аз. С него бяхме еднакви на ръст, но той тежеше два пъти повече от мене, а плещите му бяха много по-широки.

— Няма да я разтегна! — И се спусна към шкафа. — Как вървят работите, Акли? — запита той.

Много любезно момче е този Страдлейтър. Не че беше искрена любезността му, но поне винаги поздравяваше Акли.

А пък Акли само измърмори нещо, когато Страдлейтър го запита: „Как вървят работите?“. Не му се щеше да отговори, но все пак измърмори нещо — не му стискаше да премълчи. А на мене каза:

— Хайде, отивам си! Ще се видим после.

— Добре! — казах.

Никой нямаше да ревне да плаче, че най-после си отива.

Страдлейтър вече си сваляше палтото и връзката.

— Май ще трябва да се обръсна на бърза ръка! — каза той.

Страшно гъста брада имаше. Истинска брада.

— А къде е момичето ти?

— Чака ме в крилото — отговори той, взе пешкир и прибора си за бръснене и излезе от стаята. Хем без риза излезе. Вечно се разхождаше гол до пояс, понеже мислеше, че е много добре сложен. Пък и така си беше. Няма що.

---

[1] Героиня на Томас Харди. — Б.пр. ↑

ГЛАВА IV

Нямах кой знае каква работа, та слязох долу в умивалнята да си побъбря с него, докато се бръсне. Там нямаше никой освен нас, защото всички бяха на мача. Беше адски горещо и прозорците бяха запотени. На стената имаше десетина умивалника и Страдлейтър зае средния. Аз се залостих на съседния и започнах да пускам и спирам студената вода — имам нервен навик. Докато се бръснеше, Страдлейтър си подсвиркваше „Песен за Индия“. Свиреше пискливо и все фалшиво, но вече избираше някоя песен, която е трудна дори за добър майстор, като например „Песен за Индия“ или „Убийство на Десето авеню“. Наистина биваше го да съсипе някоя песен.

Нали си спомняте, като казах преди, че Акли е нечистоплътен. Е, и Страдлейтър беше нечистоплътен, но по различен начин. По-скоро прикрито. Той винаги *изглеждаше* добре, моят Страдлейтър, но да видите например самообръсначката, с която се бръснеше. Адски ръждива, пълна с пяна, косми и мръсотия. Като се докараше, той винаги изглеждаше добре, но все пак си беше прикрит нечистоплътник, само че вие не го познавате както аз. Той се докарваше, защото беше лудо влюбен в себе си. Мислеше, че е най-красивият момък в западното полукълбо. И беше доста красив. Ще го призная. Но по-скоро от този вид красавци, за които родителите винаги питат „Кое е това момче?“, ако го видят на снимка в годишния ви албум. Искам да кажа, че красотата му беше някак албумна. Познавах много момчета в Пенси, които според мене бяха далеч по-красиви от Страдлейтър, но те не биха ви се сторили красиви, ако видехте снимките им в албум. Я носовете им ще изглеждат дълги, я ушите им щръкнали. Често съм забелязвал това.

Така или иначе, аз седях на умивалника до този, на който Страдлейтър се бръснеше, и току пусках и спирах водата. Все още бях с ловджийския каскет на главата, обърнат с козирката назад. Този каскет ми правеше истинско удоволствие.

— Хей — подвикна Страдлейтър, — искаш ли да ми направиш една голяма услуга?

— Каква? — попитах аз не особено въодушевено. Той все ще ти поиска голяма услуга. Вземи някой много хубав младеж или някой, който си мисли, че е убийствен красавец и все ще ти поиска да му направиш голяма услуга. Само защото те са лудо влюбени в себе си, мислят, че и ти си лудо влюбен в тях и че умираш от желание да им направиш услуги. Някак смешно ми се вижда.

— Ще излизаш ли довечера? — каза той.

— Може да изляза, а може и да не изляза. Не зная. Защо?

— Имам да чета около сто страници по история за понеделник — каза той. — Какво ще кажеш, ако те помоля да ми напишеш съчинението по английски? Ще загазя, ако не предам тая проклета работа до понеделник, затова те моля. Какво ще кажеш, а?

Много смешно. Наистина.

— Та нали мене ме изключват за слаб успех от това идиотско училище, а ти искаш да ти пиша съчинение — казах аз.

— Да, зная. И все пак работата е, че ще ми дойде нанасяно, ако не го предам. Хайде, ти си добро момче, а?

Не му отговорих веднага. Добре е за такива типове като Страдлейтър да ги държиш в напрежение.

— На каква тема? — попитах аз.

— Каква да е. Нещо описателно. Някоя стая или къща, или място, където някога си живял, или нещо такова, ти знаеш какво. Само да е адски описателно.

При тези думи той се прозя широко. Сякаш ме прободеше в задника. Искам да кажа, изпитвам такова чувство, ако някой се прозява точно когато иска да му направиш голяма услуга.

— Само не го прави прекалено хубаво, това е всичко — каза той. — Този кучи син Харцел мисли, че си убийствен по английски, а той знае, че сме в една стая. Затова, искам да кажа, не слагай всички запетайки и прочие там, където трябва.

Ето още нещо, което страшно ме дразни. Искам да кажа, ако те бива да пишеш съчинения, а някой започне да говори за запетайки. Страдлейтър вечно правеше това. Искаше да те накара да мислиш, че единствената причина, поради която е слаб в писането на съчинения, е, че поставя запетайките не на място. В това отношение приличаше

много на Акли. Веднъж седях до Акли на баскетболен мач. Имахме един страшен лъв в тима — Хауи Койл, който вкарваше топката от средата на игрището, без дори тя да докосне дъската или каквото да е. През цялата игра Акли все повтаряше, че Койл има съвършено телосложение за баскетбол. Боже, как мразя такива неща!

След малко се отегчих да седя на умивалника, та се отдръпнах няколко стъпки назад и започнах да танцувам онзи танц с тропането само заради адския му шум. Просто се забавлявах. Всъщност не мога да танцувам този танц, но умивалнята имаше каменен под и той беше добър за тропане. Започнах да имитирам един филмов актьор. В един от онези музикални филми. Мразя филмите като отрова, но ми прави удоволствие да им подражавам. Страдлейтър ме наблюдаваше в огледалото, докато се бръснеше. Само публика ми дай. Обичам да се показвам.

— Аз съм синчето на губернатора — казах аз. Просто се разсипвах от тропане. Танцувах и тропях с крака по цялата умивалня. — Баща ми не ми дава да стана танцьор. Иска да отида в Оксфорд. Но този танц е в кръвта ми, дявол да го вземе.

Страдлейтър се изсмя. Все пак имаше някакво чувство за хумор.

— Довечера е премиерата на „Красавиците на Зигфелд“. — Започнах да се задъхвам. Много лесно се задъхвам. — Главният танцьор не може да играе. Пиян е като свиня. И кого ще вземат да го замести? Мене, кого друго. Синчето на губернатора!

— Откъде взе този каскет? — каза Страдлейтър. Имаше предвид ловджийския ми каскет. Досега не беше го видял.

И без това вече бях останал без дъх, та престанах да се правя на ударен, свалих си каскета и го погледнах най-малко за двадесети път.

— Купих си го в Ню Йорк тази сутрин. За един долар. Харесва ли ти?

Страдлейтър кимна одобрително.

— Чиста работа — каза той.

Само ми се подмазваше обаче, защото веднага след това добави:

— Слушай, ще ми напишеш ли това съчинение? Трябва да зная.

— Ако намеря време, ще го напиша. Ако не намеря, няма да го напиша — казах аз.

И пак отидох да седна на умивалника до неговия.

— С кого имаш среща? — запитах го. — С Фицджералд ли?

— Да върви по дяволите! Казах ти, че свърших с тази свиня.

— Така ли? Отстъпи ми я, момче. Шегата настрана. Тя е моят тип.

— Вземи я... Но е голяма за тебе.

Изведнъж — без никаква сериозна причина, освен дето бях в настроение да се правя на луд — ми се поиска да скоча от умивалника и да направя двоен нелсон на Страдлейтър. Това е хватка при борба, за сведение, когато улавяте противника за врата и душите до смърт, ако искате. И аз я направих. Хвърлих се отгоре му като пантера.

— Престани, Холдън, за бога! — извика Страдлейтър. На него не му беше до игра. Пък се и бръснеше. — Какво искаш да направя, да си отрежа шантавата глава или що?

Аз не го пусках обаче. Здравата го бях пипнал.

— Освободи се от клещите ми — казах аз.

— Исусе Христе. — Той пусна бръсначката, изопна изведнъж ръцете си нагоре и се освободи от хватката ми. Много яко момче беше, а пък аз съм много слаб. — Престани вече с тези глупости — каза той. И пак започна да се бръсне. Винаги вземаше контра, за да изглежда блестящ. И то с мръсната си стара самобръсначка.

— С кого имаш среща, ако не с Фицджералд? — попитах го аз. Пак седнах на умивалника до неговия. — С онова бебе Филис Смит ли?

— Не. Така смятах, но работите се объркаха. Сега попаднах на съквартирантката на гаджето на Бъд То... Хей, щях да забравя. Тя те познава.

— Кой ме познава? — попитах аз.

— Тази, дето имам среща с нея.

— Така ли? — изненадах се аз. — Как се казва? — Това доста ме заинтригува.

— Мисля, че... Ух, Джейн Галагър.

Братче, едва не умрях, като каза това.

— Джейн Галагър! — възкликнах аз. Дори скочих от умивалника, когато го каза. Едва не си умрях. — Ей, прав си, познавам я. Тя фактически живееше точно до мен миналото лято. Имаше един фамозен доберман. Така се запознахме. Кучето все влизаше в нашата...

— Тъмнееш ми, Холдън, за бога — каза Страдлейтър. — Защо е нужно да стоиш точно пред светлината?

Братче, как бях развълнуван. Истина!

— Къде е тя? — запитах го. — Трябва да слеза и да кажа поне едно „здрости“ или нещо такова... Къде е тя? В другото крило ли е?

— Да.

— Как стана дума за мене? В Брин Морз ли учи сега? Казваше, че може да отиде там. Или пък в Шипли? Така казваше. Мислех, че е отишла в Шипли. Как стана дума за мене?

Бях много развълнуван. Истина.

— Не зная, за бога. Повдигни се, моля ти се. Седнал си на пешкира ми — каза Страдлейтър.

Бях седнал на глупавия му пешкир.

— Джейн Галагър! — възкликнах аз. Не можех да дойда на себе си. — Исусе Христе!

Страдлейтър си мажеше косата с „Виталис“^[1]. С моя „Виталис“!

— Тя е танцьорка — казах аз. — Занимава се с балет и тям подобни. Репетираше около два часа всеки ден, в най-голямата жега. Боеше се, че от балета може да ѝ погрознеят краката — да станат дебели де. Играехме непрекъснато шах с пулове.

— Какво си играл с нея през цялото време?

— Шах с пулове.

— Шах с пулове ли? За бога!

— Да. Не искаше да мести нито един от царете си. Получеше ли цар, не искаше да го мести. Просто го оставяше на задния ред. Нарездаше ги всичките на задния ред. Никога не ги използваше. Просто обичаше да си ги гледа на задния ред.

Страдлейтър не каза нищо. Повечето хора не се интересуват от такива неща.

— Майка ѝ беше в нашия голф клуб — казах аз. — Понякога носех топките на играчите, за да изкарам малко пара. Няколко пъти носех топките и на майка ѝ. Много слаба играчка беше.

Страдлейтър едва ме слушаше. Решеше разкошните си къдрици.

— Трябва да слеза долу, поне да ѝ кажа едно „здрости“ — рекох аз.

— Защо не слезеш?

— Ще слеза, една минутка.

Той пак започна да си оправя пътя. Решеше се по цял час.

— Майка ѝ и баща ѝ са разведени. Майка ѝ е омъжена повторно за някакъв пияница — казах аз. — Само кожа и кости и с космати крака. Спомням си го. Все къси гащета носеше. Джейн казваше, че уж бил драматург или дявол знае какво, но аз го виждах само да кърка и да слуша криминални пиеси по радиото. И да се шляе гол из цялата къща. Пред Джейн и всички.

— Така ли? — попита Страдлейтър. Това истински го заинтригува. Това, дето пияницето се шляеше из къщи гол и пред Джейн. Страдлейтър беше много сексуално копеле.

— Имала е страшно детство. Шегата настрана.

Това обаче не интересуваше Страдлейтър. Интересуваха го само сексуални неща.

— Джейн Галагър, господи! — Не можеше да ми излезе от ума. Наистина не можеше. — Трябва поне да сляза да ѝ кажа едно „здрости“.

— Защо, по дяволите, не слезеш, вместо само да го повтаряш? — викна Страдлейтър.

Отидох до прозореца, но не можеше да се види нищо, така беше запотен от горещината в умивалнята.

— Не съм в настроение точно сега — отвърнах аз. И наистина не бях. Човек трябва да има настроение за такива неща. Мислех си, че е отишла в Шипли. Можех да се закълна, че е отишла в Шипли.

Закрачих напред-назад из умивалнята. Нямах какво друго да правя.

— Хареса ли ѝ мача? — попитах аз.

— Да, предполагам. Не зная.

— Каза ли ти тя, че непрекъснато играехме шах с пулове и въобще каза ли ти нещо?

— Не зная. За бога, та аз току-що се запознах с нея — каза Страдлейтър. Беше свършил да реши разрошената си коса. Прибираше всичките си мръсни тоалетни принадлежности.

— Слушай, ще я поздравя ли от мене, а?

— Добре — каза Страдлейтър, но си знаех, че сигурно няма да я поздравя. Такива като Страдлейтър никога не предават поздрава ти на другите.

Той се върна в стаята, но аз се повъртях още из умивалнята, замислен за моята Джейн. После и аз се върнах в стаята.

Когато влязох, Страдлейтър си връзваше връзката пред огледалото. Прекарваше почти половината от живота си срещу огледалото. Седнах в креслото си и започнах да го наблюдавам.

— Хей — подвикнах му, — не й казвай, че са ме изхвърлили от училището, а?

— Дадено.

Едно е добро у Страдлейтър. Не беше нужно да му обясняваш всяка глупава дреболия както на Акли. Предполагам, най-вече защото не го интересуваше много. Да, точно затова. С Акли беше друго. Акли обичаше да си пъха носа навсякъде.

Страдлейтър облече моята жилетка.

— Господи, гледай да не ми я разтегнеш — казах аз. — Обличал съм я само два пъти.

— Няма да я разтегна. Къде, по дяволите, са цигарите ми?

— На бюрото. — Никога не знаеше къде си оставя нещата. — Под шапката ти.

Той ги сложи в джоба на жилетката си — на *моята* жилетка.

Изведнъж обърнах каскета си с козирката напред, за разнообразие. Изведнъж станах нещо нервен. Доста нервно момче съм.

— Слушай, къде отиваш на среща с нея? — запитах го. — Знаеш ли вече?

— Не зная. В Ню Йорк, ако имаме време. Тя се е разписала да се върне до девет и половина, ей богу!

Не ми хареса начинът, по който го каза, та рекох:

— Сигурно е постъпила така, защото не е знаела какво красиво и очарователно копеле си ти. Ако *знаеше*, сигурно щеше да се разпише за десет и половина *сутринта*.

— Точно така е — каза Страдлейтър. Не беше лесно да го изкодошиш. Имаше голямо самомнение.

— Не се будалкай сега. Направи ми това съчинение — каза той. Беше си облякъл палтото, готов да тръгне. — Не се престаравай, само го направи адски описателно. Е?

Не му отговорих. Нямах настроение. Само казах:

— Питай я дали още държи царете си на задния ред.

— Дадено — каза Страдлейтър, но знаех си, че няма да я пита. — Сега не се притеснявай.

Той тресна адски вратата и излезе от стаята.

Седях около половин час след неговото излизане. Искам да кажа, просто седях, без да правя нещо. Все си мислех за Джейн и за това, че Страдлейтър има среща с нея, и всичко това така ме изнерви, че едва не полудях. Вече ви казах какво сексуално копеле беше Страдлейтър.

Изведнъж Акли пак се вмъкна в стаята през завесата на банята както обикновено. Един път в живота си истински се зарадвах, като го видях. Отвлече мисълта ми от другите неща.

Той се въртя при мен до вечеря, приказва ми за всички момчета в Пенси, каза, че ги мрази и в червата, и все си стискаше голямата пъпка на брадата. И то без носна кърпа. Струва ми се дори, че това копеле изобщо нямаше носна кърпа, ако искате да знаете истината. Поне никога не го бях виждал да си служи с носна кърпа.

---

[1] Марка брилянтин. — Б.пр. ↑

ГЛАВА V

В събота вечерята биваше винаги една и съща в Пенси. Смяташе се за галавечеря, защото ни даваха пържоли. Обзалагам се на хиляда долара, че ни даваха пържоли, защото много от родителите на момчетата идваха в училището в неделя и старият Търмър сигурно си правеше сметка, че всяка майка ще запита милото си синче какво е яло предната вечер и то ще каже: „Пържола“. Каква шашма. Само да видехте пържолите. Те бяха толкова малки, твърди и сухи, че нож не ги режеше. И на пържолените вечери все ни даваха това много буцесто картофено пюре, а за десерт имахме „Кафява Бети“^[1] — десерт, който никой не ядеше освен може би дечурлигата от долните класове, които не разбираха какво е хубаво, и момчета като Акли, които ядяха *всичко*.

Обаче хубаво беше, като излязохме от столовата. Земята беше покрита с около четири пръста сняг и той продължаваше да вали като луд. Беше адски хубаво и ние започнахме да се замеряме със снежни топки и да лудуваме из целия двор. Детинщини, разбира се, но на всички ни беше много весело.

Аз нямах среща и нищо подобно, затова решихме с моя приятел Мал Бросард, който беше в тима на борците, да отидем с автобус до Ейджърстаун, да изядем по едно кюфте и може би да видим някой глупав филм. И на двамата не ни се искаше да си седим на задника цяла вечер. Попитах Мал дали ще има нещо против, ако Акли дойде с нас. Попитах го, защото в събота вечер Акли никога не правеше нищо, само си седеше в стаята и си изстискваше пъпките или нещо такова. Мал каза, че няма нищо против, но не е кой знае колко възхитен от тази идея. Не обичаше много Акли. Така или иначе, и двамата отидохме в стаите си да се приготвим и докато си слагах галошите и глупостите, изревах към другата стая да попитам Акли дали иска да дойде на кино. Оттатък се чуваше много добре през завесите на банята, но той не ми отговори веднага. Беше от тези момчета, дето мразят да ти отговорят веднага. Най-после се показа през глупавите завеси, застана на прага на банята и попита кой ще дойде освен мене.

Все искаше да знае кой ще дойде. Кълна се, че ако това момче претърпи корабокрушение и вие го спасите с някоя лодка, преди да влезе в нея, той ще поиска да знае кой е човекът, дето кара лодката. Казах му, че Мал Бросард ще дойде. Той каза:

— Това ли копеле?... Добре. Почакай малко.

Човек би помислил, че *той* ни оказва голямо благоволение.

Нужни му бяха около пет часа да се приготви. Докато се готвеше, отидох до прозореца, отворих го и направих снежна топка с голите си ръце. Снегът беше много хубав за топки. Не замерих нищо с нея обаче. Бях се приготвил да замеря една кола, паркирана от другата страна на улицата. Но си промених намерението. Колата беше така хубава и бяла. После понечих да я хвърля на един пожарен кран, но и той изглеждаше много хубав и бял. Най-последно не замерих нищо. Само затворих прозореца и се заразхождах из стаята със снежната топка, като я стисках все по-силно. След малко, когато се качихме на автобуса с Акли и Бросард, аз още я държах в ръцете си. Шофьорът отвори вратата и ме накара да я хвърля навън. Казах му, че няма да замерям никого с нея, но той не ми повярва. Хората никога не ти вярват.

Бросард и Акли бяха гледали филма, който давах, затова само изядохме по две кюфтета, после поиграхме пинбол и взехме автобуса назад към Пенси. Във всеки случай не съжалявах, че не съм видял филма. Казах, че е някаква комедия с Кари Грант и всичката тази плява. Освен това и друг път бях ходил на кино с Бросард и Акли. И двамата се смееха като хиени на неща, които не бяха дори смешни. Даже ми беше неприятно да седя до тях в киното.

Беше едва девет без четвърт, когато се върнахме в общежитието. Бросард беше запаянко на бридж и веднага започна да търси партньори за една партия. Акли пък паркира в стаята ми, просто за разнообразие. Само че вместо да седне на ръчката на Страдлейтъровото кресло, той се тръшна на леглото ми с лице право на възглавницата. Взе да говори с онзи страшно монотонен глас и да си чопли всичките пъпки. Пуснах му поне хиляда намека, но не можах да се отърва от него. Той все си приказваше със своя страшно монотонен глас за някакво гадже, с което уж имал полови връзки предишното лято. Беше ми разказвал за това вече поне сто пъти. Всеки път историята излизаше различна. Веднъж казваше, че бил свил гаджето в буйка на братовчед си, друг път в някаква алея. Всичкото беше само

плява, разбира се. Ясно беше, че си е още девствен. Съмнявам се дори дали въобще е докосвал момиче. Така или иначе, наложи се да му кажа направо, че имам да пиша съчинение на Страдлейтър, и да се разкара по дяволите, за да мога да се съсредоточа. Най-после се измете, но без да си дава много зор както винаги. Като си отиде, аз си облякох пижамата и халата, сложих си ловджийския каскет и започнах да пиша съчинението.

Работата беше там, че не можех да измисля стая или къща или каквото и да е, което да опиша, както Страдлейтър искаше. И без това не си падам много по описания на стаи и къщи. Затова написах за бейзболната ръкавица на брат ми Али. Темата беше много описателна. Истина. Брат ми Али имаше една лява бейзболна ръкавица. Той беше левак. Описателното в нея беше, че той я беше изписал със стихове по пръстите и върху джоба, и навсякъде. Със зелено мастило. Написал ги беше, за да има какво да четете, когато играта е в застои. Сега той не е жив. Разболя се от левкемия и умря, когато бяхме в щата Мейн, на 18 юли 1946 г. Сигурно щеше да ви хареса. Беше две години по-малък от мене, но поне петдесет пъти по-интелигентен. Страшно интелигентен беше. Учителите му все пишеха писма на мама да ѝ кажат какво удоволствие е да имаш в класа си момче като Али. И това не бяха само празни приказки. Те говореха искрено. Но Али не само беше най-интелигентният член на семейството. Беше и най-добрият в много отношения. Никога не се гневеше на никого. Казват, че уж червенокосите се гневят лесно, но Али никога не се гневеше, а имаше много червена коса.

Ще ви разкажа каква червена коса беше неговата. Аз започнах да играя голф, когато бях едва на десет години. Спомням си, че едно лято — тогава бях около дванайсетгодишен, — както си играех голф, изведнъж почувствах, че ако се обърна, ще видя Али. Обърнах се и настина той седеше на колелото си отвън, до оградата — онази ограда, дето загражда игрището — седеше си там, на около сто и петдесет ярда зад мене, и ме наблюдаваше как играя. Ето такава червена коса имаше. Господи, какво добро момче беше. Така се смееше, като се сетеше за нещо на обяд, че просто едва не падаше от стола. Аз бях едва тринайсетгодишен и щяха да ме подлагат на психоанализа и какво ли не, защото изпочупих всичките прозорци на гаража. Не ги обвинявам. Истина ви казвам. През нощта, когато той умря, аз спях в гаража и

изпочупих всичките прозорци с юмрук, просто ей така. Дори се опитах да счупя и прозорците на колата — тогава имахме лифтваген — но ръката ми беше вече счупена, та не можах. Много беше глупаво от моя страна, признавам, но едва ли съзнавах какво правя, а вие не познавате Али. Ръката още ме боли от време на време, когато вали, и не мога вече да я свия в истински юмрук — стегнат, искам да кажа — но като изключим това, не е много важно. Искам да кажа, че така и така нямах намерение да ставам хирург или цигулар, или нещо подобно.

Както и да е, ето какво описах в Страдлейтъровото съчинение: бейзболната ръкавица на Али. Случайно я носех със себе си в куфара, та я извадих и преписах стиховете, изписани по нея. Трябваше само да сменя името на Али, за да не познае никой, че той е мой брат, а не на Страдлейтър. Не ми беше много приятно да направя това, но не можах да измисля нещо друго описателно. Освен това беше ми някак неприятно да пиша за Али. Изгубих около един час, защото трябваше да използвам мръсната пишеща машина на Страдлейтър, която все се запъваше. Не използвах моята, защото я бях дал на едно момче от другото крило.

Трябва да беше десет и половина, когато свърших. Не бях уморен обаче, та погледнах малко от прозореца. Вече не валеше, но от време на време се чуваше някоя кола, която не можеше да запали. Чуваше се хъркането на нашия Акли. Чуваше се хем през завесите на банята. Нещо не беше в ред със синусите му, та не дишаше добре, когато спеше. Какво ли нямаше това момче? Синусит, пъпки, мръсни зъби, миризлива уста, потрошени нокти. Без да щещ, ти става жал за този кучи син.

---

[1] „Кафява Бети“ — печен ябълков пудинг, приготвен с масло, захар и хлебни трохи. — Б.пр. ↑

ГЛАВА VI

Някои неща мъчно се помнят. Сега си мисля кога ли Страдлейтър се върна от срещата си с Джейн. Искам да кажа, не си спомням точно какво правех, когато чух глупавите му стъпки по коридора. Сигур още съм гледал от прозореца, но кълна се, че не помня. То е, защото бях дяволски разтревожен. Когато истински съм разтревожен за нещо, не ми е до шеги. Чак в тоалетната става нужда да ходя, когато съм разтревожен за нещо. Само че не отивам. Прекалено съм разтревожен, за да отида. И не искам да си прекъсвам тревогата. Ако познавахте Страдлейтър, и вие бихте се тревожили. Няколко пъти бях ходил на среща с момичета заедно с това копеле и зная какво говоря. Той нямаше капка съвест. Истина ви казвам.

Но да продължа. Коридорът ни беше покрит с линолеум, та стъпките му се чуваха как приближават право към стаята. Не помня дори къде седях, когато влезе — на прозореца ли, в моето кресло ли, или в неговото. Кълна се, че не помня.

Той влезе и веднага се заоплакваше колко е студено навън. После запита:

— Къде, по дяволите, са всички? Тук прилича на истинска морга.

Не си дадох труд да му отговоря. Щом беше такъв глупак да не може да се сети, че е събота вечер и всички са излезли или заспали, или у дома си за края на седмицата, защо пък да се трепя да му обяснявам? Той започна да се съблича. А за Джейн — ни дума. Ни една-едничка дума. И аз мълчах. Седях и го наблюдавах. Само ми благодари, че съм му дал да облече новата ми жилетка. Сложи я на закачалката и я закачи в гардероба.

После, като си сваляше вратовръзката, ме запита дали съм му написал идиотското съчинение. Казах му, че е там, на леглото му. Той отиде и го зачете, докато си разкопчаваше ризата. Застанал там — чете и си глади голите гърди и корема с едно такова глупаво изражение на лицето. Все си гладеше корема или гърдите. Лудо беше влюбен в себе си.

Изведнъж каза:

— За бога, Холдън. Та това е за някаква идиотска ръкавица за бейзбол!

— Та що от това? — попитах аз с леден глас.

— Какво искаш да кажеш с „та що от това“? Обясних ти, че трябва да напишеш за някаква стая или къща, или нещо такова.

— Ти каза, че трябва да бъде описателно. Дявол да го вземе, та не е ли все едно дали е за бейзболна ръкавица, или друго?

— Мамка ти мръсна! — разядоса се той. Просто се вбеси. — Всичко правиш наопаки. — И като ме изгледа, продължи: — Нищо чудно, че ти сложиха ритника. Никога нищо не правиш както трябва. Истина ти казвам. Никога нищичко!

— Добре, върни ми го тогава — казах аз. Отидох и го дръпнах от ръката му. И взех, че го скъсах.

— За какъв дявол направи това? — извика той.

Дори не му отговорих. Само хвърлих парчетата в коша. После си легнах на леглото и двамата не проговорихме дълго време. Той се съблече съвсем, остана само по долни гащи, а аз, както лежах на леглото, си запалих цигара. Не беше позволено да се пуши в спалните, но късно през нощта, когато всички спяха или бяха излезли, нямаше кой да подуши дима. Освен това запуших, да дразня Страдлейтър. Излизаше от кожата си, когато някой нарушава реда. Той никога не пушеше в спалнята. Само аз.

Все още не обелваше нито дума за Джейн. Затова най-последно казах:

— Доста късно се връщате, ако тя се е разписала само до девет и половина. Не закъсня ли тя заради тебе?

Той седеше на ръба на леглото и си режеше идиотските нокти на краката.

— Само няколко минути — рече той. — Дявол да го вземе, кой се разписва да се прибере в девет и половина в събота вечер?

Господи, как го мразех!

— Ходихте ли в Ню Йорк? — попитах аз.

— Ти луд ли си? Как можехме да отидем в Ню Йорк, когато тя се беше разписала за девет и половина?

— Жалко, много жалко! — казах аз.

Той ме погледна.

— Слушай — рече, — ако смяташ да пушиш, защо не отидеш в умивалнята? Ти можеш да вървиш по дяволите оттук, но аз трябва да остана в това училище, докато свърша.

Не му обърнах никакво внимание. Наистина никакво. Продължих да си пуша като луд. Само малко се извърнах на една страна и го загледах как си реже идиотските нокти на краката. Ех, че училище! Все гледаш някой да си реже идиотските нокти на краката или да си изстиска пъпките, или нещо такова.

— Поздрави ли я от мене?

— Да.

Виж го ти, копелето, беше я поздравил!

— Какво каза тя? — рекох аз. — Попита ли я дали още държи царете си на задния ред, когато играе шах с пулове?

— Не, не я попитах. Та ти какво си въобразяваш, че сме правили цяла вечер — играли сме шах ли?

Дори не му отговорих. Господи, как го мразех!

— Щом не сте ходили в Ню Йорк, къде ходихте? — попитах го след малко. Едва сдържах гласа си да не се разтрепери. Братче, така започвах да се нервирам. Просто имах *чувството*, че нещо странно се е случило.

Той свърши с рязането на ноктите. Тогава се надигна от леглото по белите си гащета и започна да се закача с мене. Дойде до леглото ми, надвеси се над мене и взе да ме удря по плещите — играеше му се на глупака.

— Престани! — рекох аз. — Къде ходи с нея, щом не сте били в Ню Йорк?

— Никъде. Само седяхме в идиотската кола. — Още един път ме удари по рамото уж на шега.

— *Престани!* — извиках аз. — В чия кола?

— На Ед Банки.

Ед Банки беше треньорът по баскетбол в Пенси. Страдлейтър пък беше един от любимците му, защото играеше център в тима и Ед Банки винаги му даваше колата си, когато му дотрябваше. Не беше позволено на учениците да вземат колите на преподавателите си, но тези копелета, спортистите, винаги се поддържаха.

Страдлейтър продължаваше да се преструва, че се боксира с мене. В едната ръка държеше четката си за зъби и я пъкна в устата си.

— Какво правихте? — попитах аз. — Сви ли я в идиотската кола на Ед Банки? — Гласът ми трепереше страшно.

— Какви ги приказваш? Искаш ли да ти измия устата със сапун?

— Кажу, сви ли я?

— Това е професионална тайна, братче.

Какво стана след това, не помня добре. Зная само, че скочих от леглото, уж че тръгвам за умивалнята или нещо такова, а после се опитах да го фрасна с всичка сила право в четката за зъби, та да му разрежа идиотското гърло. Само че не улучих. Ръката ми се отплесна. Само го ударих от едната страна на главата и нищо повече. Сигурно го заболя, но не колкото исках. Сигурно щеше много да го боли, но аз го ударих с дясната ръка, а нали ви казах вече, че тази ръка не мога да я свия в хубав юмрук.

Както и да е, в един миг се намерих на пода, а той седеше на гърдите ми, червен като рак. Тоест беше стъпил на колене върху гърдите ми, а той тежеше поне един тон. Беше ми хванал ръцете и аз не можех да го ударя. Иначе бих го убил.

— Какво ти става, дявол да те вземе? — повтаряше той, а глупавото му лице все повече се зачервяваше.

— Махни мръсните си колене от гърдите ми — казах аз. Почти се разревах. Истина ви казвам. — Разкарай се, махни се от мене, мръсно копеле!

Той обаче не се махаше. Продължаваше да ми държи ръцете, а аз го наричах кучи син и какво ли не в продължение поне на десет часа. Едва си спомням всичко, което му наговорих. Казах му, че си мисли, че може да свие всяко момиче, което поиска. Казах му, че хич не му пука дали момичето държи царете си на задния ред, или не, и то защото е страшно глупав простак. Той побесняваше, когато го наречеш простак. Всички простаки побесняват, когато ги наречеш простаки.

— Млъкни сега, Холдън — каза той с онова едро, зачервено, глупаво лице. — Млъкни, казвам ти!

— Дори не знаеш дали името ѝ е Джейн или Джен, ти, проклет простако!

— Разбери, млъкни, Холдън! Дявол те взел, предупреждавам те! — каза той. Истински го бях разгневил. — Ако не млъкнеш, ще ти ударя един.

— Махни смрадливите си мръсни колене от гърдите ми.

— Ако те пусна да станеш, ще си затвориш ли устата? — Дори не му отговорих.

Той пак повтори:

— Холдън, ако те пусна да станеш, ще си затвориш ли устата?

— Да.

Той стана, станах и аз. Гърдите ме боляха адски от мръсните му колене.

— Ти си мръсен, глупав кучи син и простак — казах му аз.

Това истински го вбеси. Той ми се закани с глупавия си пръст пред самото ми лице:

— Холдън, дявол да го вземе, предупреждавам те. За последен път. Ако не си затвориш муцуната, ще те...

— Защо да я затворя? — извиках аз. Просто крещях. — Там е цялата беда с вас простаците. Вие никога не искате да обсъждате нещата. По това винаги можеш да познаеш простака. Той никога не иска да обсъди разумно никой въпрос.

Тогава той наистина ми цапна един и в миг се намерих пак на пода. Не помня дали беше нокаут, или не, но мисля, че не беше. Твърде трудно е да нанесеш нокаут на някого освен в идиотските филми. Но от носа ми шуртеше кръв из цялата стая. Като си отворих очите, Страдлейтър фактически беше застанал отгоре ми. Под мишницата си държеше прибора за бръснене.

— Дявол да те вземе, защо не млъкваш, като ти казвам? — Гласът му беше доста нервен. Сигурно се беше изплашил да не съм си разбил черепа ли, що ли, като тупна на пода. Жалко, че не го разбих.

— Търсеше си го, дявол да те вземе — рече той. Братче, колко беше разтревожен!

Дори не си дадох труд да стана. Само лежах известно време и го наричах простак и кучи син. Така бях ядосан, че просто ревах.

— Слушай, върви си измий лицето — каза Страдлейтър. — Чуваши ли?

Отвърнах му да отиде той да си измие просташката мутра — много детинско от моя страна, но бях страшно разядосан. Казах му да се отбие по пътя и да свие мисис Шмид. Мисис Шмид беше жената на разсилния. Около шестдесет и пет годишна баба.

Продължих да лежа на пода, докато чух, че Страдлейтър затвори вратата и тръгна надолу по коридора към умивалнята. Тогава станах.

Не можех да намеря никъде ловджийския си каскет. Най-после го открих. Беше под леглото. Сложих си го и завъртях козирката към гърба, както ми харесваше, после отидох и си погледнах глупавото лице в огледалото. Никога в живота си не сте виждали толкова кръв. Цялата ми уста и брада бяха в кръв, дори и пижамата, и халатът. Това донякъде ме изплаши, но донякъде и възхити. Всичката тази кръв някак ми придаваше вид на побойник. През целия си живот бях се сбивал не повече от два пъти, като и двата пъти бях ял бой.

Не съм много побойник. Пацифист съм, ако искате да знаете истината.

Имах чувството, че Акли сигурно е чул цялата врява и е буден. Затова минах през завесите на банята и влязох в стаята му само да видя какво прави. Много рядко влизах в стаята му. Тя винаги миришеше някак странно поради нечистоплътните му, мръсни навици.

ГЛАВА VII

През завесите на банята от нашата стая се промъкваше малко светлинка и аз го видях, че лежи в леглото. Много добре знаех, че е съвсем буден.

— Акли — повиках го. — Буден ли си?

— Да.

Беше доста тъмно, та настъпих нечия обувка на пода и едва не се преметнах презглава. Акли се понадигна в леглото и се подпря на лакътя си. Лицето му беше наплескано с нещо бяло за пъпките. Приличаше на привидение в тъмното.

— Абе ти какво правиш? — запитах аз.

— Как какво правя? Ами опитвах се да *заспя*, когато вие надигнахте тази врява. За какъв дявол се бихте изобщо?

— Къде е ключът за лампата? — Не можех да го намеря. Плъзгах си ръката по цялата стена.

— За какво ти е светлина?... Точно до ръката ти е.

Най-после намерих ключа и го натиснах. Акли заслони очи с ръка, да се предпази от светлината.

— Господи! — възкликна той. — Какво се е случило с тебе? — Имаше предвид кръвта и прочие.

— Малко се сборичкахме със Страдлейтър — отвърнах. После седнах на пода. Никога нямаха столове в тази стая. Дявол знае какво правеха със столовете си.

— Слушай — казах аз. — Играе ли ти се малко канаста?

Беше голям любител на канаста.

— За бога, от тебе още тече кръв. По-добре си сложи нещо на раната.

— Тя ще спре да тече. Слушай. Искаш ли да поиграем канаста, или не щеш?

— Канаста ли? За бога? А знаеш ли кое време е?

— Не е късно. Едва единадесет, единадесет и половина.

— Едва единадесет ли? — каза Акли. — Слушай, аз трябва да ставам рано и да ходя на литургия сутринта, за бога. А вие, момчета, започвате да ревете и да се биете посред нощ. За какъв дявол се бихте изобщо?

— Това е дълга история. Не искам да те отегчавам, Акли. Мисля ти доброто — казах му аз.

Никога не говорех за личния си живот с него. Преди всичко беше по-глупав и от Страдлейтър. Страдлейтър беше цял гений пред Акли.

— Хей — казах аз, — имаш ли нещо против да спя в леглото на Ели тази вечер? Той няма да се върне до утре вечер, нали?

Дяволски добре знаех, че няма да се върне. Ели си ходеше у дома почти всяка събота и неделя.

— Дявол знае кога ще се върне — каза Акли.

Братче, как ме ядоса това.

— Какво искаш да кажеш — че не знаеш кога ще се върне? Та той никога не се връща преди неделя вечер, нали?

— Е да, но, за бога, как мога да кажа на някого да спи в леглото му, ако иска?

Уби ме. Протегнах ръка от мястото, където седях на пода, и го потупах по рамото.

— Ти си цар, Акли, рожбо — казах аз. — Известно ли ти е това?

— Не, сериозно говоря — не мога да тръгна да разправам на хората, че може да спят в...

— Ти си истински цар. Ти си джентълмен и мъдрец, рожбо — казах аз. И така си беше. — Имаш ли случайно цигари? Кажи „не“, иначе ще се сгромолясам мъртъв.

— Нямам наистина. Слушай, за какво се сбихте?

Не му отговорих. Само станах и отидох да погледна от прозореца. Така самотен се почувствах изведнъж. Почти ми се поиска да съм мъртъв.

— За какъв дявол се бихте изобщо? — попита Акли поне за петдесети път. Наистина беше отегчителен в това отношение.

— За тебе — казах аз.

— За мен ли? За бога!

— Да. Защиствах глупавата ти чест. Страдлейтър каза, че си нечистоплътен. Не можех да му простя такива приказки.

Това го засегна.

— Така ли каза? Не ме ли будалкаш? Така ли каза?

Отвърнах му, че само го будалкам, и отидох да легна на леглото на Ели. Братче, как ужасно се чувствах. Така адски самотен!

— Тази стая смърди — казах аз. — Подушвам чорапите ти чак тук. Не ги ли даваш никога за пране?

— Ако не ти харесва, знаеш какво можеш да направиш — каза Акли. Какво остроумно момче!... — Няма ли да загасиш тази проклета лампа?

Аз обаче не я загасих веднага. Просто останах да лежа в леглото на Ели, да си мисля за Джейн и прочие. Просто полудяхах, като си помислех, че е била някъде със Страдлейтър с колата на онзи дебелак Ед Банки. Щом се сетех за това, идеше ми да скоча от прозореца. Работата е, че не познавате Страдлейтър. Пък аз го познавам. Повечето от момчетата в Пенси разправяха, че непрекъснато имали полови връзки с момичета — каза Акли например — но Страдлейтър наистина имаше. Лично познавах най-малко две момичета, с които бе имал сношения. Честно слово.

— Разкажи ми историята на очарователния си живот, рожбо — казах аз.

— Няма ли да загасиш тая идиотска лампа? Утре сутринта трябва да ставам рано за литургия.

Станах и я загасих само и само да му направя удоволствие. После пак легнах в леглото на Ели.

— Какво смяташ да направиш — да спиш в леглото на Ели ли? — попита Акли. Това момче беше идеален домакин.

— Може да спя, може и да не спя. Не се тревожи за това.

— Не се тревожа. Само че дяволски ще ми е неприятно, ако Ели се върне внезапно и намери в леглото си...

— Успокой се. Няма да спя тук. Няма да злоупотребя с проклетото ти гостоприемство.

След няколко минути той захърка като луд. Аз обаче продължих да си лежа в тъмното и се мъчех да не мисля за моята Джейн и Страдлейтър в тази идиотска кола на Ед Банки. Но ми беше почти невъзможно. Бедата беше, че познавах подхода на проклетия Страдлейтър. Затова преживяхах още по-лошо нещата. Веднъж ние двамата имаме заедно среща с момичета в колата на Ед Банки и Страдлейтър седеше отзад със своето гадже, а аз отпред с моето. Какъв

подход имаше това момче! Ето какво правеше. Първо, обсипваше момичето с куп приказки, като говореше с много тих и *искрен* глас — като че ли беше не само много красиво, но и симпатично и *искрено* момче. Дяволски ми се приповръща, като го слушах. Момичето все му повтаряше: „Не, *моля* ти се. Моля ти се, недей. *Моля* ти се“. Но Страдлейтър продължаваше да ѝ приказва с този искрен абрахамлинкълновски глас и най-после настъпи страшна тишина на задната седалка на колата. Наистина беше неловко. Не мисля, че тази нощ той отиде до крайност с момичето — но почти дотам стигна, много близо дотам.

Докато лежах така и се мъчех да не мисля, чух Страдлейтър да се връща от умивалнята и да влиза в стаята ни. Чуваше се как прибира мръсните си тоалетни принадлежности и прочие и как отвори прозореца. Беше по чистия въздух. После, малко по-късно, загаси лампата. И дори не се огледа да види къде съм.

Дори на улицата цареше потискаща тишина. Не се чуваха вече никакви коли. Толкова самотен се чувствах и толкова ми беше криво. Чак ми се прииска да събудя Акли.

— Хей, Акли — прошепнах аз, за да не ме чуе Страдлейтър през завесите на банята.

Обаче Акли не ме чу.

— Хей, Акли!

Пак не ме чу. Спеше като пън.

— Хей, Акли!

Сега вече ме чу.

— Какво става с тебе, дявол да те вземе! — каза той. — Искам да спя, за бога!

— Слушай. Какви са изискванията, за да те приемат в манастир? — попитах аз. Вече ме човъркаше мисълта да ида в манастир. — Трябва ли непременно да си католик и прочие?

— Разбира се, че трябва да си католик. Ей, копеле, затова ли ме събуди, за да ми зададеш този глупав въпрос.

— Хайде, хайде, заспи си пак. И без това нямам намерение да отивам в манастир. Както ми върви, сигурно ще попадна в манастир с противни калугери. Все глупави копелета. Или просто копелета. — Като изрекох тези думи, наш Акли скочи като ужилен в леглото.

— Слушай — каза той, — не ми пука какво говориш за мене, но ако започнеш да се гавриш с религията ми, бога ми...

— Успокой се — казах аз. — Никой не се гаври с проклетата ти религия.

Станах от леглото на Ели и тръгнах към вратата. Не исках да се мотая повече в тази глупава атмосфера. На тръгване обаче се спрях, грабнах ръката на Акли и крепко, театрално я стиснах. Той си я дръпна.

— Какво означава това?

— Нищо. Просто искам да ти благодаря, че си такъв цар, това е всичко — казах аз. Казах го с много искрен глас. — Ти си ас, рожбо. Известно ти е, нали?

— Умувай, умувай! Някой ден ще ти разбият...

Дори не го доизслушах. Затворих идиотската врата и излязох на коридора.

Всички спяха или бяха навън, или у дома си за края на седмицата и в коридора беше много тихо и потискащо. Пред вратата на Лихи и Хофман видях празна кутия от паста за зъби „Колинос“ и я заподритвах на път към стълбите, обут в домашните си пантофи. Като си мислех какво да правя, хрумна ми да сляза да видя какво прави Мал Бросард. Но изведнъж си промених намерението. Изведнъж реших какво трябва да направя — да офейкам от Пенси още тази нощ. Искам да кажа, да не чакам до сряда. Просто не ми се искаше да се мотая тук повече. Училището ме караше да се чувствам тъжен и самотен. Затова реших да си взема стая в някой хотел в Ню Йорк — някой по-евтин хотел — и просто да лентяйствам до сряда. Тогава, в сряда, да си отида у дома, отпочинал и в отлична форма. Смятах, че преди вторник или сряда родителите ми сигурно няма да са получили писмото от стария Търмър, с което им съобщаваше, че са ме изхвърлили. А не исках да си пристигна у дома, преди да са го получили и напълно смлели. Не исках да съм наблизко в първия момент. Мама веднага изпада в истерия. Но след като смели нещо, не е много лоша. Освен това нуждаех се някак от малко ваканция. Нервите ми се бяха разклатили. Истина.

Във всеки случай така реших да постъпя. Затова си отидох в стаята и запалих лампата, за да започна прибирането на нещата. Вече бях си опаковал доста работи. Моят Страдлейтър дори не се събуди.

Запалих си цигара и се облякох, а после прибрах всичко в моите два куфара. Всичко свърших за минути. Много съм бърз, ей богу!

Едно нещо ме натъжи, като си прибирах нещата. Трябваше да прибера и онези нови-новенички кънки, дето мама ми ги беше изпратила само преди няколко дни. Така ме натъжи. Представих си как мама е влязла в спортния магазин и започнала да задава на продавачката милион объркани въпроси, а ето че мене пак ме изхвърлиха. Стана ми доста мъчно. Тя беше сбъркала — аз исках кънки за бягане, а тя ми купила кънки за хоккей — но все пак ми стана мъчно. И почти винаги е така — някой ще ми даде подарък, а накрая на мене ще ми стане мъчно.

След като си прибрах всичко, взех, че си преброих парата. Не си спомням точно колко пари имах, но бях добре зареден. Баба тъкмо ми беше изпратила една пачка преди седмица. Имам си една баба, която е доста щедра. Вече откача — трябва да има сто години — и ми изпраща пари за рождения ден поне четири пъти в годината. Така или иначе, макар да бях добре зареден, реших, че от още няколко долара няма да ми стане зле. Знае ли човек какво може да му се случи? Затова слязох на долния етаж и събудих Фредерик Удръф, онова момче, дето му бях заел пишещата си машина. Попитах го колко ще ми даде за нея. Той беше доста богато момче. Каза, че не знае. Не му се искало да я купи. Най-после я купи обаче. Тя струваше деветдесет долара, а той я купи само за двадесет. Беше сърдит, защото го събудих.

Когато вече бях съвсем готов да тръгна с куфарите си и всичко, спрях се за малко до стълбата и погледнах за последен път тоя идиотски коридор. Май че заплаках. Не зная защо. Сложих си ловджийския каскет, обърнах го с козирката назад, както ми харесваше, и изревах колкото ми глас държи: „Спете здравата, простаци!“. Бас държа, че събудих всички копелета в целия етаж. После се изметох. Някой глупак беше хвърлил черупки от фъстъци по стълбите, та за малко щях да си счупя смахнатия врат.

ГЛАВА VIII

Беше твърде късно да викам такси или каквото да е, затова тръгнах пеша за гарата. Не беше много далече, но дърво и камък се пукаше от студ, а снегът затрудняваше ходенето, пък и куфарите току се удряха в краката ми. Все пак чистият въздух ми беше приятен. Единственото неприятно нещо беше, че от студа ме заболя носът и горната устна, където Страдлейтър ме млецна. При удара устната ми се беше разранила от зъбите и здравата ме болеше. На ушите ми беше приятно топло обаче. Този каскет, дето го купих, имаше наушници и аз ги спуснах — не ми пукаше как изглеждам. И без това нямаше жив човек наоколо. Всичко живо спеше.

Късметлия излязох, като стигнах на гарата, защото трябваше да чакам само десет минути за влака. Докато чаках, грабнах малко сняг с шепи и си измих лицето. Все още имаше доста кръв по него.

Обикновено обичам да се возя на влак, особено нощем, когато всички лампи светят, а прозорците са така тъмни и някое момче минава по коридора да предлага кафе, сандвичи и списания. Обикновено си купувам сандвич с шунка и около четири списания. В нощен влак обикновено мога дори да прочета един от тези глупави разкази в списанията, без да ми се приповръща. Нали ги знаете? За разни кофти мъже с изострени челюсти, все на име Дейвид, и разни кофти красавици, все на име Линда или Марси, които вечно паят лулите на Дейвидовците. Та в нощен влак обикновено мога да прочета дори такъв глупав разказ. Но този път не можах. Просто не ми се щеше. Ей тъй седях и не вършех нищо. Само си свалих ловджийския каскет и го сложих в джоба.

В Трентън ненадейно се качи една мадама и седна до мене. Всъщност целият вагон беше празен, защото беше доста късно, но тя седна до мене вместо на празната седалка, защото носеше голям куфар, а аз седях с лице по посока на движението. Тя завря куфара точно посред пътеката, където и кондукторът, и всеки можеше да се препъне. Беше закичена с орхидеи, сякаш се връщаше от голям прием или нещо

такова. Предполагам да имаше четиридесет или четиридесет и пет години, но изглеждаше много добре. Много си падам по жени. Истина. Не че съм прекалено сексуален тип или нещо подобно, макар и да съм си доста сексуален. Но ей тъй, просто ги харесвам. Все си оставят идиотските куфари наред пътеката. И както си седяхме, тя изведнъж ме попита:

— Извинете, но този етикет не е ли от училището Пенси? — Гледаше към куфарите ми горе на багажника.

— Да — отвърнах аз. Права беше. Наистина на един от куфарите ми имаше етикет от Пенси. Мръсна работа!

— О, вие в Пенси ли учите? — каза тя. Имаше приятен глас. От тези, дето звучат приятно по телефон. Трябваше да си носи телефон, където ходи.

— Да — казах аз.

— О, чудесно! Може би познавате сина ми тогава — Ърнест Мороу? Той учи в Пенси.

— Да. В един клас сме.

Синът ѝ несъмнено беше най-големият копелдак, който някога е учил в Пенси, откак съществува това мръсно училище. Винаги се шляеше из коридора, след като си е взел душа, и удряше момчетата по задниците с мокрия си пешкир. Ей такава момче беше.

— О, колко приятно! — каза ми дамата. Но не надутото. Много беше симпатична. — Трябва да кажа на Ърнест, че сме се запознали — добави тя. — Може ли да попитам за името ви, моето момче?

— Рудолф Шмид — излъгах аз. Не ми се искаше да ѝ разказвам цялата си биография. Рудолф Шмид се казваше разсилният в нашето крило.

— Харесва ли ви Пенси? — попита тя.

— Пенси ли? Ами, не е много лошо. Не че е рай или нещо подобно, но не е по-лошо от повечето училища. Някои от учителите са доста съвестни.

— Ърнест просто обожава Пенси.

— Известно ми е — казах аз. После започнах да ѝ правя малко вятър. — Той много лесно се приспособява към нещата. Наистина. Искам да кажа, бива го да се приспособява.

— Така ли мислите? — попита тя. По гласа ѝ личеше, че е страшно заинтригувана.

— Ърнест ли? Разбира се — казах аз.

Наблюдавах я, като си сваляше ръкавиците. Беше червива с пръстени.

— Току-що си счупих един нокът на излизане от таксито — каза тя. Погледна ме и някак се усмихна. Страшно хубава усмивка имаше. Честна дума. Повечето хора или почти нямат усмивка, или пък имат грозна усмивка. — Ние с баща му понякога се безпокоим за него — каза тя. — Понякога се боим, че не е много общителен.

— Какво искате да кажете?

— Ами много чувствително момче е. Всъщност никога не е дружил с други момчета. Може би гледа малко по-сериозно на нещата, отколкото подобава на възрастта му.

Чувствителен! Уби ме. Този Мороу беше, кажи-речи, толкова чувствителен, колкото клозетна седалка.

Изгледах я хубаво. Нямахме вид на много глупава. Струваше ми се, че има дяволски добра представа на какъв хулиган е майка. Но можеш ли да твърдиш със сигурност — искам да кажа, когато се касае за нечия майка. Всички майки са много побъркани. И все пак майката на Мороу ми хареса. Тя беше както трябва.

— Бихте ли желали една цигара? — попитах аз.

Тя се огледа.

— Мисля, че това купе не е за пушачи, Рудолф — каза тя.

Рудолф. Уби ме.

— Нищо. Можем да пушим, докато почнат да пискат — казах аз.

Тя взе една цигара и аз ѝ я запалих.

Хубава беше, като пуши. Гълташе пушека, но не го дърпаше до петите, както правят повечето жени на тази възраст. Много беше очарователна. Пък и сексапилна си беше, ако искате да знаете.

Гледаше ме някак странно.

— Може да греша, но струва ми се, че ви тече кръв от носа, моето момче — каза тя изведнъж.

Кимнах с глава и си извадих носната кърпа.

— Удариха ме със снежна топка — казах аз. — Такава ледена!

Може би щях да ѝ кажа точно какво се беше случило, но щеше да отнеме много време. Наистина ми беше симпатична. Започвах дори да съжалявам, че се нарекох пред нея Рудолф Шмид.

— Милият Ърни — казах аз, — той е един от любимците на училището. Това известно ли ви е?

— Не.

Кимнах с глава.

— Наистина нужно беше доста дълго време, докато го опознаят. Той е странно момче. Особено в много отношения — разбирате ли какво искам да кажа? Например аз, като се запознах с него, отначало си помислих, че много се надува. Така си помислих. Но той не е такъв. Просто си има особен характер и е нужно време, за да го опознае човек.

Милата мисис Мороу не каза нищо, но да я бяхте видели. Беше се разтопила.

Такива са майките, само им дай да слушат какви деца чудо са синовете им.

Тогавя съвсем започнах да й правя вятър.

— Каза ли ви той за изборите? — попитах я. — За изборите в класа ни.

Тя поклати отрицателно глава. Бях я докарал просто до транс. Честна дума.

— Знаете, много от нас искахме Ърни да стане председател на класа ни. И единодушно го предложихме. Та той беше единственото момче, което можеше да се справи с работата — казах аз. Братче, как я преметнах! — Но избрах друго момче — Хари Фенсър. А знаете ли защо избрах другото момче? Просто защото Ърни не позволи да поставят кандидатурата му. Толкова е стеснителен и скромнен. Отказа, и толкоз! Майко, колко е стеснителен! Трябва да го накарате да превъзмogne тази стеснителност. — Погледнах я. — Нима не ви е разказал за това?

— Не е.

Кимнах с глава.

— Такъв си е Ърни. Никога не би ви разказал. Това му е единственият недостатък — прекалено стеснителен и скромнен. Трябва да го карате да се поотпуска от време на време.

Точно в този момент кондукторът дойде да провери билета на мисис Мороу и това ми даде възможност да престана да я пързаям. Радвам се, че я поизпързаях обаче. Ами че такива типове като Мороу, които ви пляскат по задника с мокрия пешкир — и то така, че да ви

заболи — са подлеци не само докато са деца. Те си остават подлеци цял живот. Но бас държа, след всичките лъжи, които изтърсих, мисис Мороу ще си мисли винаги, че синчето ѝ е такова стеснително и скромно момче, че не е дало да го изберат за председател. Може да си мисли... Кой знае? Майките не загряват много такива работи.

— Бихте ли желали един коктейл? — попитах я аз. На мене самия ми се пиеше. — Можем да отидем във вагон-ресторанта. Съгласна ли сте?

— Но не е ли забранено да се сервира алкохол на ученици? — каза тя. Не рязко обаче. Беше твърде очарователна и мила, за да бъде рязка.

— Е, да, но на мене обикновено ми дават, понеже съм висок — отвърнах аз. — Пък имам и доста много бели коси. Обърнах си главата и ѝ показах белите си коси. Страшно я смаях. — Елате с мене, защо не искате? — казах аз. Щеше да ми е приятно да дойде с мене.

— Наистина, мисля, че е по-добре да не дойда. Много ви благодаря все пак — каза тя. — Във всеки случай вагон-ресторантът сигурно вече е затворен. Твърде късно е, знаете.

Тя имаше право. Съвсем бях забравил колко е часът. Тогава ме погледна и ми зададе въпроса, който се страхувах, че ще ми зададе:

— Ърнест ни писа, че ще си бъде у дома в сряда, че коледната ви ваканция ще започне в сряда — каза тя. — Да не са ви повикали дома внезапно, да нямате някой болен вкъщи? — Тя наистина имаше загрижен вид. Явно беше, че не пита просто от любопитство.

— Не, всички са отлично у дома — казах аз. — Но аз не съм добре. Трябва да ми правят операция.

— О, колко жалко! — каза тя. И наистина ѝ стана мъчно за мене. Веднага съжалих, че го казах, но вече беше късно.

— Не е нещо сериозно. Имам един малък тумор в мозъка.

— О, какво говорите! — и от ужас закри уста с ръка.

— О, всичко ще мине! Съвсем на повърхността е. И такъв мъничък. Ще го извадят за около две минути.

Тогава измъкнах от джоба си едно разписание на влаковете и го зачетох. Само за да престана с лъжите си. Веднъж почна ли, мога да лъжа с часове, стига да съм в настроение. Шегата настрана. *С часове.*

След това вече не говорихме много. Тя зачете един брой на списание „Вог“, а аз погледах малко от прозореца. В Ню Йорк слезе от

влака. Пожела ми успешна операция и прочие. Все ме наричаше Рудолф. После ме покани през лятото да ида на гости на Ърни в Глостър, щата Масачузетс. Каза, че къщата им е точно до плажа и че имали тенискорт и прочие, но аз само ѝ благодарих и казах, че отивам в Южна Америка с баба си. И това беше дебела лъжа, защото баба ми едва ли някога излиза от къщи, освен когато отива на някое идиотско матине или нещо подобно. Но не бих гостувал на този кучи син Мороу и милиони да ми дават, па ако ще да съм и в най-окаяно положение.

ГЛАВА ІХ

След като слязох на гарата, първата ми работа беше да отида до телефонната кабина. Искаше ми се да позвъня на някого. Куфарите си оставих пред самата кабина, за да мога да ги наблюдавам, но като влязох в кабината, не можах да измисля на кого да позвъня. Брат ми Д. Б. беше в Холивуд. Сестричката ми Фийби си ляга към девет часа — и на нея не можех да позвъня. Тя нямаше да се сърди, че съм я събудил, но работата беше там, че не тя щеше да се обади на телефона, а някой от родителите ми. И така това беше изключено. Тогава си помислих да позвъня на майката на Джейн Галагър и да разбера кога започва ваканцията на Джейн, но нямах настроение за това. Пък и твърде късно беше да им звъня. Тогава си помислих да позвъня на онова момиче, с което доста често излизах, Сали Хейз, защото знаех, че нейната коледна ваканция вече е започнала — тя ми беше написала онова дълго, преструванско писмо, с което ме канеше на Бъдни вечер, за да ѝ помогна да окичи коледното дърво — но се боях, че на телефона ще се обади майка ѝ. А майка ѝ познаваше моята майка и можех да си представя как ще си счупи краката да тича до телефона, за да каже на майка ми, че съм в Ню Йорк. Пък и хич нямах желание да говоря със старата мисис Хейз по телефона. Един път тя беше казала на Сали, че съм необуздан. Казала ѝ, че съм необуздан и че нямам цел в живота! Тогава си помислих да телефонирам на онова момче, дето учеше в Хутънското училище, когато и аз учех там — Карл Люс — но той не ми беше много симпатичен. Затова в края на краищата не повиках никого. Излязох от кабината след около двадесетина минути, вдигнах си куфарите, отидох до онзи тунел, където стоят такситата, и взех едно такси.

Така дяволски съм разсеян, че дадох на шофьора редовния си адрес, просто по навик — искам да кажа, съвсем забравих, че ще остана на хотел няколко дни и няма да си отида у дома, докато не почне ваканцията. Сетих се чак когато стигнахме до средата на парка. Тогава казах:

— Хей, имате ли нещо против да обърнете, когато ви е възможно? Дадох ви погрешен адрес. Искам да се върна в града.

Шофьорът се оказа хитър човек.

— Не мога да обърна тук. Това е еднопосочна улица. Сега трябва да отида чак до Деветдесета улица.

Не исках да започвам спор.

— Окей — казах аз. Тогава изведнъж се сетих за нещо. — Хей, слушайте — рекох му. — Знаете ли тези патици в езерото до южния вход на парка? Онова малко езерце? Дали знаете къде отиват те, патиците де, когато всичко замръзне? Не знаете ли случайно?

Всъщност разбирах, че вероятността да знае, е само едно на милион.

Той се обърна и ме изгледа, като че съм луд.

— Какво си намислил, братле? — каза той. — Да ме занасяш ли?

— Ни най-малко! Това просто ме интересува и нищо повече.

Той не каза вече нищо, аз също. Мълча, докато излязохме от парка при Деветдесета улица. Тогава попита:

— Е добре, приятелче, а сега накъде?

— Знаете, не ми се иска да отсядам в никой хотел в Ийст Сайд, където може да се натъкна на познати. Пътувам инкогнито — казах аз.

Много мразя такива надуты приказки като „пътувам инкогнито“, но с простаци иначе не може да се говори.

— Случайно да знаете кой оркестър свири в „Тафт“ или в „Ню Йоркър“?

— Нямам представа, приятелче.

— Е, закарайте ме в „Едмънт“ тогава — казах аз. — Искате ли да спрем по пътя да изпием един коктейл с мен? Аз черпя. Пълен съм с пари.

— Не мога. Съжалявам.

Наистина приятен компаньон, няма що. Забележителна личност. Стигнахме до хотел „Едмънт“ и аз се регистрирах. Бях си сложил червения ловджийски каскет в таксито ей тъй за удоволствие, но го свалих, преди да се регистрирам. Не исках да приличам на извратен тип или нещо подобно. Но най-смешното е, че тогава още не знаех, че тоя идиотски хотел е пълен с отвратителни типове и простаци. Просто гъмжеше от тях.

Дадоха ми ужасна стая, от чийто прозорец се виждаше само другата страна на хотела. Но това не ме интересуваше много. Бях в твърде потиснато настроение, за да ме интересува дали имам добър изглед от прозореца си, или не. Прислужникът, който ме заведе до стаята ми, беше шейсет и пет годишен старец. Неговият вид ми действаше по-потискащо и от стаята. Той беше от онези плешиви мъже, дето си решат косата на една страна, за да прикрият плешивостта си. Предпочитам да личи, че си плешив, отколкото да правя това. Изобщо чудесна служба за шейсет и пет годишен човек. Да пренася хорските куфари и да чака бакшиш. Предполагам, че не е бил много интелигентен, но все пак ужасно беше.

Като си отиде той, погледах малко от прозореца, още облечен в палтото си. Нямах какво друго да правя. Ще се почудите, като ви кажа какво ставаше в отсрещното крило на хотела. Дори не си бяха дали труда да пуснат пердетата. Видях един мъж с бели коси, много представителен на вид, само по долни гащи, да прави нещо, което не бихте повярвали, ако ви го кажа. Първо си сложи куфара на леглото. После извади разни дамски дрехи и си ги облече. Истински дамски дрехи — копринени чорапи, обуца с високи токове, сутиен и един от тези корсети с връзки. После си облече една много тясна черна вечерна рокля. Кълна ви се. Тогава започна да се разхожда надолу-нагоре из стаята със ситни стъпки, като жена, да пуши цигари и да се оглежда в огледалото. Беше сам-самичък при това. Освен ако имаше някой в банята — не можех да видя чак толкова. После в прозореца точно над неговия видях друг мъж и една жена да се пръскат с вода от устата. Вероятно това беше уиски, не вода, но аз не можех да видя какво имат в чашите си. Така или иначе, първо той сръбваше и я изпръскваше цялата, а после тя правеше същото на него — бога ми, редуваха се. Само да ги бяхте видели. През цялото време се смееха истерично, като че ли това беше най-смешното нещо на света. Не се шегувам — този хотел гъмжеше от извратени типове. Сигурно аз бях единственото нормално копеле в цялото здание — и това не е силно казано. Малко остана да изпратя телеграма на Страдлейтър да вземе първия влак за Ню Йорк. Той щеше да е царят на хотела.

Лошото е, че такива мръсотии те увличат да ги гледаш дори когато ти е противно. Например момичето, чието лице беше цяло изпръскано с вода, беше доста красиво. Ето кое ми е нещастieto. В

мислите си съм най-голям развратник. Понякога мога да си мисля за много мръсни неща, които бих извършил, без да му мисля, ако ми се удаде случай! Дори си представям, че ще е доста забавно, макар и гнусно, ако и двамата сте малко пияни, да вземете да се пръскате с някое момиче с вода по лицата. Работата е, че все пак тази идея ми харесва. Гадна е, ако се размислите. Струва ми се, че ако не харесваш едно момиче истински, не бива и да се занасяш с него, а ако наистина го харесваш, тогава се предполага, че харесваш и лицето му, а харесваш ли лицето му, трябва да внимаваш да не го мърсиш и да не го пръскаш с уста. Наистина жалкото е, че такива мръсотии са много забавни понякога. А и момичетата много няма да ти помогнат, когато се стараеш да не се увличаш в мръсотии, когато се стараеш да не развалиш нещо наистина хубаво. Познавах едно момиче преди няколко години, което беше дори по-развалено от мене. Братче, колко беше развалено! Все пак много се забавлявахме известно време, макар и по гаден начин. Полът е наистина нещо, което не разбирам много. Никога не знаеш докъде би стигнал. Все си създавам някакви правила на поведение, що се отнася до секса, и после ги нарушавам веднага. Миналата година си установих правило, че ще престана да се занасям с момиче, щом то ми е противно. Обаче наруших правилото още същата седмица — още същата вечер фактически. Цялата вечер се млясках с една ужасна преструвана на име Ана Луиза Шърман. Половият въпрос е нещо, което просто не разбирам. Бога ми, не го разбирам.

Докато стоях там, пак започна да ме съблазнява мисълта да телефонирам на моята Джейн, тоест да имам с нея междуградски разговор — с Б. М., училището, където тя учеше — вместо да звъня на майка ѝ, за да разбере кога Джейн ще си дойде за ваканцията. Не беше позволено да се викат момичетата късно вечер, но аз бях предвидил всичко. Щях да кажа на лицето, което отговаря на телефона, че съм неин чичо. Че леля ѝ току-що е била убита при автомобилна катастрофа и трябва веднага да говоря с Джейн. Планът сигурно щеше да излезе сполучлив. Единствената причина да не го приложя беше, че нямах настроение. А нямам ли настроение, нищо не излиза както трябва!

След малко седнах в едно кресло и изпуших няколко цигари. Чувствах се доста зле. Трябва да си призная. Тогава изведнъж ми

дойде една идея. Извадих си портфейла и започнах да търся адреса, който ми даде онова момче, което учеше в „Принстън“ и с което се запознах на една танцова забава миналото лято. Най-последно го намерих. Беше добил особен цвят от портфейла ми, но още можеше да се чете. Адресът беше на едно момиче, за което това момче от „Принстън“ ми каза, че не е съвсем курва или нещо подобно, но не би имало нищо против да върши онази работа от време на време. Веднъж той я завел на забава в „Принстън“ и за малко щели да го изключат, защото я завел. Тя била от онези момичета, дето се събличат голи по разни ревюта или нещо подобно. Както и да е, отидох на телефона и ѝ позвъних. Казваше се Фейт Кавендиш и живееше в хотел „Станфорд Армз“ на Шестдесет и пета улица и Бродуей. Проста работа безсъмнено.

Отначало си помислих, че не е вкъщи. Никой не отговаряше. Най-последно някой вдигна слушалката.

— Ало! — казах аз с дебел глас, та да не се досетят за възрастта ми. И без това гласът ми е доста дебел.

— Ало? — отвърна един женски глас. Не беше много любезен.

— Мис Фейт Кавендиш ли е там?

— Кой е там? — каза тя. — Кой ме вика в този късен час, дявол да го вземе?

Това някак си ме поизплаши.

— Е, то се знае, че е доста късно — казах аз с този много възмъжал глас. — Надявам се, че ще ми простите, но имам силно желание да вляза във връзка с вас. — Казах го дяволски галантно. Истина.

— Кой е там? — каза тя.

— Ами вие не ме познавате, но аз съм приятел на Еди Бърдсел. Той ми каза, ако някога съм в града, да ви поканя на една-две чаши коктейл.

— *Кой? Чий* приятел сте? — Братче, цяла тигрица беше по телефона. За малко оставаше да ми закрещи.

— Едмънд Бърдсел. Еди Бърдсел — казах аз. Не можех да си спомня дали името му беше Едуард или Едмънд. Само веднъж го бях срещал на една много глупава забава.

— Не познавам никого с такова име. И ако си мислите, че ми е приятно да ме будят посред...

— Еди Бърдсел. От „Принстън“ — казах аз.

Личеше, че се мъчи да си припомни името.

— Бърдсел, Бърдсел... от „Принстън“... Колежът „Принстън“ ли?

— Точно така — казах аз.

— И вие ли сте от Принстънския колеж?

— Да, кажи-речи.

— О! Как е Еди? — каза тя. — Но все пак това е необикновен час да ми звъните, ей богу.

— Чувства се отлично. Помоли ме да ви поздравя.

— Е, благодаря. Поздравете го и вие от мене — каза тя. — Чудо човек е. Какво прави сега? — Изведнъж стана адски любезна.

— Ами нали знаете. Все същото — казах аз. Как, по дяволите, можех да зная какво прави той? Едва го познавах. Даже не знаех дали е още в „Принстън“. — Слушайте — рекох, — ще ви бъде ли интересно да се срещнем някъде на чаша коктейл?

— Вие имате ли случайно представа колко е часът? — каза тя. — И как се казвате изобщо, ако смея да попитам? — Изведнъж произношението ѝ стана английско. — Някак младичък ми звучите.

Изсмях се.

— Благодаря за комплимента — казах аз адски галантно. — Името ми е Холдън Колфийлд. — Трябваше да ѝ кажа някое друго име, но не се сетих.

— Е, тогава чуйте, мистър Кофъл. Нямам обичай да си определям срещи посред нощ. Аз съм трудещо се момиче.

— Утре е неделя — казах ѝ аз.

— Няма значение. Трябва да си отспя, за да съм красива. Нали знаете тези работи?

— Мислех си, че можем да изпием по един коктейл. Не е прекалено късно.

— Е, вие сте много мил — каза тя. — Откъде телефонирате? Къде се намирате изобщо?

— Аз ли? В една телефонна кабина съм.

— О — каза тя. След това настъпи много дълга пауза. — Е, много бих искала да се срещна с вас някой път, мистър Кофъл. По гласа изглежда да сте много мил човек. Имате много приятен глас. Но наистина е късно.

— Бих могъл да дойда у вас.

— Е, по друго време това би било чудесно. Искам да кажа, би ми било много приятно да се отбиете на един коктейл, но моята съквартирантка случайно е болна. Цяла вечер лежи и не е мигнала. Току-що затвори очи. Искам да кажа...

— О, жалко.

— Къде сте отседнали? Бихме могли да се срещнем на коктейл утре може би.

— Не мога утре — казах аз. — Само тази вечер мога. — Какъв глупак излязох! Не трябваше да казвам това!

— О, ужасно съжалявам!

— Ще поздравя Еди от вас.

— Ще бъдете ли така любезен? Дано прекарате хубаво в Ню Йорк. Чудесен град е.

— Известно ми е. Благодаря. Лека нощ — казах аз и затворих телефона.

Братче, ама че я оплесках. Трябваше поне да си уговоря среща за коктейл или нещо подобно.

ГЛАВА X

Още беше твърде рано. Не съм сигурен колко беше часът, но не беше прекалено късно. Най мразя да си лягам, когато дори не съм уморен. Затова отворих куфара и извадих чиста риза, а после отидох в банята, измих се и си смених ризата. И ето какво намислих да правя — да сляза долу и да видя, дявол да го вземе, какво става в „Зала Лавендър“. Към хотела имаше кабаре, наречено „Зала Лавендър“.

Докато си сменях ризата обаче, за малко щях да ударя един телефон на сестричката ми Фийби. Наистина много ми се говореше с нея по телефона. Тя е мъдро човече и прочие. Но не можех да рискувам да ѝ телефонирам, защото е малко дете и сигурно вече не беше на крак и близо до телефона. Помислих си, че бих могъл да затворя телефона, ако се обадят родителите ми, но и това нямаше да бъде сполучливо. Щяха да се досетят, че съм аз. Майка ми винаги познава, че съм аз. Голям психолог е. Но наистина нямах нищо против да си побъбря с Фийби.

Трябва да я видите. В живота си не сте виждали толкова хубаво и умно дете. Наистина е умно. Искам да кажа, че откакто е тръгнала на училище, има само отлични бележки. Всъщност аз съм единственият глупав в семейството.

Брат ми Д. Б. е писател, и прочие, а брат ми Али, този, дето умря и за когото ви разказах, беше мъдрец. Аз само съм глупавият. Но трябва да видите тази дъртица Фийби. Тя има такава червена коса, малко като тази на Али, която е много къса през лятото. През лятото я носи зад ушите, а ушенцата ѝ са такива малки и хубавки! През зимата обаче е доста дълга. Понякога майка ми я сплита, но понякога не я сплита. Наистина е хубава обаче. Тя е само на десет години. Слабичка е като мене, но хубаво слаба. По кънкьорски слаба. Един път я наблюдавах от прозореца, когато пресичаше Пето авеню, за да отиде в парка. Тъничка е като кънкьорка. Ще ви се хареса. Мисълта ми е, ако кажете нещо на Фийби, тя разбира точно за какво говорите. Искам да кажа, че можете дори да я заведете навсякъде със себе си. Ако

например я заведете на някой лош филм, тя веднага разбира, че филмът е лош. Ако я заведете на доста хубав филм, разбира, че филмът е доста хубав. Д. Б. и аз я заведохме да види този френски филм „Жената на хлебаря“ с Ремю. Просто си умря по него. Любимият ѝ филм обаче е „Тридесет и деветте стъпала“ с Роберт Донат. Знае целия този филм наизуст, защото я заведох да го гледа десетина пъти. Например когато Донат идва в онази шотландска ферма, за да се скрие от полицаите, Фийби извиква в един глас с него: „Ще ми хванете краката!“. Знае целия филм наизуст. И когато онзи професор във филма, който всъщност е немски шпионин, си вирва малкия пръст, на който част от средната става липсва, за да посочи Роберт Донат, нашата Фийби го изпреварва — тя вдига своето пръстче и в тъмнината го завира в самото ми лице. Бива си я. Ще ви се хареса. Единствената беда е, че понякога е твърде любвеобилна. Прекалено се отдава на чувствата си за нейната възраст. Наистина така е. И още нещо прави — пише книги непрекъснато. Само че не ги завършва. Все за някаква девойка на име Хейзъл Уедърфийлд — само че нашата Фийби го пише Хейзал. Тази Хейзъл Уедърфийлд е момиче детектив. Минава за сираче, но все някакъв баща изскача отнякъде. Бащата е винаги „висок, привлекателен джентълмен, дваисетинагодишен“. Убива ме. Тази наша Фийби! Бога ми, ще ви се хареса. Умна си беше още като съвсем малко хлапе. Когато беше съвсем-съвсем малка, водехме я с Али в парка, особено в неделни дни. Али имаше платноходка, с която обичаше да се забавлява в неделни дни, и ние водехме Фийби с нас. Тя си слагаше бели ръкавици и вървеше точно помежду ни, като същинска дама и прочие. И когато ние с Али поведохме разговор за разни работи изобщо, нашата Фийби все слушаше. Понякога забравяхме, че е с нас, защото беше такова малко детенце, но тя непрестанно ни напомняше за себе си. Прекъсваше ни през цялото време. Ту ще бутне или дръпне Али, ту мене и ще каже: „Кой? Кой казал това? Соби или дамата?“. И ние ще ѝ отговорим, а тя ще каже „О!“ и ще продължи да слуша внимателно. Искам да кажа, смайваше и Али. И той я обичаше. Сега е на десет години и вече не е такова малко момиченце, но все още смайва всички — или поне всеки що-годе разумен човек.

И така, тя беше човек, с когото винаги ще ти е приятно да поговориш по телефона. Но много ме беше страх, че някой от родителите ми ще вдигне слушалката и тогава ще открият, че съм в Ню

Йорк и изритан от Пенси и прочие. Затова просто си дооблякох ризата. Когато се приготвих съвсем, слязох с асансьора във фойето на хотела да видя какво става там.

Като изключим няколко пъпчиви младежи и няколко блондинки с вид на проститутки, фойето беше доста празно. Чуваше се обаче оркестърът да свири в „Зала Лавендър“, та отидох там. Макар че нямаше голям наплив, дадох ми лоша маса — съвсем назад. Трябваше да размахам един долар под носа на оберкелнера. В Ню Йорк парите наистина говорят. Честно слово!

Оркестърът беше ужасен — Бъди Сингър. Страшно гърмеше, но не приятно, а отвратително. Имаше малко хора на моята възраст в кабарето. Всъщност нямаше нито един като мене. Повечето бяха наперени мъжаги с приятелките си. Освен на съседната маса. На съседната маса седяха три момичета по на около тридесет години. И трите бяха доста грознички и шапките им ги издаваха, че не са от Ню Йорк, но едната от тях, блондинката, не беше съвсем лоша. В нея имаше нещо мило и аз започнах да я заглеждам, но точно тогава келнерът дойде да ми вземе поръчката. Поръчах си уиски със сода и му казах да не го смесва — говорех страшно бързо, защото, ако вземеш да мънкаш и хъмкаш, те си мислят, че нямаш двадесет и една години и отказват да ти продават алкохолни напитки. И все пак си имах неприятности с него.

— Съжалявам, сър — каза той, но имате ли нещо, с което да удостоверите възрастта си? Може би шофьорска книжка?

Аз му отпратих един от тези студени погледи, като че ли адски ме е обидил, и го запитах:

— Изглеждам ли на по-малко от двадесет и една година?

— Съжалявам, сър, но ние си имаме...

— Окей, окей — казах аз и в ума си го изпратих по дяволите. — Донесете ми една кока-кола.

Той си тръгна, но аз го повиках пак.

— Не можете ли да й налеете малко ром или нещо подобно? — запитах аз с най-любезен глас. — Как мога да седя в такова заведение трезвен като краставица? Не можете ли да й сложите малко ром или нещо такова?

— Съжалявам, сър — рече той и ми обърна гръб.

Не му се сърдя обаче. Загубват си службата, ако ги хванат, че продават алкохолни напитки на малолетни. А пък аз съм си малолетен, дявол да го вземе! Пак започнах да мятам погледи към трите вещици на съседната маса. Тоест към блондинката. Другите две бяха грозни като самата смърт. Не го правех грубо обаче. Просто изгледах и трите с този много хладнокръвен поглед. Но какво направиха те? Взеха да се кикотят като глупачки! Вероятно мислеха, че съм твърде млад за такива работи. Това страшно ме ядоса — като че ли имах намерение да се *женя* за някоя от тях или нещо подобно. Трябваше да ги смразя с поглед след това, но бедата беше там, че много ми се танцуваше. Понякога много ми се танцува и този път ми се прииска пак. Затова изведнъж се наклоних малко към тях и рекох:

— Някоя от вас, момичета, не би ли желала да потанцува?

Не ги запитах грубо или нещо подобно. Напротив, дори много галантно. А те, дявол да го вземе, решиха, че това е ужасно смешно. Още повече се закикотиха. Истински глупачки бяха, честно слово!

— Хайде, хайде! — казах аз. — Ще танцувам с вас поред! Съгласни ли сте? Какво ще кажете, а?

Наистина ми се танцуваше.

Най-после блондинката стана, защото беше ясно, че на *нея* говоря, и ние излязохме на дансинга. Другите две глупачки едва не изпаднаха в истерия, като станахме. Трябва наистина да съм бил много загорял, за да обърна внимание на такива патици. Но струваше си труда. Блондинката се оказа чудо танцьорка. Как танцуваше това момиче! В живота си не съм срещал по-добра танцьорка от нея. Честно слово! Някои от тези глупачки наистина могат да ти вземат ума, като затанцуват. Вземи някоя умница и тя все ще се опита да те води в танца или пък ще танцува така лошо, че ще предпочетеш да си седиш на масата и да се напиеш.

— Вие танцувате чудесно! — казах аз на блондинката. — Трябваше да станете професионалистка. Сериозно ви говоря. Веднъж танцувах с една професионалистка, но вие сте два пъти по-добра от нея. Чували ли сте някога за Марко и Миранда?

— Какво? — каза тя. Дори не ме слушаше. Въртеше очи из цялото кабаре.

— Питам дали сте чували някога за Марко и Миранда.

— Не зная. Не съм чувала.

— Е добре, те са танцьори. Тя е танцьорка. Не е много добра обаче. Прави всичко, каквото се изисква, но все пак не е много добра. Знаете ли кога една танцьорка е наистина страшна?

— Хм...

— Ето, аз си държа ръката на гърба ви. Започна ли да мисля, че няма нищо под ръката ми — нито задник, нито крака, нито нищичко — значи, че момичето е страшна танцьорка.

Обаче тя не се слушаше. Затова и аз престанах да ѝ обръщам внимание за известно време. Само танцувахме. Господи, как танцуваше тая квачка! Бъди Сингър и оркестърът му свиреха „Само едно нещо на света“, но даже и те не можеха съвсем да развалят песента. Чудесна песен е. Не се опитвах да правя никакви фокуси в танца — много мразя, когато някой започне да прави куп фокуси на дансинга, за да се изфука — но колкото и да я въртях насам-натам, тя се водеше чудесно. Смешното е, че докато си мислех, че и на нея е приятно, тя изведнъж изтърси:

— Снощи видяхме Питър Лори с приятелките ми. Киноартиста. Той самия. Купуваше си вестник. Много е миличък.

— Блазе ви — казах аз. — Наистина ви върви. Известно ли ви е това? — Страшна глупачка, ей богу! Но каква танцьорка! Не можах да се сдържа да не я целуна по вятърничавата глава — знаете, точно там, дето беше пътят ѝ. Тя се разсърди, като я целунах.

— Хей! Какво значи това?

— Нищо. Нищо не значи. Отлично танцувате наистина — казах аз. — Имам сестричка, която е още в четвърти клас. Голям дявол. Вие танцувате почти като нея, а тя няма равна в танца ни тук, ни на онзи свят.

— Бъдете по-внимателен в изразите си, ако нямате нищо против. Майко, каква дама. Царица, ей богу!

— Откъде сте, момичета? — запитах я.

Тя не ми отговори обаче. Предполагам, че въртеше очи да не би Питър Лори да се покаже отнякъде.

— Откъде сте, момичета? — попитах я отново.

— Какво? — каза тя.

— Питам откъде сте. Не отговаряйте, ако не ви се иска. Не си напрягайте ума, моля.

— От Сиатъл, щата Вашингтон — каза тя. Оказа ми голямо благоволение с отговора си.

— Много добра събеседница сте — казах ѝ. — Това известно ли ви е?

— Кое?

Не повторих. Така и така не ме слушаше.

— Имате ли настроение да потанцуваме с разни хватки, ако засвирят бърз танц? Не просташки, с подскачане или нещо подобно, а просто да потанцуваме леко и хубаво. Всички ще си седнат, когато оркестърът засвири бърз танц, особено старите и дебелите мъже, и ще имаме много простор. Съгласна ли сте, а?

— Безразлично ми е — каза тя. — Слушайте, на колко сте години?

Това някак си ме ядоса.

— О, боже мой, не разваляйте настроението — казах аз. — Дванайсетгодишен съм, ей богу. Едър съм за възрастта си.

— Слушайте, казах ви вече. Не обичам такъв език — каза тя. — Ако ще ми говориш все така, ще отида при приятелките си, да знаеш.

Заизвинявах се като луд, защото оркестърът започваше да свири бърз танц. Тя започна да танцува с хватки — но много хубаво и леко, не просташки. Наистина славно танцуваше. Трябваше само да се докоснеш до нея. И като се въртеше, задничето ѝ трепкаше така хубаво! Взе ми ума. Истина ви казвам. Като седнахме, вече бях почти влюбен в нея. Ето така става с момичетата. Направят ли нещо хубаво, и да не са много приятни наглед, па дори и да са глупавички, почти се влюбваш и вече не знаеш къде си. Ах, тези момичета! Боже мой! Могат да те подлудят. Наистина могат.

Не ме поканиха да седна на масата им — от простотия, разбира се — но аз все пак седнах. Блондинката, с която танцувах, беше някоя си Бърнис Крабз или Кребз. Имената на двете грозни бяха Марти и Лавър. Казах им, че се наричам Джим Стийл, само за майтап. После се опитах да завържа малко интелигентен разговор, но беше просто невъзможно. С клеци трябваше да теглиш думите от устата им. Не можеше да се каже коя е най-глупавата. И трите непрекъснато въртяха очи из цялото кабаре, като че ли очакваха всеки миг да влезе стадо филмови звезди. Сигурно си мислеха, че като дойдат в Ню Йорк, филмовите звезди все ще се въртят в това кабаре, а не в „Сторк Клъб“

или в „Ел Мороко“ и прочие. След половин час най-после успях да разбера, че и трите работят в Сиатъл. Работели в едно застрахователно дружество. Запитах ги дали обичат работата си, но можеше ли да чуеш смислен отговор от тези квачки? Мислех, че двете грозни, Марти и Лавърн, са сестри, но те много се обидиха, като ги запитах. Явно беше, че никоя от тях не иска да прилича на другата, и имаха право, но беше много забавно все пак.

Танцувах и с трите поред. Едната грозна, Лавърн, не беше много лоша танцьорка, но другата, Марти, беше смърт. Все едно да влачиш Статуята на свободата по дансинга. Единственият начин да направя влаченето по-приятно, беше да я позанасям малко. Затова ѝ казах, че съм видял Гари Купър, филмовата звезда, на другия край на дансинга.

— *Къде?* — попита тя страшно възбудена. — *Къде?*

— Ух, само за миг го изпуснахте. Той току-що излезе. Защо не погледнахте, като ви казах?

Тя спря да танцува и запротяга врат над хорските глави, дано да го види.

— Ех, жалко! — каза тя.

Страшно я бях съкрушил обаче. Жал ми стана за нея. С някои хора не бива да се шегуваме, дори да го заслужават.

Но най-смешното стана после. Като се върнахме на масата, Марти каза на другите две, че Гари Купър току-що излязъл. Братче, Лавърн и Бърнис едва не се самоубиха, като чуха това. Страшно се развълнуваха и започнаха да разпитват Марти видяла ли го е и прочие. А моята Марти каза, че само за миг го е зърнала. Уби ме.

Затваряха вече бара, та им поръчах по две напитки, преди да са затворили, а за себе си поръчах още една чаша кока-кола. Масата гъмжеше от чаши. Едната грозна, Лавърн, ми се подиграваше непрекъснато, че пия само кока. Имаше много изтънчено чувство за хумор. Тя и Марти пиеха „Том Колинз“^[1] — посред декември, ей богу! Толкова му разбираха. Блондинката, Бърнис, пиеше уиски с вода. Просто го хабеше. И трите само въртяха очи да видят филмови звезди. Едва разговаряха — дори помежду си. Марти разговаряше повече от другите две. Току изтърсваше някоя просташка приказка: например тоалетната наричаше „женското заведение“, а оня нещастник, смачканият кларнетист на Бъди Сингър, намираще за „страхотен“, когато станеше прав и пускаше няколко фантастични луди вариации.

Кларнета му пък наричаше „свирка“. Простичка си беше, няма що. Другата грозна, Лавърн, се мислеше за много духовита. Непрекъснато ме караше да се обадя на баща ми по телефона и да го попитам какво смята да прави тази вечер. Непрекъснато ме питаше дали баща ми си има любовница. *Четири пъти* ме пита все същото — ама че духовито! Бърнс, блондинката, почти не обели дума. Всеки път, когато я попитвах нещо, тя казваше: „Какво?“. Скоро това започна да ми действа на нервите.

Щом си изпиха чашите, и трите станаха и казаха, че трябва да си лягат. Щели да стават рано да ходят на първото представление в „Рейдио сити мюзик хол“. Опитах се да ги накарам да останат още малко, но не се съгласиха. Тогава се сбогувахме. Казах им, че ще ги потърся в Сиатъл някой ден, ако отида там, но се съмнявам. Искам да кажа, съмнявам се, че ще ги потърся някога.

Сметката излезе около тринайсет долара с цигарите и всичко. Мисля, че трябваше поне да си направят устата да платят онова, което бяха изпили, преди да седна при тях. Разбира се, нямаше да ги оставя да си платят, но поне да си бяха направили устата. Но това няма значение. Толкова бяха глупави и шапките им бяха толкова прости и смешни и прочие. Пък и така ми домъчня, като чух, че ще стават рано, за да отидат на първото представление в „Рейдио сити мюзик хол“! Като си представих само, че едно момиче може да дойде в Ню Йорк чак от Сиатъл, и то с такава ужасна шапка, само за да стане рано да види първата програма в „Рейдио сити мюзик хол“, така ми домъчня, че щях да се пръсна. Бих ги почерпил по триста коктейла, само да не ми бяха казали това.

Скоро след тях и аз си отидох. И без това вече затваряха, а оркестърът отдавна беше спрял да свири. Преди всичко в такива места е ужасно скучно, ако нямаш някоя добра партньорка за танц или ако келнерът не ти разреши да си поръчаш истинска пиячка вместо само кока-кола. Няма нощно заведение на света, където можеш да се заседиш дълго, ако нямаш поне малко алкохол, за да се напиеш. Или ако не си с някое момиче, по което си падаш.

---

[1] Марка разхладително питие. — Б.пр. ↑

ГЛАВА XI

Изведнъж, като си излязох от кабарето, пак ми влезе в главата Джейн Галагър. Влезе и не можеше да излезе. Седнах в едно мръсно кресло във фоайето и започнах да си мисля как тя и Страдлейтър са седели в идиотската кола на Ед Банки, и макар да бях доста сигурен, че нищо не се е случило — познавах Джейн много добре — все пак не ми излизаше от ума. Много добре я познавах. Истина. Ето например знаех, че освен шах с пулове обичаше всички видове спорт, и като се запознахме, цяло лято играхме тенис почти всяка сутрин и голф почти всеки следобед. Наистина я опознах съвсем отблизо. Не искам да кажа физически или нещо такова — нищо подобно — но бяхме все заедно. Невинаги е необходимо да имаш физическа връзка с едно момиче, за да го опознаеш.

А ние се запознахме, защото нейният доберман идваше да си върши работата на нашата морава и това много дразнеше майка ми. Тя повика майката на Джейн по телефона и вдигна голяма врява. Майка ми може да вдигне голяма врява за такова нещо. Няколко дни по-късно случайно видях Джейн, легнала по корем до плувния басейн на клуба, и я поздравих. Знаех, че живее в съседната къща, но никога не бях разговарял с нея или нещо подобно. Обаче тя ме поля със студен душ, като я поздравих този ден. Изпотих се, докато я убедя, че не ми пука къде си върши работата кучето ѝ. Ако ще и в гостната да си я върши, все ми е едно. Както и да е, след това станахме добри приятели с Джейн. Същия следобед играх голф с нея. Тя загуби осем точки. Спомням си. Осем. Страшно се измъчих, докато я накарам да си отваря очите поне като замахне да удари топката. Все пак извънредно много подобрих играта ѝ. Много ме бива за голф. Ако ви кажа с какъв резултат завършвам играта, сигурно няма да ми повярвате. Веднъж за малко щяха да ме снемат на късометражен филм, но в последната минута се разколебах. Помислих си, че ако човек мрази киното като мене, ще излезе много кофти да се остави да го снемат на късометражен филм.

Смешно момиче беше тази Джейн. Не мога да кажа, че беше красавица. На мене обаче ми взе ума. Устата ѝ беше някак голяма. Искам да кажа, когато говореше и се разпалваше за нещо, устата ѝ някак се движеше на петдесет страни — устните и всичко. Убиваше ме. И никога не си затваряше устата съвсем. Винаги беше полуотворена, особено когато играеше голф или четеше някоя книга. Вечно четеше, и то много хубави книги. Четеше и сума стихове. На нея единствено, освен в семейството ми, съм показвал бейзболната ръкавица на Али с всички стихове, изписани по нея. Тя не познаваше Али, защото това беше първото ѝ лято в Мейн — преди това ходела на нос Код — но аз много ѝ разказвах за него. Интересно ѝ беше да ме слуша.

Майка ми не я харесваше много. Искам да кажа, мама винаги мислеше, че Джейн и майка ѝ я поздравявали извисоко. Мама често ги срещаше в Гринич, защото Джейн и майка ѝ ходеха на пазар с тяхната кола „Ла Сал“. Мама дори не намираше Джейн за хубава. Аз обаче я намирах. Просто ми харесваше на вид, и толкоз.

Спомням си един подиробед. Единствения път, когато с Джейн почти бяхме стигнали до милувки. Беше събота и валеше дяволски силно, а аз седях у тях на верандата — имаха голяма стъклена веранда. Играехме шах. От време на време я занасях, защото не си вадеше царете от последния ред. Но все пак не я занасях много. Никак не ми се щеше да я занасям много. Наистина страшно обичам да занасям момичетата, когато ми падне случай, но странна работа: момичетата, които ми харесват, са от тези, които никога не ми се иска да занасям. Понякога си мисля, че би им било приятно, ако ги позанасям — дори съм уверен в това — но мъчно е да започнеш, след като си ги познавал от доста дълго време и никога не си ги занасял. Та думата ми беше за онзи следобед, когато с Джейн почти стигнахме до милувки. Валеше като из ведро, ние седяхме на верандата и изведнъж онова пиянище, дете беше женено за майка ѝ, излезе на верандата и попита Джейн дали има цигари вкъщи. Не го познавах много добре, но ми изглеждаше от онзи вид хора, които ще ви заговорят само за да ви поискат нещо. Мръсен тип. Както и да е, Джейн не му отговори, когато я запита дали знае къде има цигари. Тогава той я попита повторно, но тя пак не му отговори. Дори не вдигна поглед от играта. Накрая той си влезе вкъщи. Тогава попитах Джейн каква е работата. Тя дори на мен

не искаше да отговори. Престори се, че е много съсредоточена върху следния ход в играта. И тогава изведнъж на шахматната дъска капна една сълза. На един от червените квадрати — братче, още я виждам. Джейн само я размаза по дъската с пръста си. Не зная защо, но това адски ме разстрои. Тогава станах и я накарах да се помести, за да седна до нея — всъщност седнах в скута ѝ, факт. Тогава тя *наистина* се разплака и докато се усетя, вече я целувах, където ми падне — по очите, по носа, по челото, по веждите, по ушите — по цялото лице освен по устата. Тя някак все не ме оставяше да стигна до устата. Както и да е, по-далече от това ние никога не отидохме в милувките. След малко тя стана и отиде да си сложи онзи пуловер в червено и бяло, който съвсем ми вземаше ума, и отидохме в някакво идиотско кино. По пътя я попитах дали мистър Кюдахи — така се казваше пияницето — не се е опитвал да я закача. Тя беше още малка, но имаше страшна фигура, а този мръсник Кюдахи не би се посвенил от нищо. Тя обаче ми каза, че не я е закачал. Никога не можах да разбера каква беше работата. От някои момичета никога нищо не можеш да разбереш.

Не искам да си мислите, че тя беше леден сталактит или нещо подобно само защото не се целувахме и не се закачахме много. Съвсем не. Ето например, ние си държахме ръцете непрекъснато. Разбира се, това не е много нещо, но с нея е страхотно да си държиш ръцете. Повечето момичета, като им уловиш ръката, държат я като умряла в твоята или пък мислят, че трябва да си мърдат ръката, като че ли се боят да не се отегчиш или нещо подобно. А с Джейн не беше така. Ще влезем в някое кино при нещо подобно и веднага ще си хванем ръцете и няма да се пуснем, докато не свърши филмът. И то без да сменяме положението или да мислим, че правим кой знае какво. С Джейн дори не ме беше грижа дали ръката ми е изпотена, или не. Само знаех, че съм щастлив. Истински щастлив.

Сетих се и нещо друго. Веднъж в киното Джейн направи нещо, което просто ми взе ума. Даваха кинопрегледа или нещо подобно и изведнъж усетих ръка отзад на врата си — нейната ръка. Странна постъпка. Искам да кажа, тя беше още малка, а повечето момичета започват да гаят някого по врата, когато са на около дваисет и пет или трийсет и обикновено гаят мъжете си или децата си — аз например

галя сестричката си Фийби, но само от време на време. Но когато едно момиче те погали, то е толкова мило, че просто премаляваш.

Така или иначе, ето какво си мислех, като седях в това мръсно кресло в хола. Ах, тази Джейн. Щом стигна до момента, когато е седяла със Страдлейтър в идиотската кола на Ед Банки, просто полудявам. Знам си, че тя не би му позволила нищо, но все пак полудявам. Право да си кажа, дори не ми се приказва за това.

Във фоайето вече нямаше почти никой. Дори всичките съмнителни блондинки вече бяха изчезнали и изведнъж ми се поиска да се махна по дяволите. Нещо ме потискаше. А не бях нито уморен, нито нещо подобно. Отидох в стаята си и си облякох палтото. Погледнах и през прозореца да видя какво правят извратените типове, но навсякъде беше тъмно. Слязох долу с асансьора, взех такси и казах на шофьора да ме закара в „Ърни“. Това е нощен локал в Гринич, където брат ми Д. Б. ходеше доста често, преди да отиде да се продаде на Холивуд. Понякога водеше и мене. Ърни е голям, дебел негър, който свири на пианото. Страшен сноб е и едва ли ще ти проговори, ако не си някоя важна птица или знаменитост, или нещо такова, но на пианото свири наистина добре. Толкова е добър, че почти ти става противно. Не зная точно как да ви обясня, но така е, наистина много обичам да го слушам да свири, но понякога просто ми се ще да му преобърна проклетото пиано. Мисля, че това е, защото, когато свири, чувстваш, че е човек, който няма да ти проговори, ако не си важна птица.

ГЛАВА XII

Таксито, което наех, беше истински старо и вонеше, като че някой си беше повърнал червата в него. Все на такива вонливи таксита попадам, когато излизам късно нощем. На всичко отгоре навън беше глухо и самотно, макар да беше събота вечер. Почти нямаше жива душа. От време на време мъж и жена пресичаха улицата, прегърнати през кръста, или група хулигани с гаджетата си се смееха като хиени за нещо, в което сигурно нямаше нищо смешно. Ню Йорк е ужасен, когато някой се кикоти по улицата нощем. Чува се с мили надалеч. И това те прави самотен и тъжен. Така ми се искаше да можех да си отида дома и да си побъбря с моята Фийби. Най-последно, след като се повозихме малко, се разговорихме с шофьора. Наричаше се Хорвиц. Много по-симпатичен беше от предишния шофьор. Както и да е, помислих си, че може да знае за патиците.

— Абе, Хорвиц — казах аз, — минавали ли сте някога покрай езерото в Централния парк? Долу, край южния вход?

— Какво каза?

— Питам за езерото. Онова малко езерце, където са патиците, нали знаете?

— Да, та какво?

— Е, нали знаете патиците, дето плуват из него? Пролет и лете. Не знаете ли случайно къде отиват зиме?

— Кой къде отива?

— Патиците. Не знаете ли случайно? Искам да кажа — дали идва някой с камион или нещо подобно и ги отнася, или отлитат сами — на юг ли, къде ли? — Хорвиц се извърна цял и ме изгледа. Много припрян тип беше, макар и не лош човек.

— Откъде, по дяволите, да знам? — каза той. — За какъв дявол ми трябва да знам такава глупост?

— Е, не се ядосвайте — казах аз. Страшно се беше ядосал, не зная защо.

— Кой се ядосва? Никой не се ядосва.

Престанах да разговарям с него, щом така лесно се обиждаше. Но той сам започна пак. Извърна се цял и каза:

— Рибите обаче не отиват никъде. Те, рибите, си стоят на мястото. В езерото си стоят.

— Друга е работата с рибите. Рибите са различни. Аз говоря за патиците — казах аз.

— Какво им е различното? Няма нищо различно тук — отвърна Хорвиц. Щом проговореше, изглеждаше, че се ядосва за нещо. — Бога ми, за рибите е по-тежко през зимата, отколкото за патиците. Та помислете малко, за бога, за какво имате тази глава?

Помълчах около минута. После казах:

— Добре. А какво правят рибите, когато цялото това езеро се превърне в дълбок лед и хората се пързаят отгоре?

Хорвиц пак се извърна към мен и ми закрещя:

— Какво правят ли, дявол да ги вземе? Стоят си на мястото, и толкова!

— Те не може да не усещат леда. Просто не може да не го усещат.

— Кой каза, че не го усещат? Никой не казва, че не го усещат — каза Хорвиц. Той така се разпали, че се изплаших да не блъсне колата в някой електрически стълб или нещо подобно. — Та те си живеят в самия лед. Такава е природата им, бога ми! Замръзват в едно положение за цялата зима.

— Така ли? Ами какво ядат тогава? Искам да кажа, ако са съвсем замръзнали, те не могат да плуват и да си търсят храна и прочие.

— Но боже мой, какво става с вас, та не разбирате? Ами че *телата* им поемат храна и всичко чрез водораслите и разните там боклуци в леда. Нали порите им са отворени? Такава им е природата, бога ми. Сега разбрахте ли ме? — каза той и целият се извърна да ме изгледа.

— Аха — казах аз и прекъснах разговора. Боях се, че ще разбие това идиотско такси. Пък и беше така докачлив, че не изпитвах никакво удоволствие да споря с него.

— Бихте ли желали да спрете да пийнем по чашка? — казах аз.

Той обаче не ми отговори. Може би още размишляваше. Все пак го попитах повторно. Добър човечец беше. Доста забавен и прочие.

— Нямам време за пиене — каза той. — Впрочем на колко си години, синковец? И защо не си си у дома и в леглото?

— Не съм уморен.

Когато слязох от таксито пред локала на Ърни и си платих, Хорвиц пак заговори за рибите. Не му излизаха от ума.

— Слушай — каза той. — Ако ти беше риба, майката природа щеше да се погрижи за тебе, нали? Право ли казвам? Да не си мислиш, че тези риби ей така си *умират*, като дойде зимата, а?

— Не, но...

— Дяволски прав си, не умират — каза Хорвиц и подкара колата, като че бягаше от ада. По-кибритлия човек не съм срещал. От всичко се докачаше.

Въпреки късния час у Ърни беше претъпкано. Повечето бяха галфони от подготвителните училища и колежите. Всички училища на света започват коледната ваканция по-рано от училищата, в които аз попадам. Имаше такава навалица, че едва можах да си оставя палтото на гардероба. Беше твърде тихо обаче, понеже Ърни свиреше на пианото. Бога ми, свиренето му беше нещо като свещенодействие. Няма друг като него. Още няколко двойки освен мен чакаха за маси и се бутеха и повдигаха на пръсти да зърнат Ърни, като свири. Пред пианото му имаше страшно голямо огледало, а самият той бе осветен с прожектори, така че всички можеха да наблюдават лицето му, като свири. Пръстите му не се виждаха, като свири — само едрото му лице. Страшна работа. Не зная какво свиреше, когато влязох, но каквото и да беше, здравата го усмърдя. На всички високи тонове слагаше трилери и правеше разни ефектни фокуси, от които ми призля. Но да бяхте чули тълпата, когато той спря да свири. Сигурно щеше да ви се приповръща. Просто полудяха. Бяха същите простаци, които се смееха като хиени в киното на онези места, които най-не са за смях. Кълна се, че ако бях пианист или актьор, или нещо подобно и всички тези глупаци ме считаха за страхотен, щях да се намразя. Не бих желал дори да ми ръкопляскат. Хората все ръкопляскат където не трябва. Ако бях пианист, щях да се затворя в килера и там да свиря. А като спря да свири и всички се изпребиха да му ръкопляскат, Ърни се завъртя на стола си и направи един страшно престорен скромнен поклон. Искаше да покаже, че не е само страхотен пианист, но и дяволски скромнен мъж. Ужасно фалшиво ми се видя — искам да кажа, като знаех какъв

голям сноб е. Странно обаче, някак си ми дожаля за него, като спря да свири. Струва ми се, че той дори не съзнава кога свири добре и кога не. И не само той е крив за това. Виновни са донякъде и всички тези глупаци, които се пребиват да му ръкопляскаат — те биха развратили всекиго, ако ги оставите. Както и да е, това пак ме потисна и ми развали настроението и аз едва ли не си взех палтото да се върна в хотела, но беше още твърде рано и не ми се стоеше сам.

Най-после ми намериха една отвратителна маса, до самата стена, зад една идиотска колона, откъдето не можех да виждам нищо. Масичката беше такава, че за да стигнеш до нея, трябва просто да се прекачваш през столовете, ако хората на съседната маса не станат да ти сторят път — а те, разбира се, никога не стават, мръсниците! Поръчах си уиски със сода, най-любимото ми питие след дайкири с лед. У Ърни сервираха алкохол и на шестгодишни, така тъмно беше там, пък и никой не се интересуваше на колко години си. И наркоман да си, пак не ги е грижа.

Наоколо ми бяха все кретени. Честно слово. На другата масичка, от лявата ми страна, почти връз мене седеше смешен младеж със смешно момиче. Бяха горе-долу на моята възраст или малко по-големи. Много бяха смешни. Явно беше как се мъчат да не изпият прекалено бързо минималната си доза. Известно време се вслушвах в разговора им, защото нямаше какво да правя. Той ѝ разказваше за някакъв футболен мач, на който бил през деня. Описа ѝ всяка минута от играта — честна дума, не се шегувам. По-скучно нещо не съм чувал. Явно беше, че момичето му никак не се интересуваше от тоя мач, но тя беше още по-смешна от него, та сигурно не ѝ оставаше нищо друго, освен да слуша. Не им е лесно на грозните момичета. Така ми е мъчно за тях понякога. А понякога не мога дори да ги гледам, особено ако са с някой глупчо, който им разказва подробно за футбол. От дясната ми страна пък разговорът беше още по-глупав. Вдясно от мен седеше един йейлски франт в сив костюм с много стилна жилетка. Всички тези аристократични копелета си приличат. Баща ми иска да ме изпрати в „Йейл“ или в „Принстън“, но кълна се, че няма да отида в никой от тези аристократични университети, та ако ще да пукна, бога ми. Както и да е, този йейлски франт беше със страшно хубаво момиче. Братче, колко беше хубава! Но да бяхте чули разговора им. Преди всичко и двамата бяха малко на градус. Докато я препипваше под масата, той ѝ

разказваше за някакъв тип от неговото общежитие, който изял цяла туба аспириин и едва не се самоубил. Момичето му само повтаряше: „Какъв ужас... Недей, мили. Моля ти се. Недей тука“. Представете си да препипваш някое момиче и същевременно да му разправяш как някакъв си се самоубил! Убиха ме!

Страшно ми доскуча да седя сам. Нямахме какво да правя, освен да пуша и да пия. И ето какво направих: взех, че поръчах на келнера да запита Ърни дали иска да изпие една чаша с мене. Поръчах да му каже, че съм брат на Д. Б. Но не вярвам той да му е предал поръчката. Тези копелета никога не предават поръчката ти. И изведнъж едно момиче се приближи и извика:

— Холдън Колфийлд!

Казваше се Лилиан Симънс, брат ми Д. Б. ходи с нея известно време. Имаше много голям бюст.

— Здравей! — казах аз. Опитах се да стана, но това беше трудна работа на такова място. До нея стоеше някакъв флотски офицер, който изглеждаше, като че ли е глътнал бастун.

— Колко се радвам да те видя — каза Лилиан Симънс. Чиста преструвка. — Как е големият ти брат? — Ето всъщност какво я интересуваше.

— Отлично. В Холивуд е.

— В Холивуд ли? Чудесно! Какво прави там?

— Не зная. Пише — казах аз. Не ми се щеше да говоря по въпроса. Тя очевидно считаше за голям успех това, че той е в Холивуд. Всички така мислят. Най-вече онези, които никога не са чели разказите му. Това ме вбесява.

— Колко интересно — каза Лилиан и ме представи на флотския офицер. Наричаше се капитан Блоп или нещо подобно. Беше от тези типове, които мислят, че ще ги вземат за педераста, ако не ти счупят поне четиридесет пръста, като се ръкуват с тебе. Боже, как мразя това.

— Самичък ли си, бебчо? — попита ме Лилиан. Беше заприщила цялото движение по пътеката. Очевидно обичаше да заприщва движението. Келнерът я чакаше да се отмести от пътя, но тя дори не го забелязваше. Много беше смешно. Очевидно не беше много симпатична на келнера, очевидно не беше много симпатична дори на флотския офицер, макар че беше излязъл с нея. И на мене не ми се

видя симпатична. На никого не беше симпатична. Някак си ви караше да изпитвате съжаление към нея.

— Не си ли с момиче, бебчо? — попита ме тя. Вече бях станал от стола, а тя дори не ми каза да седна. Такива като нея могат да те държат с часове на крак.

— Не е ли красавец? — каза тя на моряка. — Холдън, ти просто се разхубавяваш от минута на минута.

Тук морякът ѝ каза да тръгва. Каза ѝ, че са задръстили цялата пътека.

— Холдън, ела на нашата маса — каза Лилиан. — Вземи си чашата.

— Но аз се готвех да си вървя — отвърнах аз. — Имам среща...

Явно беше, че се мъчи да се държи любезно с мене, за да го кажа после на Д. Б.

— Ах ти, малък дяволе. Така да бъде. И като видиш големия си брат, кажи му, че го мразя.

И тогава си отиде. Морякът и аз си казахме, че ни е било приятно да се запознаем. Нещо, което винаги ме убива. Винаги казвам: „Приятно ми беше“, когато се запознавам с хора, които никак не са ми приятни. Ако искаш да живееш с хората обаче, трябва да казваш такива неща.

След като ѝ бях казал, че имам среща, не ми оставаше друго, освен да си вървя. Не можех дори да почакам да чуя Ърни да изсвири нещо поне донякъде свястно. Обаче по никой начин не можех да приема да седна на една маса с Лилиан Симънс и този моряк и да се отегчавам до смърт. Затова си отидох. Страшно ме догневя обаче, когато си вземах палтото. Вечно ще се намери някой да ти развали работата.

ГЛАВА XIII

Върнах се пеша в хотела. Изминах четиридесет и един чудесни блока. Не защото вече не ми се качваше и слизаше от таксита. Понякога ти дотяга да се возиш в такси, както ти дотяга да вземаш асансьора. Изведнъж просто изпитваш нужда да вървиш пеш, колкото и да е далече или високо. Когато бях малък, много често се изкачвах пеш чак до нашия апартамент. Дванайсет етажа.

Просто не личеше, че е валяло сняг. Почти нямаше сняг по тротоарите. Но беше страшен студ, та си извадих червения каскет от джоба и си го сложих — не ми пукаше как изглеждам. Дори си спуснах наушниците. Ех, кой ли ми открадна ръкавиците в Пенси, че ръцете ми мръзнаха сега! Не че щях да направя кой знае какво, ако знаех кой е. От шубелиите съм. Мъча се да не го показвам, но такъв съм си. Например, ако знаех в Пенси кой ми е откраднал ръкавиците, сигурно щях да отида в стаята на крадеца и да кажа: „Е добре, няма ли да ми върнеш ръкавиците?“. Тогава мошеникът, който ги бе задигнал, сигурно щеше да попита с много невинен глас: „Какви ръкавици?“. Тогава сигурно щях да отворя гардероба му и да намеря ръкавиците някъде. Може би скрити в идиотските му галоши или нещо подобно. Щях да ги извадя, да ги покажа на момчето и да кажа: „Това да не са твоите ръкавици?“. А мошеникът щеше да ми хвърли един престорено невинен поглед и да каже: „В живота си не съм виждал тези ръкавици. Ако са твои, вземи ги. Не ми трябват идиотските“. Тогава сигурно щях да постоя няколко минути с идиотските ръкавици в ръце и щеше да ми се иска да му светна един в мутрата — да му разбия идиотската мутра. Само че нямаше да ми стиска да го сторя. Просто щях да стоя и да се мъча да изглеждам нахакан. Може би щях само да му кажа нещо много остро и обидно, да го ядосам — вместо да го светна по мутрата. Ако ли пък кажех нещо много остро и обидно, той сигурно щеше да стане, да дойде при мен и да ми каже: „Слушай, Колфийлд, ти крадец ли ме наричаш?“. Тогава, вместо да кажа: „Точно така, мошенико, ти си мръсен крадец“, вероятно щях само да кажа: „Аз само зная, че

ръкавиците ми се оказаха в твоите мръсни галоши“. И тогава тази гад веднага щеше да разбере, че няма да го светна и сигурно щеше да каже: „Слушай, дай да се разберем. Ти крадец ли ме наричаш?“. И аз сигурно щях да кажа: „Никой не нарича никого крадец. Само зная, че моите ръкавици бяха в твоите идиотски галоши“. Това можеше да продължи цели часове. Най-после щях да напусна стаята му, без дори да съм го светнал. Сигурно щях да отида в умивалнята, щях да изпуша тайно една цигара и да се правя на нахакан пред огледалото. Ето за какво си мислех през целия път до хотела. Никак не е приятно да си шубелия. Може и да не съм съвсем шубелия. Кой знае. Може би съм донякъде шубелия — и донякъде такъв тип, който не му пука много дали си е загубил ръкавиците, или не. Това ми е големият недостатък — никога не ми пука, като загубя нещо — това просто вбесяваше майка ми, като бях малък. Някои хора по цели дни търсят каквото са загубили. Аз пък като че ли никога не съм имал нещо, за което много-много да ми пука, като го загубя. Може би затова съм донякъде шубелия. Все пак това не е оправдание. Ни най-малко. Изобщо не бива да си шубелия. Ако трябва да разбиеш нечия мутра и ти се иска да го сториш, трябва да я разбиеш. Но мене просто не ме бива за това. По-скоро бих бутнал някого от прозореца или бих му кльцнал главата с брадва, отколкото да му разбия мутрата. Ужасно мразя побоите. Не толкова, че ще ме набият — това съвсем не ми е приятно естествено — но при побоите най-ме е страх от лицето на другия. Бедата ми е, че не мога да понасям да гледам лицето на другото момче. Нямаше да бъде така противно, ако ни вържеха очите и на двамата. Това е особен вид шубе, като си помислиш, но все пак шубе. Не се залъгвам.

Колкото повече си мислех за ръкавиците и шубето, толкова по-потиснат се чувствах, та реших, както си вървах, да се отбия да пия една чашка някъде. Бях изпил само три чаши у Ърни и последната не бях дори допил. За едно нещо ме бива — страшно издържам на пиене. Мога да пия цяла нощ и да не ми проличи, ако съм в настроение. Веднъж в Хутънското училище с едно друго момче, Реймънд Голдфарб, си купихме бутилка уиски и го изпихме в параклиса една събота вечер, където никой не можеше да ни види. Той се напи като свиня, но на мен хич не ми пролича. Само станах много хладнокръвен и пренебрежителен. Драх лисици, преди да си легна, но не защото ми се наложи, а просто се насилех.

Както и да е, преди да стигна хотела, реших да се отбия в един долнопробен бар, но в това време оттам излязоха двама адски пияни типове и ме попитаха къде е метрото. Единият приличаше на кубинец и докато му обяснявах накъде да тръгне, все ми дишаше в лицето с вонливата си уста. Накрая дори не влязох в идиотския бар. Просто се завърнах в хотела.

Цялото фоайе беше празно. Миришеше на петдесет милиона лоши пури. Истина. Не ми се спеше, но се чувствах някак зле. Потиснат бях и прочие. Почти не ми се живееше.

И изведнъж се забърках в страшна каша.

Щом влязох в асансьора, операторът ми каза:

— Искаш ли да се позабавляваш, приятелче? Или за тебе е вече късно?

— Какво искате да кажете? — попитах аз. Не можах да се сетя накъде бие.

— Интересува ли те някое младо момиче за през нощта?

— Мене ли? — казах аз. Страшно глупаво излезе, но човек се чувства твърде неловко, когато изведнъж му зададат подобен въпрос.

— На колко си години, шефе? — пак попита операторът.

— Защо питате? — казах аз. — На двацет и две.

— Е, какво ще кажеш? Интересува ли те? Пет долара за един път, петнайсет долара за цяла нощ. — И като си погледна часовника, добави: — До обед. Пет долара за един път, петнайсет до обед.

— Добре — казах аз. Това беше против принципите ми, но така бях потиснат, че дори не премислих. Тук беше и цялата беда. Когато си много, много потиснат, не можеш дори да мислиш.

— Добре, за какво? За един път или до обед? Трябва да зная.

— Само за един път.

— Добре, в коя стая си?

Погледнах червената марка с номера ми на ключа.

— Двацет, двацет и две — казах аз. Вече малко съжалявах, че започнах тази история, но да се откажа беше късно.

— Добре, ще ти изпратя момиче след около четвърт час. — Той отвори вратата на асансьора и аз излязох.

— Ами хубава ли е? — попитах го. — Не искам някоя кобра.

— Никаква кобра. Не се безпокой за това, шефе.

— На кого да платя?

— На нея — каза той. — Да вървим, шефе.

Той затвори вратата почти под носа ми.

Влязох в стаята си и си сложих малко вода на косата, но как да срезеш такава къса коса? Тогава проверих дали ми мирише дъхът от толкова цигари и това уиски, което изпих у Ърни. За това е нужно да си сложиш ръката под устата и да дъхнеш отгоре към ноздрите. Не ми се стори да мирише много, но все пак си измих зъбите. После си сложих друга, чиста риза. Знаех, че не е нужно да се докарвам толкова много за някаква си проститутка, но така си намерих занимание. Малко бях неспокоен. Усещах полова възбуда, но бях и малко нервен. Ако искате да знаете истината, още съм девствен. Честна дума. Имал съм доста случаи да си загубя девствеността и прочие, но никога не съм стигал дотам. Все нещо ще се случи. Например, ако съм у някое момиче, родителите му все ще се върнат вкъщи не навреме или пък аз се боя, че ще се върнат. Или пък, ако съм на задната седалка в нечия кола, все ще има някой на предната седалка — някое момиче, искам да кажа, което все иска да знае какво става в цялата кола. Искам да кажа, че момичето от предната седалка все ще се върти да види какво става отзад. Така или иначе, все нещо ще се случи. Въпреки това няколко пъти стигах почти до края. Особено един път, спомням си. Но нещо пак попречи — не помня дори точно какво. Работата е, че повечето пъти тъкмо когато стигнеш дотам, момичето, което, разбира се, не е проститутка или нещо подобно, все ще те помоли да спреш. Бедата ми е, че аз спирам. Повечето момчета не спират. Аз не мога. Човек никога не знае дали момчетата наистина *искат* да спреш, или просто се боят страшно, или само ти казват да спреш, та ако не ги послушаш, да обвиняват *тебе*, а не себе си. Така или иначе, аз все спирам. Бедата е, че започвам да ги съжалявам. Искам да кажа, повечето момчета са така глупави и прочие. Понатиснеш ли ги малко, просто можеш да видиш как си загубват ума. А пък ако вземеш някое истински темпераментно момиче, то просто си няма и ум. Зная ли аз? Кажат ли ми да спра, и аз спирам. Винаги съжалявам за това, след като съм ги завел у дома, и после пак повтарям същото.

Така или иначе, като си слагах чистата риза, помислих си, че най-после ми се представя добър случай. Мислех си, че понеже тя е проститутка, с нея ще мога да се поупражня, в случай че някога се ожения или нещо подобно. Понякога тая работа ме тревожи. Един път в

Хутънското училище четох една книга, в която имаше един мосю Бланшар, много изтънчен и мазен сексуален тип. Още я помня. Кална книга, но този Бланшар не беше лош. Имаше голям замък и прочие на Ривиерата, в Европа, и единствената му работа беше да бие жени с тояга. Истински развратник, но жените бяха луди по него. На едно място казваше, че тялото на жената е като цигулка и че трябва да си страшен музикант, за да умееш да свириш на нея както трябва. Гадна книга — това ми е ясно, но тази цигулка не може да ми излезе от ума. Донякъде затова ми се искаше да добия малко практика, в случай че се ожения някога. Колфийлд и магическата му цигулка! Майчице! Кално е, признавам, но пък не чак дотам. Не би било зле да съм по-опитен в тази работа. Ако искате да знаете истината, много често, като съм с момиче, страшна мъка пада, докато намеря това, което търся — не знам дали ме разбирате. Ето например онова момиче, с което за малко щяхме да свършим работа и за което ви казах. Ами нужен ми беше цял час само докато ѝ сваля идиотския сутиен. И като го свалих вече, тя беше готова да ме заплюе в лицето.

И така, разхождах се из стаята и чаках проститутката да се появи. Все се надявах да е красива. Не че много държах на това. Само ми се искаше всичко да се свърши по-скоро. Най-после някой почука на вратата и аз се завтекох да я отворя, но куфарът ми се изпречи на пътя и аз така се препънах, че едва не си счупих коляното. Все ще намеря чуден момент да се препъна в някой куфар или нещо подобно.

Като отворих вратата, проститутката стоеше пред нея. Беше облечена със спортно палто и нямаше шапка. Косите ѝ бяха руси, но явно ги боядисваше. Във всеки случай не беше стара.

— Здравейте — казах аз с най-кавалерски тон.

— Вие ли сте оня, за който Морис ми каза? — запита тя.

Не ми се видя много любезна.

— Морис операторът на асансьора ли е?

— Да — каза тя.

— Тогава аз съм. Влезте, моля — поканих я аз. Постепенно добивах самоувереност. Честно слово.

Тя влезе, свали си палтото веднага и го метна на леглото. Имаше зелена рокля. После седна настрана на стола до бюрото и започна да си клати краката нагоре-надолу. Кръстоса крака и започна да мята единия. Беше доста неспокойна за проститутка. Истина. Може би защото беше

страшно млада. Почти на моята възраст. Дръпнах голямото кресло до нея и ѝ предложих цигара.

— Не пуша — каза тя. Гласът ѝ беше един тъничък-тъничък. Едва чувах какво казва. Даже не ми благодари, като ѝ предложих цигара. Толкова разбираше от обноси.

— Позволете ми да се представя. Името ми е Джим Стийл — казах аз.

— Имаш ли часовник? — попита тя. Разбира се, никак не я интересуваше как се казвам. — Ами на колко си години?

— Аз ли? На двайсет и две.

— Ами не се шегувай!

Някак странно ми прозвуча. Просто като малко момиченце. Човек би очаквал от проститутката да каже: „Разправяй ги на баба си“ или: „Не ме будалкай“, а не така по детски: „Не се шегувай“.

— А вие на колко сте години? — попитах аз.

— Достатъчно стара да ми е ясно всичко — каза тя. И остроумна беше. — Имаш ли часовник? — запита пак, стана и си съблече роклята през главата.

Наистина се почувствах някак особено, като я видях да се съблича. Мисълта ми е, че някак много внезапно го направи. Зная, че трябва да се почувстваш възбуден, когато някой стане и си съблече роклята през главата пред очите ти, но аз се почувствах нищо. Съвсем не се почувствах възбуден. По-скоро се почувствах потиснат, отколкото възбуден.

— Имаш ли часовник, а?

— Не, нямам — казах аз. Братче, как особено се чувствах! — Как се казвате — запитах я. Тя беше само по розов комбинезон. Страшно неловко ми стана. Честно слово.

— Бебчо — каза тя, — да почваме ли, а?

— Не ви ли се иска да си поговорим малко? — попитах я аз. Зная, че въпросът ми беше много детински, но така дяволски неловко се чувствах. — Много ли бързате?

Тя ме изгледа, така че ли съм побъркан.

— За какъв дявол искаш да разговаряме? — каза тя.

— Не зная. Нищо особено. Просто си помислих, че може да ви е приятно да си побъррим.

Тя пак седна на стола до бюрото. Явно беше обаче, че не ѝ е приятно. Пак започна да мята крак — братче, какво нервно момиче!

— Не бихте ли взели една цигара сега? — казах аз. — Забравих, че не пушите.

— Не пуша. Слушай, ако ти се приказва, приказвай. Аз си имам работа.

Но аз не можех да измисля какво да ѝ говоря. Помислих си да я запitam как е станала проститутка, но не посмях. И без това едва ли щеше да ми каже.

— Вие не сте от Ню Йорк, нали? — казах най-после. Само това можах да измисля.

— Не, от Холивуд съм — отвърна тя. После стана и отиде до леглото, където си беше оставила роклята. — Имаш ли закачалка? Не искам да ми се измачка роклята. Съвсем е чиста.

— Разбира се — казах веднага. Много се зарадвах, че си намерих работа. Занесох роклята ѝ до гардероба и я закачих. Представих си как влиза в магазина да я купи и никой не подозира, че е проститутка и прочие. Продавачът сигурно си е мислил, че е обикновено момиче, когато я е купувала. Това адски ме натъжи — не зная точно защо.

Пак седнах и се опитах да подновя разговора. Тя обаче беше много лоша събеседница.

— Всяка вечер ли работите? — попитах аз и веднага разбрах каква глупост изрекох.

— Да — каза тя, като се разхождаше из цялата стая. Взе листа за менюто от бюрото и го зачете.

— А какво правите през деня?

Тя само сви рамене. Беше такава слабичка.

— Спя, ходя на кино. — Остави листа и ме погледна. — Но да почваме, а? Нямам много...

— Слушайте — казах аз. — Тази вечер никак не съм разположен. Прекарах лоша нощ. Честна дума, кълна се. Аз ще си ви платя, но ще се обидите ли много, ако не правим нищо? Държите ли много?

Бедата беше там, че на мене просто не ми се щеше. Право да си кажа, чувствах се по-скоро потиснат, отколкото възбуден. Тя ме потискаше. Зелената ѝ рокля, окачена в гардероба, и прочие. Мисля, че *никога* не бих могъл да направя това с момиче, което седи по цял ден в някое глупаво кино. Истина, не бих могъл.

Тя дойде при мене и ме изгледа странно, като че ли не ми повярва.

— Какво ти е? — каза тя.

— Нищо — отвърнах. Братче, колко бях нервен. — Работата е, че много скоро ми правиха операция.

— Така ли? Къде?

— На... как се казваше... на клавесина.

— Така ли? Че къде, по дяволите, се намира това?

— Клавесина ли? — казах аз. — Ами че в канала на гръбначния стълб. Искам да кажа, чак долу на гръбначния канал.

— Така ли? — каза тя. — Виж, това е лошо. — После седна в скута ми. — Какъв си ми сладур!

Страшно ми действаше на нервите. Постоянно си отдръпвах главата настрана.

— Още не съм съвсем оздравял — казах й.

— Приличаш ми на един от филмите. Нали знаеш? Как се казваше? Сецаш ли се на кого? Как му беше дяволското име?

— Не зная — казах аз. Тя все не се махаше от скута ми.

— Сигурно го знаеш. От онзи филм с Мелвин Дъглас. Този, дето играеше братчето на Мелвин Дъглас, дето падна от лодката. Нали знаеш за кого ми е думата?

— Не, не зная. Много рядко ходя на кино.

Тогава изведнъж тя започна да се държи особено. Толкова кално и противно.

— Престанете, моля ви се — казах аз. — Не съм в настроение, вече ви казах. Току-що ми е правена операция.

Тя не се помръдна от скута ми, а само ме изгледа страшно мръсно.

— Слушай! — извика тя. — Спях, когато този смахнат Морис ме събуди. Ако мислиш, че съм...

— *Казах*, че ще ви заплатя за идването. Наистина ще ви платя. Имам много пари. Работата е, че още не съм оздравял от много сериозна...

— Тогава за какъв дявол каза това на този смахнат Морис, че искаш момиче? Щом са ти правили операция на идиотското... как го каза, а?

— Мислех, че ще се чувствам по-добре. Малко прибързано си направих сметката. Не ви лъжа. Съжалявам. Станете за малко, че да си взема портфейла. Истина ви казвам.

Страшно беше ядосана, но стана от скута ми, така че можах да стана и взема портфейла си от шкафа. Извадих една петдоларова банкнота и ѝ я подадох.

— Много ви благодаря — казах аз. — Страшно ви благодаря.

— Това са пет долара — каза тя. — Цената е десет.

Явно беше, че започва да става неприятна. Боях се, че нещо подобно ще се случи, ей богу!

— Морис каза пет — отвърнах. — Каза петнайсет до обед и пет само за един път.

— Десет за един път.

— Той каза пет. Наистина съжалявам, но повече няма да дам.

Тя пак сви рамене както преди и каза студено:

— Бъди така добър да ми подадеш роклята? Или може би ще ти е трудно?

Много странно момиче. Дори с това тънко гласче можеше да те поизплаши. Ако беше някоя дебела, стара проститутка, с намазано лице и прочие, нямаше да е толкова страшна.

Отидох и ѝ извадих роклята. Тя си я облече и после си взе спортното палто от леглото.

— Довиждане, хлапаче-глупаче — рече тя.

— Довиждане — казах аз. Не ѝ поблагодарих. И добре, че не ѝ благодарих.

ГЛАВА XIV

Като си отиде Сани, поседях в креслото и изпуших няколко цигари. Навън вече се зазоряваше. Боже, колко нещастен се чувствах. Не можете да си представите колко потиснат се чувствах. И тогава започнах да разговарям на глас с Али. Често си разговарям с него, когато съм много потиснат. Тогава му казвам да отиде у дома, да си вземе колелото и да ме срещне пред къщата на Боби Фалон. Боби Фалон живееше съвсем близо до нас в Мейн — преди много години. И ето какво се случи: веднъж ние с Боби щяхме да ходим с колелата си до езерото Седебиго. Щяхме да си вземем ядене и всичко, и въздушните си пушки — още бяхме съвсем малки — и смятахме да убием нещо с нашите пушки. Както и да е, Али ни чу, като се уговаряхме, и искаше да дойде с нас, но аз не му дадох. Казах му, че още е дете. Затова понякога сега, когато съм потиснат, все му казвам „Добре. Иди дома, вземи си колелото и ме срещни пред Бобивата къща. Побързай“. И не че не го водех със себе си, като отивах някъде. Напротив, водех го. Но този ден не го взех. Той не се разсърди — никога не се сърдеше за нищо — но все за това си мисля, когато съм много потиснат.

Най-после все пак се съблякох и си легнах. Искаше ми се да се помоля или нещо подобно, като си лягах, но не можах. Не мога да се моля винаги, когато ми се поиска. Първо, падам малко безбожник. Нямам нищо против Христос и всичко това, но останалите работи в Библията не ми са много по вкуса. Да вземем например апостолите. Първо да си кажа, адски ме дразнят. Е, след смъртта на Христос не са се държали лошо, но докато е бил жив, видял ли е някаква полза от тях? Чушки! Само са го предавали. От цялата Библия те ми са най-несимпатични. Ако искате да знаете истината, след Христос най-много ми харесва в Библията онзи лудият, който живял в гробниците и все се порязвал по камъни. Този нещастен глупак ми е десет пъти по-симпатичен от апостолите. В Хутънското училище много пъти спорех за това с Артър Чайлдс, онова момче, дете живееше на другия край на

коридора. Този Чайлдс беше квакер и вечно четеше Библията. Много добро момче и аз го обичах, но никога не бяхме съгласни по много работи в Библията, особено за апостолите. Той все повтаряше, че ако не обичам апостолите, значи и Христос не обичам. Щом Христос сам си бил *избрал* апостолите, трябвало да ги обичам. А аз казвах — зная, че сам си ги е избрал, но ги е избрал *наслуки*. Не е имал време, казвах, да върви да ги проучва и не го обвинявам за това. Не е виновен, че не е имал време. Помня, че запитах Чайлдс как мисли, дали Юда, онзи, дето предаде Христос, е отишъл в ада, след като се е самоубил. Разбира се — каза Чайлдс. А ето къде не бях съгласен с него. Басирам се на хиляда долара, казвах аз, че Исус никога не е изпращал Юда в ада. И сега бих се басирал, ако имах хиляда долара. Сигурен съм, че който и да е от *апостолите* би го изпратил в ада — хем на бърза ръка — но готов съм да се басирам на всичко, че не Исус го е изпратил. Чайлдс казваше, че грешката ми е, дето не ходя на църква. Преди всичко родителите ми имат различни религии и всички деца в нашето семейство сме безбожници. Право да си кажа, хич не мога да понасям свещениците! Във всички училища, където съм бил, гласът на свещениците беше все престорено набожен, като ни четяха проповеди. Господи, как мразя това. Не виждам защо да не говорят с естествен глас. Така фалшиво звучи, като говорят.

Както и да е, като си легнах, не можах и половин молитва да кажа. Щом почнех, все си представях как оная сладурана ме нарича хлапаче-глупаче. Най-после седнах в леглото и изпуших още една цигара. Никак не ми беше сладка. Трябва да бях изпушил най-малко два пакета, откакто напуснах Пенси.

Изведнъж, както си лежах и пушех, някой почука на вратата. Помислих си, дано не чукат на моята врата, но си знаех много добре, че е на моята. Не зная *откъде* знаех, но знаех. Знаех и кой чука. Голям телепат съм.

— Кой е там? — попитах. Доста се бях изплашил. Много ме е шубе от такива работи.

Пак се почука. Този път по-силно.

Най-после станах от леглото само по пижама и отворих вратата. Не беше нужно да светвам, понеже беше вече светло. Сани и Морис, пъпчивият оператор на асансьора, стояха пред вратата.

— Какво има? Какво искате? — попитах аз. Братче, гласът ми трепереше страшно.

— Нищо особено — каза старият Морис. — Само пет долара.

Той говореше от името на двамата. Сани само стоеше до него с отворена уста.

— Но аз вече ѝ платих. Дадох ѝ пет долара. Попитайте я — казах аз. Братче, как ми трепереше гласът.

— Десет долара струва, шефе. Аз ти казах. Десет долара за един път, петнадесет до обяд. Така ти казах.

— Не ми казахте така. Казахте пет долара за един път. Вярно, казахте петнадесет долара до обед, но много ясно чух...

— Отвори вратата, шефе.

— Защо? — казах аз. Божичко, сърцето ми биеше като лудо. Поне да бях облечен. Ужасно е да си само по пижама, когато ти се случи такова вещо.

— Да влезем, шефе — каза Морис, като ме блъсна силно с мръсната си ръка.

Едва не паднах на задника си — толкова грамаден беше този кучи син. Докато се опомня, и двамата със Сани бяха в стаята ми. Държаха се, като че ли беше тяхна. Сани седна на перваза на прозореца. Морис седна в голямото кресло и си разкопча яката — беше облечен в униформата си. Братче, колко бях нервиран.

— Хайде, шефе, давай парите! Трябва да се връщам на работа.

— Казах ви вече десет пъти, не ви дължа нищичко. Вече ѝ дадох пет...

— Стига плямпа. Давай парите...

— Защо пък да ѝ давам още пет долара? — казах аз. Гласът ми трепереше страшно. — Вие се мъчите да ме изнудите.

Морис си разкопча цялата куртка на униформата. Отдолу имаше само фалшива яка на риза, но никаква риза или нещо подобно. Коремът му беше такъв един тлъст и космат.

— Никой никого не изнудва — каза той. — Давай парите, шефе.

— Няма да ги дам!

Като казах това, той стана от стола си и тръгна към мене. Имаше вид на много уморен или страшно отегчен човек. Господи, как ме беше страх. Помня, че бях скръстил ръце. Мисля, че нямаше да се чувствам така зле, ако не бях само по пижама.

— Давай парите, шефе! — Дойде съвсем до мене. — Давай парите, шефе! — Само това си повтаряше. Истински простак беше.

— Няма.

— Шефе, ще ме принудиш да те обработя малко. Нямах такова намерение, но така ми изглежда — каза той. — Дължиш ни пет долара.

— Не ви дължа никакви пет долара — казах аз. — Ако ме ударите, ще надам адски рев. Ще събудя всичко живо в хотела — полиция и всички. — Гласът ми страшно трепереше обаче.

— Хайде, почвай! Скъсай се от рев. Чудесно! — каза Морис. — Искаш ли родителите ти да научат, че си прекарал нощта с една курва? Аристократично хлапе като тебе?

Простак, ама доста хитър. Няма що.

— Оставете ме на мира. Ако бяхте казали десет, работата беше друга. Но вие ясно...

— Ще ни дадеш ли парите, или не? — И ме притисна до вратата. Почти целият беше легнал връз мене с косматия си корем.

— Оставете ме на мира. Махайте се, по дяволите, напуснете стаята ми! — казах аз все още със скръстени ръце. Господи, какъв хапльо бях!

Тогава Сани проговори за пръв път:

— Слушай, Морис. Искаш ли да му взема портфейла? Той е там на това, как го казват...

— Да, вземи го.

— Не пипайте портфейла ми!

— Взех ги вече — каза Сани. Тя размаха пет долара под носа ми. — Виждаш ли, вземам само петте долара, които ми дължиш. Не съм крадла.

Изведнъж се разплаках. Какво ли не бих дал да не бях се разплаквал, но на, разплаках се.

— Да, не сте крадци — изхлипах аз. — Само задигате пет...

— Дръж си устата! — каза Морис и ме блъсна здравата.

— Остави го де! — обади се Сани. — Хайде да вървим. Нали си взехме парите. Да вървим сега, чу ли?

— Идвам — каза Морис, но не тръгна.

— Сериозно ти говоря, Морис, чу ли. Остави го на мира.

— Кой му прави нещо? — каза той, невинен като ангел.

Тогава взе, че ме щипна силно през пижамата — няма да ви кажа къде точно ме щипна, но адски ме заболя. Казах му, че е мръсен идиот и простак.

— Какво каза? — попита той и сложи ръка зад ухото, уж че не чува. — Какво каза? Какъв съм?

Още плачех. Така адски бях ядосан и нервиран и прочие.

— Ти си мръсен простак — казах аз. — Глупав изнудвач и простак и след някоя и друга година ще си голтак и ще просиш от хората петаче за кафе. Ще размазваш сополите си по мръсната си дреха и ще...

Тогава той ме удари. Дори не се опитах да се отдръпна или запазя. Само усетих страшен удар в стомаха.

Не загуших съзнание обаче, защото си спомням, че погледнах от пода и видях и двамата да излизат от стаята и да затварят вратата. После останах да лежа на пода доста време, нещо като онзи път със Страдлейтър. Само че сега вече си мислех, че умирам. Честна дума. Мислех, че потъвам и се давя или нещо такова. Работата беше там, че едва можех да дишам. Когато най-после станах, трябваше да отида до банята превит на две и да си държа стомаха с две ръце.

Но сигурно не съм с всичкия си. Ей богу, не съм. На половин път до банята започнах да си въобразявам, че имам куршум в червата. Че Морис ме е надупчил. И сега отивам в банята да си дръпна един гълток уиски или нещо такова, че да ми укрепи нервите и да започна да действам. Представях си как излизам от банята облечен и прочие, с автоматичен пистолет в джоба, но все още залитащ по малко. После слизам по стълбите, а не с асансьора. Държа се за перилата и прочие, а от крайчеца на устата ми протича струйка кръв от време на време. Слизам няколко етажа, като си държа корема, а кръвта тече по пода, и тогава повиквам асансьора. Морис отваря вратите, вижда ме с пистолета в ръка и започва да квичи със своя писклив, пъзлив глас да го оставя на мира. Но аз го застрелвам въпреки всичко. Шест куршума право в тлъстия му космат корем. После хвърлям пистолета в шахтата на асансьора — разбира се, след като залича всички отпечатьци от пръсти и прочие. Тогава допълзвам до стаята си и повиквам Джейн по телефона. Викам я да дойде да ме превърже. Представях си как тя ми подава цигарата да пуша, докато раната кърви.

Идиотски филми. Може да съсипят човека! Шегата настрана.

Седях близо цял час в банята да се къпя и прочие. После се върнах в леглото. Мина доста време, докато заспах — не бях дори изморен — но най-после успях да заспя. Всъщност просто ми се искаше да се самоубия. Искаше ми се да скоча от прозореца. Може би щях да го направя, ако бях сигурен, че ще има кой да ме покрие, щом падна на земята. Не исках никакви любопитни глупаци да ме гледат цял облян в кръв.

ГЛАВА XV

Не съм спал много дълго, защото беше около десет часът, като се събудих. Щом си изпуших цигарата, почувствах глад. Не бях хапвал нищо след двете кюфтета, които изядох с Бросард и Акли, като отидохме на кино в Ейджърстаун. А това беше много отдавна. Струваше ми се преди петдесет години. Телефонът беше точно до мене и аз посегнах да се обадя и да поръчам да ми изпратят малко закуска, но се изплаших да не би да я изпратят по Морис. Ако си мислите, че умирах от желание да го видя, трябва да сте полудели. Тогава просто останах да си полежа и изпуших още една цигара. Помислих си да позвъня на Джейн да видя дали вече си е отишла, но нямах настроение.

После взех, че позвъних на Сали Хейз. Тя учеше в пансиона на Мери А. Уудръв и знаех, че вече се е завърнала у дома си, защото получих писмо от нея преди две седмици. Не бях чак много луд по нея, но се познавахме от няколко години. С моята глупост си мислех, че е доста интелигента. А си мислех така, защото тя знаеше сума неща за театър, пиеси, литература и всички тези работи. Щом някой знае много за такива неща, трябва ти доста време да разбереш дали е глупав, или не. А докато разбере за Сали, минаха години. Може би щях да разбера много по-рано, ако не бяхме се натискали толкова. Бедата ми е, че започна ли да се натискам с някое момиче, все си мисля, че е доста интелигентно. Между двете неща няма никаква връзка и въпреки това все така си мисля.

Все пак й звъннах. Първо се обади прислужницата, после баща й. Най-после и тя самата.

— Ти ли си, Сали? — попитах аз.

— Да, кой е там? — каза тя. Страшна преструвана. Вече бях казал на баща й кой се обажда.

— Холдън Колфийлд. Как си?

— Ах, Холдън! Отлично съм. А ти как си?

— Екстра! Слушай, как я караш? Тоест как си с училището?

— Чудесно — каза тя. — Хм... Нали знаеш...

— Браво. Ами, слушай, дали си свободна днес? Неделя е, но все се намира по някое дневно представление в неделен ден. Благотворително или нещо подобно. Искаш ли да отидем?

— С удоволствие. Възхитителна идея!

Възхитителна! Най мразя тази дума. Така престорено звучи. За миг ми се дощя да ѝ кажа, че се отказвам от излизането. Обаче продължихме да си чешем езиците. Всъщност тя си го чешеше. Аз не можех да се вредя да кажа дума. Първо ми разказа за някакъв си студент от Харвардския университет — сигурно е бил от първи курс, но тя го премълча естествено — който страшно я ухажвал. Обаждал ѝ се *денонощно*. Денонощно! Уби ме. После ми разказа за някакъв кадет от Уест Пойнт, който бил готов да си пререже гръкляна за нея. Много важно. Казах ѝ да се срещнем под часовника в хотел „Билтмор“ в два часа, и да не закъснява, защото дневните представления сигурно почват в два и половина. Тя вечно закъсняваше. Тогава затворих телефона. Корем ме заболяваше от нейните глупости, но беше много хубава. След като уговорих срещата със Сали, станах, облякох се и прибрах куфара. Преди да напусна стаята обаче, погледнах през прозореца, да видя какво правят онези там, извратените, но транспарантите на всички бяха спуснати. Сутрин бяха от скромни по-скромни. После слязох долу с асансьора и се отписах от хотела. Не видях Морис никъде. Разбира се, не се бях залетял да го търся, копелдака му с копелдак.

Като излязох от хотела, взех такси, но нямах никаква представа къде ще отида. Нямаше къде да отида. Беше едва неделя, а аз не можех да се завърна дома преди сряда — или вторник *най-рано*. А никак не ми се искаше да отивам в друг хотел — и пак да ми разбият черепа. Тогава взех, че казах на шофьора да ме откара на Централната гара. Тя беше точно до хотел „Билтмор“, където имах среща със Сали по-късно, и реших да си оставя куфарите в едно от онези шкафчета, от които ти дават ключа, и да отида да закуся. Бях вече гладен. В таксито си извадих портфейла и си преброих парите. Не помня колко ми бяха останали, но капиталът ми не беше много голям. За някакви си две седмици бях изхарчил царска сума. Истина. Страхотно разточителен съм, ей богу. Каквото не похарча, ще го загубя. Много често забравям да си взема и рестото в ресторанти, нощни заведения и прочие. Това

просто вбесява родителите ми. И не мога да им се сърдя. Макар че баща ми е доста богат. Не зная какви пари вади — никога не е говорил за това с мене — но предполагам, че доста много. Той е юрисконсулт на една корпорация. Тези мъжаги наистина ринат парите с лопати. Че е доста богат, се съди и по това, че вечно влага пари в разни постановки на Бродуей. Всъщност те винаги пропадат и майка ми се вбесява от това. Откакто умря брат ми Али, тя не е много добре. Страшно е нервна. И това е една от причините, поради които хич не ми се искаше да ѝ кажа, че пак са ме отрязали.

Като си оставих куфарите на багаж, отидох в една закувалня и закусих. Ядох като никога: сок от портокали, шунка с яйца, препечен хляб и кафе. Обикновено само пия портокалов сок. Много малко ям. Наистина. Затова съм и толкова кльощав. Предписаха ми да ям много тестени работи и глупости, за да наддам на килограми, но аз нищо не спазвам. Когато изляза някъде, обикновено ям само един сандвич с швейцарско сирене и мляко с малц. Не е много, но в малцовото мляко има много витамини. Х. В. Колфийлд. Холдън Витамин Колфийлд.

Докато си ядях яйцата, две калугерки с куфари и прочие — сигурно се местеха в друг манастир или нещо такова и чакаха влака — дойдоха и седнаха до мене на бара. Те като че ли не знаеха какво да правят с куфарите си, та им помогнах. Куфарите им бяха от евтините — имитация кожа или нещо такова. То няма значение, разбира се, но страшно мразя, когато някой е с евтини куфари. Зная, че звучи ужасно, но мога дори да намразя някого само като го *гледам*, че е с евтини куфари. И то защото веднъж ми се случи едно нещо. Когато учех в Елктън Хилс, спях в една стая с Дик Слейгъл, който имаше много прости куфари. Държеше ги под леглото си вместо на рафта, та да не ги гледат редом с моите. Страшно ми беше мъчно и все ми се искаше да изхвърля моите или нещо подобно. Готов бях дори да ги разменя с неговите. Моите, купени от Марк Крос, бяха от истинска кожа с всичките му глупости и сигурно струваха доста пари. Но странно нещо. Ето какво се случи. Най-после взех, че сложих моите под леглото си вместо на рафта, за да не изпитва Слейгъл това идиотско чувство за малоценност. Но вижте какво стана. На другия ден той ги извади и ги сложи на рафта. И трябваше да mine известно време, докато разбера, че той постъпи така, защото искаше другите да мислят, че това са неговите куфари. Истина ви казвам. Много беше особен в

това отношение. Непрекъснато говореше против куфарите ми: прекалено нови и *буржоазни* били. Страшно обичаше тази дума. Беше я прочел или чул някъде. Всичко, което имах, за него беше адски *буржоазно*. Дори писалката ми наричаше *буржоазна*. Вечно ми я искаше, но въпреки това я намираше за *буржоазна*. Само около два месеца живяхме в една стая. След това и двамата поискахме да ни преместят. Но странно нещо. След като се премести в друга стая, той взе да ми липсва, защото имаше адски силно чувство за хумор и понякога ни беше страшно весело заедно. Няма да се учудя много, ако и аз съм му липсвал. Отначало той само на шега наричаше нещата ми *буржоазни* и на мен не ми пукаше — всъщност дори ми се виждаше смешно. Но след известно време стана явно, че той вече не се шегува. Работата е там, че наистина е тежко да живееш в една стая с някого, ако твоите куфари са много по-хубави от неговите — ако твоите са наистина хубави, а неговите не са. Мислиш си, че ако другият човек е умен и прочие и има добро чувство за хумор, няма да го интересува чии куфари са по-хубави, но не е така. Съвсем не е така. Това беше една от причините да живея в една стая с глупак като Страдлейтър. Добре че куфарите му бяха хубави като моите.

Както и да е, тези две калугерки седнаха до мене и ние горе-долу завързахме разговор. Калугерката до мене държеше касичка — от тези, в които ще видите калугерки или девойки от Армията на спасението да събират пари около Коледа. Ще ги видите застанали по ъглите, особено по Пето авеню пред големите универсални магазини и други такива места. Както и да е, тази до мен си изпусна касичката на пода и аз се наведох да ѝ я подам. Попитах дали събира пари за благотворителни цели. Каза, че не. Не могла да я сложи в куфара, като си опаковала вещите, затова я носела в ръце. Много приятно се усмихваше, като те погледне. Имаше голям нос и носеше от онези очила с някакви железни рамки, които не са много привлекателни, но лицето ѝ изглеждаше страшно добродушно.

— Помислих си, че ако събирате волни пожертвования, мога да си дам лептата — казах аз. — Вие вземете все пак тези пари, за когато събирате пожертвования.

— О, колко мило от ваша страна — каза тя, а другата, приятелката ѝ, ме изгледа.

Другата си пиеше кафето и четеше някаква малка черна книжка, която приличаше на Библия, само че беше много тънка. Но пак нещо от рода на Библията. И двете закусваха само препечен хляб и кафе. Това много ме потисна. Страшно мразя да ям шунка с яйца или нещо такова, а някой до мен да яде само препечен хляб с кафе.

Те приеха моята лепта от десет долара. Хиляди пъти ме питаха сигурен ли съм, че мога да си позволя такава щедрост. Казах им, че имам доста пари у себе си, но като че ли не ми повярваха. Все пак приеха парите накрая. И двете толкова дълго ми благодариха, че просто ми стана неловко. Обърнах разговора към по-обща теми и ги запитах къде отиват. Казаха, че са учителки и идват от Чикаго, за да преподават в някакво калугерско училище на Сто шестдесет и осма или Сто осемдесет и шеста улица, изобщо на някоя от тези улици чак, по дяволите. Тази до мене, с железните очила, каза, че преподава английски, а приятелката ѝ преподавала история и конституция. Тогава аз, глупакът, започнах да се питам като е калугерка, какво ли си мисли тази, дето седи до мен и преподава английски, когато четете някои книги от английската литература. Не непременно много любовни, но в които се говори за любовници и прочие. Да вземем например тази Юстасия Вай от „Завръщане в родината“ на Томас Харди. Не че Юстасия е прекалено сексуална или нещо такова, но все пак се питах какво си мисли една калугерка, като четете за тази Юстасия. Разбира се, не казах нищо. Само казах, че съм най-добър по английски.

— О, така ли? О, как се радвам! — каза онази с очилата, дето преподаваше английски. — Какво четохте тази година? Много ми е интересно да зная.

Наистина беше симпатична.

— Ами повечето време са занимавахме с англосаксонците. „Беоулф“ и „Грендел“, и „Лорд Рандъл, сине мой“, и там всички тези неща. Но от време на време трябваше да четем и други книги, за специална бележка. Аз четох „Завръщане в родината“ от Томас Харди и „Ромео и Жулиета“, и „Юлий“...

— О, „Ромео и Жулиета“ ли? Прекрасно! Сигурно страшно ви харесва! — Съвсем не очаквах такова отношение от калугерка.

— Да, много ми хареса. Имаше някои работи, които не ми особено харесваха, но, общо взето, трогателна пиеса.

— Какво не ви хареса? Можете ли да си спомните?

Право да си кажа, беше ми някак неловко да говоря за Ромео и Жулиета с нея. Искам да кажа, тази пиеса е доста любовна на места, а пък тя беше калугерка и прочие, но нали ме питаше, поговорихме за нея.

— Ами не мога да кажа, че съм луд по Ромео и Жулиета — казах аз. — Тоест допадат ми... но не зная как да кажа. Понякога доста ме дразнят. Дори ми беше по-мъчно, когато убиха Меркуцио, отколкото когато Ромео и Жулиета се самоубиха. Работата е, че Ромео престана да ми е много симпатичен, след като Меркуцио бе промушен от онзи там другия, Жулиетин братовчед, как му беше името?

— Тибалт.

— Точно така, Тибалт — казах аз, — все му забравям името. Ромео беше крив за това. Искам да кажа, Меркуцио ми е най-симпатичен в пиесата. И аз не зная защо. Всички тези Монтегювци и Капулети не са лоши хора — особено Жулиета, но Меркуцио е... А, трудно ми е да обясня — той е и умен, и забавен, и всичко. Работата е, че просто полудявам от яд, когато убият някого — особено някого, който е умен и забавен, и всичко — и то по чужда вина. Ромео и Жулиета поне си бяха сами виновни за всичко.

— В кое училище учите? — запита ме тя. Сигурно искаше да отклони разговора от Ромео и Жулиета.

Казах й — в Пенси. Тя била чувала за него. Каза, че било добро училище. Премълчах си. Тогава другата, онази, дете преподаваше история и конституция, каза, че трябва вече да тръгват. Взех сметката им, но те не ме оставиха да я платя. Тази с очилата ме накара да й я върна.

— Вие бяхте прекалено щедър вече — каза тя. — Много мило момче сте. — Наистина беше симпатична. Малко ми напомняше майката на Ърнест Мороу, дете я срещнах във влака. Особено когато се усмихваше. — Много приятно ни беше да се разговорим с вас — додаде тя.

Отвърнах, че и на мене ми беше приятно да поговоря с тях. Щеше да ми е още по-приятно обаче, ако не се боях през цялото време, докато говорехме, че изведнъж ще ме запитат дали съм католик. Това много често ми се случва, може би понеже фамилното ми име е ирландско, а повечето хора от ирландски произход са католици.

Всъщност баща ми е бил някога католик. Като се оженил за мама обаче, се отказал от това. Но католиците ще се опитат да разберат дали си католик дори ако не знаят фамилията ти име. Когато бях в Хутънското училище, познавах едно момче, Луис Шейни, което беше католик. Той беше първото момче, с което се запознах там. Двамата седяхме един до друг пред кабинета на лекаря: беше първият училищен ден и докато чакахме за медицински преглед, заговорихме за тенис. Той се интересуваше много от тенис, а и аз също. Каза ми, че всяко лято ходел на националните състезания във Форест Хилс и аз му казах, че също ходя, и тогава заговорихме за някои големи тенис шампиони. Много разбираше от тенис за възрастта си. Истина. И изведнъж по средата на разговора, ни в клин ни в ръкав, ме запита: „Не забелязахте ли случайно къде се намира католическата църква в града?“. От начина, по който ме запита, беше явно, че се мъчи да разбере дали съм католик. Не че имаше някакви предразсъдъци или нещо подобно — ни най-малко — просто искаше да разбере. Разговорът за тенис и прочие му беше приятен, но, разбира се, щеше да му още по-приятен, ако бях католик. Ето такива работи ме вбесяват. Не казвам, че това развали разговора ни — нищо подобно — но и съвсем сигурно е, че не го направи по-приятен. Затова много се зарадвах, че тези две калугерки не ме запитаха дали съм католик. Не че щеше да ни се развали разговорът, ако ме бяха запитали, но сигурно вече нямаше да е същото. Не казвам, че осъждам католиците за това. Ни най-малко. Сигурно и аз щях да правя като тях, ако бях католик. Донякъде това е като куфарите, за които ви разказах. Искам само да кажа, че такива работи развалят хубавия разговор. Ето това е всичкото.

Като станаха да си вървят, двете калугерки де, направих нещо много глупаво и неловко. Пуших цигара и като станах да се сбогувам с тях, случайно взех, че им духнах малко дим в лицата. Без да искам, разбира се, но им духнах. Взех да се извинявам като луд и те бяха много мили и учтиви, но все пак беше много неловко.

Като си отидоха, започнах да съжалявам, че им дадох само десет долара. Но нали се бях уговорил с тази Сали Хейз да отидем на театър, трябваше да имам малко пари за билети и прочие. Все пак съжалявах. Да се не видят и парите! Все те ще ти развалят настроението.

ГЛАВА XVI

Към дванайсет часа свърших със закуската си, но срещата ми със Сали беше чак след два часа, та тръгнах на дълга разходка. Двете калугерки не ми излизаха от ума. Все си мислех за тази очукана, стара касичка, с която обикалят да събират пари, когато нямат училище. Мъчех се да си представя майка ми или леля ми, или налудничавата майка на Сали Хейз, застанали пред някой универсален магазин, да събират пари за бедните в очукана стара касичка. Мъчно ми беше да си представя такава картина. Не толкова с майка ми, колкото с другите две. Леля ми се занимава доста с благотворителност — много е дейна в Червен кръст и други такива — но винаги е много добре облечена и прочие, и когато се занимава с благотворителна дейност, пак е добре облечена, с начервени устни и с всичките му глупости. Не можех да си представя да се занимава с благотворителна дейност, ако трябва да е облечена в черно и да не е начервена. А пък майката на Сали Хейз! Боже пази! Тя ще тръгне да обикаля с касичка и да събира пари за бедните само ако хората ѝ целуват задника, когато си пускат лептата. Ако само си пускат парите в касичката и си отминават, без да ѝ кажат дума или да ѝ обърнат внимание, няма да издържи и час. Ще се отегчи. Веднага ще си предаде касичката и ще отиде да обядва в някой елегантен ресторант. Ето кое ми хареса у тези калугерки. Явно беше поне, че никога не отиват да обядват в скъпи ресторанти и страшно мъчно ми стана, като си помислих, че никога не отиват да обядват в скъп ресторант. Не че е много важно, но все пак това ме натъжи.

Тръгнах към Бродуей просто ей така, защото не бях ходил натам от години. Пък и исках да намеря някой магазин за грамофонни плочи, който е отворен в неделя. Имаше една плоча, „Малката Шърли Бийнз“, която исках да купя за Фийби. Тази плоча мъчно се намираше. Беше за някакво момиченце, което се срамувало да излезе от къщи, защото му извадили два предни зъба. Чух я в Пенси. Едно момче от горния етаж я имаше и аз се опитах да я купя от него, защото знаех, че Фийби ще си падне по нея, но то отказа да я продаде. Плочата беше много стара, но

страшно хубава. Онази, негърската певица Естел Флечър я снела преди двадесет години. Тя я пее съвсем по негърски и кабаретно и все пак не звучи лигаво. Ако я пееше бяло момиче, щеше сигурно страшно да я разлигави, но тази Естел Флечър дяволски добре си разбира от занаята и това беше една от най-хубавите плочи, които съм чувал. Смятах да я купя от някой магазин, който е отворен в неделя, и да я занеса в парка. Беше неделя, а Фийби често отиваше в парка да се пързала на кънки в неделни дни. Знаех къде се навърта обикновено.

Не беше така студено както предния ден, но нямаше слънце и не беше много приятно за разходка. Но видях едно хубаво нещо. Едно семейство, което явно току-що беше излязло от църква, вървеше пред мен — баща, майка и около шестгодишно детенце. Изглеждаха бедни хорица. Бащата имаше светлосива шапка, каквито носят бедните хора, когато искат да изглеждат издокарани. Той и жена му вървяха напред и се разговаряха, без да обръщат внимание на хлапето. А хлапето беше чудесно. Не вървеше по тротоара, а по платното, но до самия бордюр. Мъчеше се уж да върви по съвсем права линия, както правят децата, и все си тананикаше нещо под носа. Доближих се да го чуя. Пееше онази песен: „Когато някой някого улови в цъфналата ръж“. И гласчето му беше толкова сладко! Явно беше, че си пее ей така, просто за удоволствие. Коли префучават край него, спирачки свистят от всички страни, родителите му пет пари не дават за него, а то все върви до бордюра и си пее: „Ако някой някого улови в цъфналата ръж“. Стана ми някак добре, като го гледах. И на сърцето ми олекна. По Бродуей имаше страшна навалица и бутаница. Макар да беше неделя, и то едва към дванайсет часа, пак имаше навалица. Всички отиваха на кино — в „Парамунт“ или „Астория“, „Странд“ или „Капитол“, изобщо в някое от тези идиотски кина. Всички издокарани — нали беше неделя — и това още повече ме дразнеше. Но най-лошото беше явното им *желание* да отидат на кино. Просто не можех да ги гледам. Разбирам да отиде човек на кино, защото няма какво да прави, но когато отива с *желание* и дори бърза да стигне по-скоро, това адски ме натъжава. Особено като видя милион хора, наредени на тези дълги ужасни опашки по цялото протежение на блока, да чакат със страхотно търпение за билети и прочие. Братче, как бързах да се махна от този идиотски Бродуей час по-скоро. Провървя ми. В първия магазин за плочи, в който влязох, имаха „Малката Шърли Бийнз“. Взеха ми пет долара за нея, понеже не

се намира лесно, но нищо. Братче, колко щастлив се почувствах изведнъж! Нямах търпение да стигна в парка и да видя дали нашата Фийби е там, че да ѝ дам плочата.

Като излязох от магазина, минах покрай една дрогерия и влязох вътре. Смятах да ударя един телефон на Джейн и да видя дали си е дошла за ваканцията. Влязох в телефонната кабина и позвъних. Само че, за беда, майка ѝ отговори на телефона и аз трябваше да затворя. Не ми се искаше да започвам дълъг разговор с нея. И без това не обичам много да говоря по телефона с майките на момичетата. Все пак трябваше поне да я попитам дали Джейн си у дома. Нямах да умра от това. Но нямах настроение. За такива работи трябва да си в настроение. Все още не бях взел проклетите билети, та купих вестника и потърсих да видя какво се дава. Понеже беше неделя, играеха се, кажи-речи, само три пиеси. Тогавя взех, че купих две места на първия ред за „Познавам любимата си“. Представлението беше с някаква благотворителна цел или нещо такова. Не ми се щеше много да го гледам, но си знаех, че на моята Сали, царицата на преструваните, лигите ще ѝ потекат, като ѝ кажа, че съм взел билети за него, защото съпрузите Лънт играеха. Тя обичаше много пиеси, които минават за интелектуални и не го избиват на чувства, със съпрузите Лънт и прочие. Аз пък, напротив. Ако искате да знаете истината, изобщо не обичам много театъра. Е, все е по-добър от киното, но съвсем не си струва да се прехласваш по него. Преди всичко мразя актьорите. Никога не играят човешки. Само си мислят, че играят така. Някои от добрите наподобяват хората донякъде, но съвсем не така, че да ти е приятно да ги гледаш. Ако ли пък някой актьор е наистина добър, веднага си личи, че съзнава, че е добър, и това разваля всичко. Да вземем например сър Лорънс Оливие. Гледах го в „Хамлет“. Миналата година Д. Б. ни заведе с Фийби да го видим. Първо ни заведе на обед и после на филма. Той го беше гледал и така ни говори за него през време на обета, че нямах търпение да го видя. Но не ми хареса много. Просто не мога да разбера какво е чак толкова чудесно у сър Лорънс Оливие, там е работата. Има страхотен глас и е дяволски красив мъж, и много приятно е да го гледаш, като върви или се дуелира, или нещо такова, но съвсем не приличаше на Хамлет, какъвто го описа Д. Б. Повече приличаше на някакъв генерал, а не на един тъжен, затворен в себе си младеж. Най-хубавото място в целия филм беше, когато братът

на Офелия — този, дето се дуелира с Хамлет най-накрая — заминаваше и баща му му изсипа куп съвети. Докато баща му сипеше съветите, тази Офелия само се закачаше с брат си — ту му вземе сабята, ту го дразни и какво ли не, а той уж слуша как мъдрува баща му. Това ми допадна. Голямо удоволствие ми направи, но такива работи не се виждат често. Фийби пък хареса само когато Хамлет си галеше кучето по главата. То ѝ се видя и смешно, и хубаво, и така си беше. Ще трябва да взема да прочета пиесата. Лошото ми е, че такива пиеси трябва да си ги чета сам. Играе ли ми ги актьор, едва мога да слушам. Все ме е страх, че ей сега ще започне да се преструва.

Като купих билетите за пиесата с двамата Лънт, взех такси до парка. Трябваше да взема метрото или нещо такова, защото парите ми вече се привършваха, но исках час по-скоро да се махна от тоя идиотски Бродуей.

В парка беше отвратително. Не беше много студено, но слънцето още не се показваше и наоколо нямаше нищо освен кучешки фъшкии, хрочки и угарки от пури, хвърлени от старци, а пък пейките ми се виждаха мокри за сядане. Това страшно ме потискаше и от време на време, не зная защо, настръхвах, като вървах. Съвсем не личеше, че иде Коледа. Като че ли нищо не идеше. Но аз продължих да вървя към Мел, алеята, където Фийби обикновено отива, когато е в парка. Обича да се пързая близо до естрадата на оркестъра. Странно нещо. И аз обичах да се пързялям на това място, когато бях малък. Като стигнах там обаче, никаква я нямаше наоколо. Само няколко деца се пързаяха и две момчета играеха на топка, но Фийби я нямаше. Тогавя видях едно момиченце, горе-долу на нейната възраст, седнало на една пейка, да си затяга кърката. Помислих си, че то може да познава Фийби и да ми каже къде е тя или нещо такова, та пресякох алеята, седнах до него и го попитах:

— Познаваш ли случайно Фийби Колфийлд?

— Кого? — каза тя. Облечена беше само с панталони и около двайсетина жилетки. Очевидно майка ѝ ги беше плела, защото бяха страшно груби.

— Фийби Колфийлд. Живее на Седемдесет и първа улица. В четвърти клас е, там...

— Познавате ли Фийби?

— Да. Аз съм брат ѝ. Знаеш ли къде е?

— В класа на мис Калон е, нали? — каза момичето.

— Не зная. Мисля, че да.

— Тогава сигурно е в музея. Ние ходихме миналата събота — обясни момичето.

— Кой музей? — попитах я.

Тя сви рамене.

— Не зная — каза тя. — В музея.

— Зная, но дали в този с картините или в другия с индианците?

— Този с индианците.

— Хиляди благодарности — казах аз, станах и тъкмо да тръгна, се сетих, че е неделя.

— Но сега е неделя — казах на момичето.

То ме погледна.

— О, тогава не е там.

Страшно се мъчеше да си затегне кънките. Нямахше нито ръкавици, нито нищо и ръцете ѝ бяха почервенели от студ. Помогнах ѝ. Братче, от години не бях държал в ръка ключ за кънки. И все пак не бях забравил как изглежда. И след петдесет години да ми пъхнете такъв ключ в ръката и да е тъмно като в рог, пак ще позная какво е. Като ѝ затегнах кънката, тя ми поблагодари и прочие. Много мило и учтиво дете беше. Боже, как обичам децата да са мили и учтиви, когато им затегнеш кънката или нещо подобно. Повечето деца са такива. Истина. Попитах я дали иска да изпие един горещ шоколад или нещо такова с мене, но тя каза: не, благодаря. Каза, че имала среща с приятелката си. Малките момиченца вечно имат срещи с приятелките си. Убиват ме.

Макар че беше неделя и Фийби нямаше да е там с класа си и макар че беше така влажно и отвратително, вървах пеша през целия парк до етнографския музей. Сигурен бях, че момичето с ключа за кънките говори за него. Познавах музейната практика в училищата наизуст. Фийби ходеше в същото училище, където ходех и аз като малък и ние вечно посещавахме този музей. Имахме една учителка, мис Ейглетингър, която ни водеше там почти всяка събота. Понякога гледахме животните, а понякога нещата, които индианците правели в старо време. Грънци и сламени кошници, и други такива. Много ми е драго, като се сетя за това. И сега си спомням, след като разглеждахме всичките изделия на индианците, обикновено отивахме да гледаме

някой филм в онази голяма аудитория „Колумб“. Там вечно показваха как Колумб открива Америка, каква адска мъка вижда да накара стария Фердинанд и Изабела да му отпуснат пари за кораби, а пък после моряците му вдигат бунт и прочие. То кого ли интересуваше този Колумб, но всички си носехме много бонбони и дъвка, и други такива, а в тази аудитория имаше такава приятна миризма. Винаги миришеше, като че ли във вали дъжд дори когато не валише, а ти си в единственото хубаво, сухо и уютно място на света. Страшно обичах този дяволски музей. Помня, че трябваше да се мине през индианската зала, за да се стигне до аудиторията. Тя беше дълга-предълга зала и в нея можеше само да се шепне. Напред вървеше учителката, подире ѝ класът. Вървахме двама по двама, момче и момиче. Повечето пъти с мен вървеше онова момиче — Жъртруд Левин. Все искаше да ми държи ръката, а нейната беше вечно леплива или изпотена, или нещо такова. Подът беше от камък и ако държиш топчета в ръката си и ги изпуснеш, те подскачаха като луди и дигаха такъв адски трясък, че учителката спираше класа и се връщаше назад да види какво става. Но мис Ейглетингър никога не се сърдеше. После минавахме покрай онова дълго-предълго индианско бойно кану, дълго, кажи-речи, колкото три кадилака, наредени един подир друг, а в него двайсетина индианци, едни гребат, други просто застанали във войнствени пози и лицата им целите татуирани. В задната част на лодката имаше един много страшен индианец, с маска на лицето. Техният жрец. Настръхвах, като го гледах, но все пак ми харесваше. И още нещо. Ако пипнеш някое гребло или нещо, като минаваш, някой от пазачите ще каже: „Не пипайте нищо, деца!“; но винаги го казваше някак мило, не като полицай или нещо такова. После минавахме покрай един голям стъклен шкаф, в който индианците триеха пръчки една о друга, за да подхванат огън, а стара индианка тъчеше одеяло. Индианката, дете тъчеше одеялото, беше малко наведена, та ѝ се виждаха гърдите и прочие. Ние всички се заглеждахме в тях под око, даже и момичетата, защото те бяха още малки и гърдите им не бяха по-големи от нашите. После, тъкмо преди да влезем в залата, при самите врати, минавахме покрай ескимоса. Той седеше над една дупка в онова заледено езеро и ловеше риба. Досами дупката имаше една-две риби, които беше вече хванал. Ама че шкафове имаше в този музей! Просто беше пълен с шкафове! На горния етаж имаше дори още повече. В тях елени пиеха

вода от извора и птици летяха на юг да зимуват. По-предните птици бяха препарирани и висяха на жици, а тези отзад бяха просто нарисувани на стената, но изглеждаха също като че летят на юг, и ако си наведеш главата и ги погледнеш отдолу, струваше ти се, че те много бързо летят на юг.

Най-хубавото нещо обаче в този музей беше, че винаги всичко си седеше на мястото. Никой не мърдаше от мястото си. Можеш да отидеш сто хиляди пъти и онзи ескимос все тъкмо ще е уловил двете риби, птиците ще продължават да си летят на юг, елените, с хубави рога и стройни тънички крака, все ще си пият от това изворче, а индианката с разголените гърди все ще си тъче същото одеяло. Никой не се е променил. Единственото нещо, което ще се е променило, ще си ти самият. Не защото ще си много по-стар или нещо подобно. Не е точно там работата. Но просто ще си различен, и туйто. Този път ще си с палто. Или пък с момичето, което е вървяло до тебе в редицата последния път, сега ще е болно от скарлатина и ти ще вървиш с друго момиче. Или пък някоя друга учителка ще замества мис Ейглетингър и ще води класа. Или ще си чул майка си и баща си да се пердашат страшно в банята. Или пък ще си минал покрай някоя локва по улицата, в която се виждат разноцветни дъги от бензина в нея. Мисълта ми е, все ще си някак си *различен* — но все не мога да обясня добре. И дори да можех, не зная дали би ми се искало.

Както вървях, извадих си ловджийския каскет и си го сложих. Знаех, че няма да срещна познати, а пък времето беше доста влажно. Вървях, вървях и все си мислех за нашата Фийби: как ходи в този музей в събота, както и аз ходех някога. Мислех си как тя гледа същите неща, както и аз гледах някога, и как и тя ще бъде различна всеки път. Не мога да кажа, че тези мисли ме натъжиха, но не ме и много развеселиха. Някои неща трябва да си стоят, както са си. Би трябвало да можем да ги поставим в един от тези стъклени шкафове и да не ги докосваме. Зная, че това е невъзможно, но все пак жалко е. Все за това си мислех, като вървях.

Минах покрай една детска площадка и се спрях да погледам как две много малки дечица се люлеят на дъска. Едното от тях беше доста пълничко и аз си сложих ръката на другия край на дъската при слабичкото детенце, за да уравновеся теглото, но явно беше, че децата не желаеха присъствието ми, и аз ги оставих на мира.

Тогда се случи нещо странно. Като стигнах до музея, изведнъж ми се отця да вляза, та ако ще милион долара да ми дадат. Просто не ми се искаше вече — а пък бях извървял целия парк, и то с такова желание да вляза. Ако Фийби беше там, може би щях да вляза, но я нямаше. Тогда просто взех едно такси и се отправих към „Билтмор“. Не ми се отиваше много, но нали си бях уредил среща със Сали.

ГЛАВА XVII

В хотела пристигнах твърде рано, затова седнах на един от онези кожени дивани точно до часовника в хола и взех да наблюдавам момичетата. Много училища бяха вече разпуснати и милион момичета седяха или стърчаха наоколо и чакаха гаджетата си. Момичета кръстосали крака, момичета некръстосали крака, момичета със страшно хубави крака, момичета, които изглеждаха чудесни момичета, момичета, които ти се струваше, че ще излязат уличници, ако ги опознаеш по-отблизо. Наистина гледката беше приятна, ако ме разбирате. Но донякъде беше и потискаща, защото все се питах какво ли има да им мине през главата, дявол да го вземе. Като завършат училище и колежа, искам да кажа. Представях си, че повечето от тях вероятно ще се оженят за някои нехранимайковци. Такива, които само знаят да разправят колко бензин хабят идиотските им коли на сто мили. Или такива, дето се сърдят като деца, ако ги биеш на голф или дори на някаква глупава игра като пинг-понг. Подли типове. Типове, които никога не четат книги. Скучни типове — но тук трябва да съм много внимателен. Искам да кажа, когато наричам някои хора скучни. Никак не разбирам кои хора са скучни и кои не. Наистина не разбирам. Когато учех в Елктън Хилс, около два месеца живях в една стая с едно момче, Харис Маклин. Много беше интелигентен и прочие, но по-скучен човек от него не съм срещал. Имаше един такъв глас като пила, а почти никога не преставаше да говори. Не преставаше да говори, а най-ужасното беше, че никога не казваше нещичко, което ти се ще да чуеш. За едно го биваше обаче. Кучият му син свиреше с уста като никой друг. Ще вземе да си оправя леглото или да окачва нещо в гардероба — вечно окачваше нещо в гардероба и това ме вбесяваше — и през цялото време ще свири с уста, ако не говори с този скърцащ глас. Дори класическа музика можеше да свири, но най-вече свиреше джаз. Ще подхване нещо джазово като „Блус на тенекиения покрив“, ще го заподсвирква така хубаво и леко и в същото време ще си закачва нещата в гардероба — просто да си умреш. Разбира се, никога не му

казах, че свири страхотно с уста. Искам да кажа, че можеш ей така просто да си отидеш при човека и да му кажеш: „Ти свириш страхотно“. Макар че ме отегчаваше до лудост, останах да живея в една стая с него само защото свиреше така страхотно с уста, по-добър не съм чувал. Затова и не мога да кажа кой е скучен и кой не е. Може би пък и да не е нужно да съжالياваш прекалено много, когато някое чудесно момиче се ожени за такъв тип. Повечето от тях не правят никому зло, а пък може би и тайно всички те страхотно хубаво свирят с уста или нещо подобно. Кой го дявол знае? Аз нищо не мога да кажа.

Най-после моята Сали се зададе по стълбите и аз тръгнах да я посрещна. Страхотна беше. Истина. С черно палто и някаква черна барета. Почти никога не носеше шапка, но тази барета беше хубава. Най-смешното е, че щом я видях, ми се прииска да се ожения за нея. Не съм с ума си. Та аз дори не я харесвам много и все пак изведнъж се почувствах, като че ли съм влюбен в нея, и ми се прииска да се ожения за нея. Бога ми, не съм с ума си. Признавам си.

— Холдън! — каза тя. — Какво щастие, че те виждам! Не сме се виждали цели векове. — Гласът ѝ беше много висок и те караше да се чувстваш неловко, когато я срещнеш някъде. Човек ѝ прощаваше, защото беше така красива, но чак коремът ме заболяваше от смущение.

— И аз се радвам, че те виждам! — казах аз. И от сърце го казах. — Как си?

— Просто чудесно! Закъснях ли?

Казах ѝ, че не е закъснела, но всъщност беше закъснела десетина минути. Не ми пукаше от това обаче. Всички глупави карикатури в „Сатърди ивнинг поуст“ и други такива, които показват младежи, застанали по ъглите на улицата със страшно сърдити физиономии, защото момичетата им са закъснели, са чиста измислица. Ако момичето дойде на срещата, и при това е красиво, кой ти гледа дали е закъснело? Никой.

— Да побързаме — казах аз. — Представлението започва в два и половина.

Слязохме по стълбите и се отправихме към пиацата.

— Какво ще гледаме? — каза тя.

— Не зная. Нещо със съпрузите Лънт. Само за това можах да намеря билети.

— Съпрузите Лънт ли? О, чудесно!

Казах ли ви, че ще полудее, като чуе за съпрузите Лънт?

Малко се поцелувахме в таксито по пътя до театъра. Отначало тя не искаше, защото устата ѝ беше начервена, но аз съм такъв адски съблазнител, че не ѝ оставаше нищо друго. На два пъти, когато това идиотско такси спираше внезапно, едва не паднах от седалката, дявол да го вземе. Тези кретени шофьори хич и не гледат къде карат. Кълна се. И после — вижте само колко съм побъркан — след като я пуснах от една дълга прегръдка, взех, че ѝ казах, че я обичам и какво ли не. Разбира се, всичко беше лъжа, но работата е, че го вярвах, когато ѝ го казах. Побъркан съм! Ей богу, побъркан съм.

— О, мили, и аз те обичам — каза тя. И после на един дъх продължи: — Обещай ми, че ще си пуснеш дълга коса. Късите коси не са вече на мода. А косата ти е толкова хубава.

„Хубава! Ей, че го каза!“

Пиесата не беше така лоша както други, които съм гледал. Все пак беше глуповатичка! Показаха петстотин хиляди години от живота на една стара двойка. Почва още когато са млади и прочие и родителите на момичето не ѝ дават да се ожени за това момче, но тя все пак се оженва за него. После почват да стареят и стареят. Съпругът отива на война, а съпругата има един брат пияница. Не може да ме заинтригува много. Искам да кажа, все ми беше едно дали някой от семейството умира или нещо подобно... Просто гледаш група актьори. Съпругът и съпругата бяха доста хубава двойка — много духовити и прочие — но не можах да ме заинтригуват. Първо, пиеха чай през цялото представление. Щом се появяваха на сцената, някой лакей ще вземе да тика масичка с чай пред тях или пък съпругата ще налива чай на някого. И през цялото време все хора влизат и излизат, просто свят да ти се завие, като ги гледаш само да седат и стават. Алфред Лънт и Лин Фонтан играеха старата двойка и бяха много добри, но на мене не ми харесаха много. Все пак се отличаваха от другите, трябва да им го призная. Не играеха нито като обикновени хора, нито като актьори. Трудно ми е да ви обясня. По-скоро играеха, като че ли съзнават, че са знаменитости и прочие. Мисълта ми е, че бяха добри, но прекалено добри. Щом единият свършваше своята реч, другият веднага казваше нещо много бързо. Искаха да представят хора, които уж си се разговарят и се прекъсват и прочие. Бедата беше, че прекалено много приличаха на хора, които се разговарят и се прекъсват. Те играеха на

сцената така, както Ърни свиреше на пианото в Гринич. Ако правиш нещо прекалено добре и не се следиш, непременно ще започнеш да се фукаш. И тогава вече преставаш да си така добър. Както и да е, те бяха единствените в пиесата — думата ми е за двамата Лънт — които като че ли наистина имаха малко мозък в главите. Трябва да призная това.

На края на първото действие излязохме заедно с другите фукльовци да изпусим по една цигара. Ама че фукане падна! Никога не съм виждал толкова преструванковци накуп, всички пушат, та ушите им пукат, и разговарят за пиесата така високо, че всеки може да ги чуе и разбере колко са умни. Един загубен киноактьор стоеше до нас и пушеше. Не му зная името, но вечно играеше във военни филми ролята на тип, който се изплашва преди сражението. С него беше една блестяща блондинка и двамата се мъчеха да си дадат вид на много отегчени и прочие, а той като че ли дори не забелязваше, че хората го гледат. Скромнен, та не се трае! Много ми беше забавно. Моята Сали не беше много разговорлива — само дето се превъзнасяше по двамата Лънт и току зяпаше наоколо и позираше. После изведнъж зърна някакъв фукльо на другия край на фойето. Някакъв франт, облечен в един от онези много тъмносиви костюми и жилетка на квадрати. Строго аристократичен. Важна птица. Застанал беше до стената, убиваше се да пуши и имаше вид на адски отегчен. Моята Сали все повтаряше: „Познавам това момче отнякъде“. Вечно познаваше някого, където и да я заведеш, или пък си мислеше, че познава. Повтаря го, докато се отегчих страшно, и й казах:

— Защо не отидеш да го разцелуваш сърдечно, щом го познаваш? Ще му стане приятно.

Тя се разсърди, като казах така. Най-после обаче франтът я забеляза и дойде при нас да я поздрави. Да бяхте видели само как я поздрави! Като че ли не бяха се виждали от двайсет години. Сякаш са били къпани в едно корито или нещо такова, когато са били малки. Истински стари приятели. Приповръща ми се, като ги гледах. Но най-смешното е, че те сигурно се бяха срещали само веднъж на някоя идиотска забава. Най-после, като свършиха с лигавцините, моята Сали ме представи. Името му беше Джордж не зная кой си — не помня вече — и учеше в Алдовър. Много важно! Да го бяхте видели, когато Сали го запита как му харесва пиесата. Той беше от тези преструванковци, които имат нужда от простор, когато отговарят на въпроса ви. Отстъпи

назад и стъпи право на крака на дамата зад него. Сигурно ѝ е счупил всичките пръсти. Каза, че самата пиеса не е шедьовър, но двамата Лънт са истински ангели. Ангели! За бога, ангели били! Уби ме. Тогава почнаха със Сали да говорят за куп общи познати. По позьорски разговор едва ли сте чували. Бързаха да споменат някое място и веднага ще се сетят за някого, който живее там, и ще му кажат името. Съвсем ми беше дошло до повръщане, когато стана време да си седнем на местата. Честна дума! Но като свърши другото действие, те продължиха идиотския си скучен разговор. Продължиха да измислят разни места и имена на хора, които живеят там. Най-лошото беше, че този перко имаше много преструвански глас, такъв един уморен, снобски глас. Също като момиче. Хич не се поколеба да ми обсеби момичето, копелето. За миг дори си помислих, че ще влезе и в таксито след представлението, защо вървя с нас близо две преки, но каза, че имал среща с някаква компания перковци на коктейл. Можех да си ги представя насядали около някой бар, с идиотските си жилетки на квадрати, как критикуват пиеси и книги и жени с тези уморени, снобски гласове. Убиват ме тези момчета.

Докато дойдем до таксито, вече бях намразил моята Сали, след като слушах това престорено алдовърско копеле близо десет часа. Готов бях да си я откарам дома, честна дума, но тя каза:

— Имам чудесна идея! — Идеите ѝ бяха все чудесни. — Слушай — продължи тя, — в колко часа трябва да си бъдеш у вас за вечеря? Искам да кажа, бързаш ли? Трябва ли да си бъдеш у дома в определен час?

— Аз ли? Не. Никакъв определен час — казах аз. По-голяма истина никога не е изричана, братче. — Защо?

— Хайде да отидем да се пързалиме на кърки в „Рейдио сити“. — Ето какви ѝ бяха вечно идеите.

— Да отидем да се пързалиме в „Рейдио сити“ ли? Искаш да кажеш още сега?

— Само за около един час, не повече. Не искаш ли? Ако не *искаш*, то...

— Не съм казал, че не искам — отговорих аз. — Разбира се, ще отидем, щом искаш.

— Ами наистина ли искаш? Недей само да го *казваш*, ако не е искрено. Искам да кажа, на мен ми е *все едно* ще отидем ли, или не.

Уж де!

— Можеш да ми вземеш под наем от тези чудни полички за кънки — каза Сали. — Така направи миналата седмица Джанет Кълц.

Ето защо се беше толкова запалила. Искаше да се види в една от тези полички, които едва стигат под задника.

И така, отидохме и след като ни дадоха кънките, дадоха на Сали и една такава синя поличка, която едва ѝ прикриваше задника. Ама наистина страшно ѝ отиваше. Трябва да призная. Но да не мислите, че тя не съзнаваше това? Все излизаше пред мене, за да мога да виждам колко хубаво задниче има. И наистина беше много хубаво. Трябва да призная.

Но най-смешното е, че ние бяхме най-загубените кънкьори на пързалката. Точно така, *най-загубените*. А при това имаше и други загубени. Глезените на моята Сали се огъваха така, че почти опираха в леда. И не само бяха адски глупави за гледане, но и сигурно адски я боляха. Моите поне ме боляха. Трябва да сме представлявали чудесна гледка. И най-лошото беше, че имаше най-малко двеста души кибици, които си нямаха друга работа, ами стърчаха наоколо да гледат как хората се претрепват.

— Искаш ли да седнем на една маса вътре и да пийнем нещо? — казах ѝ най-после.

— Това е най-прекрасната ти идея днес — каза тя. Горката! Беше се изпопрестила. Просто жестоко беше. Наистина я съжалявах.

Свалихме си идиотските кънки и влязохме в този там бар, дето можеш да си пийнеш нещо и да си гледаш кънкьорите събут само по чорапи. Щом седнахме, моята Сали си свали ръкавиците и аз ѝ подадох цигара. Нямах много доволен вид. Келнерът дойде и аз поръчах една кока-кола за нея — тя не пиеше — а за мене уиски със сода. Кучият му син отказа да ми донесе уиски, та трябваше да пия кока-кола. После започнах да паля кибритени клечки. Често правя това, когато съм в особено настроение. Оставям ги да горят, докато не мога да ги държа вече, тогава ги пускам в пепелника. Нервен навик.

И изведнъж, като гръм от ясно небе, моята Сали изтърси:

— Слушай. Трябва да зная ще дойдеш ли да ми помогнеш да украсим коледната елха, или не? Трябва да зная. — Още беше кисела, защото я боляха глезените от кънките.

— Писах ти, че ще дойда. Вече най-много двайсет пъти ме питаш за това. Разбира се, ще дойда.

— Просто искам да зная — каза тя и взе да оглежда цялото заведение.

Изведнъж престанах да драскам кибрита и се наклоних към нея през масата. Доста теми за разговор ми тежаха на душата.

— Слушай, Сали — казах й.

— Какво? — попита тя. Беше вперила поглед в някакво момиче на другия край на заведението.

— Някога идвало ли ти е до гуша? — казах аз. — Искам да кажа, бояла ли си се някога, че всичко ще тръгне наопаки, ако не направиш нещо? Мисълта ми е, обичаш ли училището и всичките тези глупости?

— То е страшна скука.

— Но *мразиш* ли го? Зная, че е страшна скука, но *мразиш* ли го? Това искам да зная.

— Е, точно не го мразя, но вечно трябва да...

— Аз пък го *мразя*. Майко, как го мразя! — казах аз. — И не само това, ами всичко ми е противно. Противно ми е да живея в Ню Йорк, и всичко — и такситата, и автобусите до Медисън авеню, и шофьорите, които вечно ти крещат да слизаш от задната врата, и запознанствата с преструванковци, които наричат двамата Лънт ангели, и да се качвам и слизам с асансьори, когато просто ми се иска да изляза навън, и вечно да ми пробват панталоните в „Брукс“, и хората все...

— Не крещи, моля ти се — прекъсна ме Сали. Това беше смешно, защото аз съвсем не крещях.

— Да вземем например колите — продължих аз с най-тих глас. — Ето, повечето хора са луди по коли. Цяла трагедия за тях, ако колата се одраска някъде, и вечно разговарят колко бензин харчат на миля, а купят ли си съвсем нова кола, веднага започват да мислят как да я сменят с още по-нова. Аз и стари коли не обичам. Искам да кажа, просто не ме интересуват. Предпочитам да имам кон, дявол да го вземе. В коня поне има нещо *човешко*, ей богу. Конят може поне...

— Дори не разбирам за какво говориш — каза моята Сали. — Скачаш от един...

— Знаеш ли какво? — казах аз. — Може би само заради тебе съм в Ню Йорк точно сега. Ако не беше ти тук, сигурно щях да съм някъде

по дяволите. В гората или дявол знае къде. Само заради тебе съм тук всъщност.

— Колко си мил! — каза тя. Явно беше обаче, че искаше да промени този разговор.

— Трябва да поучиш малко в мъжко училище. Опитай някога — казах аз. — Пълно е с преструванковци и учиш само за да научиш как да дяволуваш, че да можеш да си купиш кадилак някой ден, и все трябва да се преструваш, че много си разстроен, когато футболният ти отбор губи, и да говориш само за момичета, пиене и сексуални въпроси, и всеки се е свързал здраво с някоя от тези мръсни идиотски групички. Момчетата от баскетболния отбор — в една група, католиците — в друга, интелектуалците — в трета, бриджорите — в четвърта. Дори членовете на така наречения „клуб на най-хубавата книга за месеца“ си имат своя група. Ако се опиташ да поведеш смислен...

— Чакай, чакай! — каза Сали. — Момчетата имат и някаква полза от училището.

— Съгласен съм, съгласен съм, че има и такива! Но за мене само тази е ползата. Разбра ли? Ето къде ми е болката — казах аз. — Не извличам почти никаква полза от нищо. Хич ме няма. В окаяно състояние съм.

— Наистина си!

И изведнъж ми дойде тази идея.

— Слушай — казах аз. — Виж каква идея имам. Искаш ли да се махнем отгук? Ето какво съм намислил. Познавам едно момче от Гринич, което може да ни даде колата си за няколко седмици. Бяхме в едно училище и той още има да ми дава десет долара. Можем да отидем с колата му до Масачузетс или Вермонт и всички места наоколо, разбираш ли? Там е дяволски красиво!

Толкова се разпалих, като мислех за това, че дори се пресегнах и улових моята Сали за ръката. Какъв загубен *глупак* бях!

— Не се шегувам — продължих аз. — Имам около сто и осемдесет долара в банката. Мога да ги изтегля утре сутринта, когато отворят банката, и тогава може да отида да взема колата от това момче. Сериозно ти говоря. Ще ноцуваме по тези туристически къмпинги и други такива, докато ни се свършат парите. После, като ни се свършат парите, може да си намеря някаква работа и да живеем някъде край

поточе и прочие, а по-късно можем и да се оженим или нещо такова. През зимата сам ще цепя всичките ни дърва за горене. Бога ми, страшно хубаво ще си живеем. Какво ще кажеш, а? Хайде, кажи! Ще дойдеш ли с мене? Моля ти се!

— Но това е просто *невъзможно!* — каза моята Сали със страшно ядосан тон.

— Защо не? Кажи, защо пък не?

— Стига си ми крещял, моля ти се — каза тя.

Глупости, аз съвсем не й крещях.

— Защо да е невъзможно? Кажи защо?

— Ей така, защото не може да стане. Преди всичко ние и двамата сме всъщност още *деца*. Ами ти помисли ли си какво ще правим, ако не си намериш работа, когато парите се свършат? Ще умрем от глад! Цялата работа е такава фантазия, че дори не е...

— Не е фантазия. Ще си намеря работа. Ти за това не се тревожи. Няма нужда да се тревожиш за това. Но какво ти е? Не искаш ли да дойдеш с мене? Кажи си, ако не искаш.

— Не е там въпросът. *Съвсем* не е там — каза Сали. Започваше да ми става някак омразна. — Имаме премного време за тези работи. Искам да кажа, след като свършиш университета и прочие. Ще има да ходим на хиляди красиви места. Но сега ти си едва...

— Не, няма. Съвсем няма да ходим на хиляди места. Всичко ще бъде съвсем различно — казах аз и адска мъка ме налегна пак.

— Какво? — каза тя. — Не те чувам. Ту ми крещиш, ту пък...

— Казах, че няма да ходим на никакви прекрасни места, след като завърша университета и прочие. Отвори си ушите добре. Тогава всичко ще е съвсем различно. Ще трябва да слизаме надолу с асансьори и кувари, и глупости. При заминаване ще трябва да телефонираме на всички за сбогом, а после да им изпращаме пощенски картички от хотели и прочие. И аз ще работя в някое бюро и ще печеля куп пари, а на работа ще отивам с такси или с автобусите на Медисън авеню и ще чета вестници, и ще играя бридж през цялото време, и ще ходим на кино да гледаме куп глупави късометражни филми и реклами, и кинопрегледи. Кинопрегледи, велики боже! Вечно ще има някое глупаво конно надбягване или някоя дама да разбива бутилка о кораб, или пък някое шимпанзе да кара велосипед по гащички. Съвсем няма да е същото. Ти не разбираш какво ти говоря.

— Може и да не разбирам. А може и сам *ти* да не разбираш — каза Сали.

Сега вече и двамата се мразехме в червата. Явно беше, че е безсмислено да се опитвам да водя разумен разговор с нея. Страшно съжалявах, че започнах този разговор.

— Ставай да си вървим оттук — казах аз. — И ако искаш да знаеш истината, доповръща ми се от тебе...

Братче, тя скочи до тавана, като й казах. Зная, че не биваше да го казвам и сигурно не бих го казал, ако тя не ми беше причинила толкова мъка. Обикновено не говоря такива грубости на момичетата. Братче, само как скочи! Заизвинявах се като луд, но тя не прие извиненията ми. Дори се разплака. Това ме поизплаши, защото ме беше малко страх, че ще си отиде у дома и ще разправи на баща си какво съм й казал. Баща й, един такъв едър темерут, и без това не беше много залудял за мене. Веднъж казал на Сали, че съм страшно шумен.

— Остави шегата, наистина съжалявам! — повтарях й аз.

— Съжаляваш, съжаляваш! Смешна работа! — каза тя. Още плачеше тихичко и изведнъж ми стана *наистина* мъчно, че й казах така.

— Ела, ще те заведе у вас. Сериозно ти казвам...

— И сама мога да си отида дома, благодаря ти. Ти си луд, ако мислиш, че ще ти позволя ти да ме изпратиш до нас. Никое момче не ми е казвало такова нещо досега.

Цялата случка беше някак смешна, ако поразмислите, и изведнъж направих нещо, което не биваше да направя. Разкикотих се. А пък смехът ми е страшно силен и глупав. Искам да кажа, ако някога седя зад мене самия в кино или някъде, сигурно ще се наведе и ще кажа сам на себе си да млъкна. Това съвсем разгневи моята Сали.

Известно време се повъртях около нея да се извинявам и да я моля да ми прости, но тя не искаше и да ме чуе. Все ми повтаряше да си вървя и да я оставя на мира. Най-после така и сторих. Отидох вътре да си взема обувките и нещата и си тръгнах без нея. Не трябваше да постъпвам така, но вече ми беше дошло до гуша.

А право да си кажа, и сам не зная защо й наговорих всички тези глупости. За ходене в Масачузетс и Вермонт и всичко това. Сигурно не бих я взел със себе си, дори да искаше да дойде. Та тя съвсем не е

човек за такова пътуване. Ужасно е обаче, че аз я поканих най-искрено. Това е най-ужасното. Ей богу, не съм с всичкия си!

ГЛАВА XVIII

Като напуснах пързалката, усетих глад, та влязох в една дрогерия^[1] и взех един сандвич с швейцарско сирене и мляко с малц, а после отидох до телефонната кабина. Помислих си да ударя един телефон на Джейн, да видя дали се е завърнала у дома си. Искам да кажа, цялата вечер ми беше свободна, та си помислих да ѝ ударя един телефон и ако е вкъщи, да я заведа на танц някъде. Никога не бях танцувал с нея, откакто се познавахме. Веднъж обаче я видях да танцува. Стори ми се, че танцува много хубаво. Беше на танцовата забава по случай Четвърти юли^[2] в клуба. Още не се познавахме много добре, затова не ми се видя удобно да я отнема от кавалера ѝ. Тя беше с този ужасен тип, Ал Пайк, дето учеше в Чоути. Не го познавах много добре, но го знаех, че все висеше около плувния басейн. Банските му гащета бяха бели, от латекс, и все скачаше от високото. По цял ден скачаше по един и същ старомоден начин. Само този скок си знаеше, но се мислеше за страхотна сила. Целият мускули и никакъв мозък. Както и да е, той беше кавалерът на Джейн онази вечер. Не можех да разбера това. Кълна се, не можех. Когато започнахме да ходим, запитах я как може да излиза с такъв глупав фукльо като Ал Пайк. Джейн каза, че не бил фукльо. Напротив, страдал от чувство за малоценност. Тя като че ли изпитваше съжаление към него или нещо подобно, и това не беше преструвка. Искрено беше. Страшно нещо са момичетата. Щом споменеш пред тях някого, който е истинско копеле — много подъл или много самомнителен и прочие — щом заговориш за него пред момичето, то ще ти каже, че той страда от чувство за малоценност. Може и да страда, но това не му пречи да бъде копеле според мене. Ах, тези момичета! Никога не знаеш какво ще си измислят. Един път уредих среща на приятелката на Роберта Уолш с един мой приятел. Казваше се Боб Робинсън и наистина страдаше от чувство за малоценност. Явно беше, че много се срамуваше от родителите си, защото казваха „тилифон“, „адреса“ и други такива и защото не бяха много богати. Но той не беше нито копеле, нито нещо подобно. Много

добро момче беше. Но тази приятелка на Роберта Уолш никак не го харесала. Казала на Роберта, че бил самомнителен — а решила, че е самомнителен, защото случайно споменал, че е председател на клуба по дебати. За такава дреболия го изкара самомнителен! Нещастieto с момичетата е, че ако харесат някое момче, колкото и голямо копеле да е то, ще кажат, че страда от чувство за малоценност, но не го ли харесат, ако ще да е най-доброто момче и да страда от страшно силно чувство за малоценност, ще кажат, че е самомнително. Даже и умните момичета така правят.

Както и да е, пак позвъних на Джейн, но никой не отговори и аз затворих телефона. Тогава реших да си прегледам бележника, да видя кой би могъл да е свободен тази вечер. Бедата обаче е, че в моя бележник има вписани, кажи-речи, трима души. Джейн, онзи там мистър Антолини, дето ми беше учител в Елктън Хилс, и телефонният номер на бащината ми кантора. Все забравям да впиша имената и телефоните на хората. Тогава взех, че ударих един телефон на Карл Люс. Той завърши Хутънското училище, след като аз го напуснах. Беше с около три години по-голям от мене и не ми беше много симпатичен, но много интелектуално копеле — имаше най-висока оценка по интелигентност в Хутън — и си помислих, че може да се съгласи да вечеря с мен някъде и да си поговорим на леко интелектуални теми. Понякога човек можеше да се просвети много от него. Затова му ударих един телефон. Сега учеше в Колумбийския университет, но живееше на Шестдесет и пета улица и знаех, че си е у дома. Като го повиках по телефона, каза, че не може да дойде за вечеря, но да се срещнем да пийнем нещо в десет часа в „Уикър бар“ на Петдесет и четвърта улица. Мисля, че доста се изненада, като ме чу. Веднъж го нарекох дебелогъз преструванко.

До десет часа ми оставаше да убия още малко време, та взех, че отидох на кино в „Рейдио сити“. По-лошо нещо не можех да сторя, но киното беше наблизно, а не можах да измисля нищо друго.

Влязох, когато идиотските концертни номера бяха започнали. Трупата „Рокет“ мятаха крака, та се късаха, както обикновено, наредени в редица, уловени през кръста. Публиката ръкопляскаше като луда, а някой зад мен все повтаряше на жена си: „Знаеш ли какво е това? Това е съгласуваност“. Уби ме.

След ракетите излезе един тип в смокинг с летни кънки на краката и започна да се пързая под някакви малки масички, като същевременно пущаше шеги. Много добър кънкьор беше, но не ми достави голямо удоволствие, защото през цялото време си представях какво *трениране* е паднало, за да стане кънкьор за сцената. Така глупаво ми се струваше. Сигурно не бях в подходящо настроение. След него показаха онази там коледна програма, която дават в „Рейдио сити“ всяка година. Ангелите започват да излизат от ложите и отвсякъде, момчета разнасят разпятия и глупости по цялата сцена и цялата тази тумба — хиляди на брой — пее като луда: „Елате всички верующи“. Страшна работа! Минава за адски религиозно, зная това, и за много красиво и прочие, но, ей богу, не мога да видя нищо религиозно в тумба актьори, които разнасят разпятия по сцената. Като свършиха и започнаха да си излизат от ложите, пак беше явно, че просто нямат търпение да си изпуснат по една цигара или нещо такова. Предната година бях гледал този номер със Сали Хейз и тя само повтаряше колко е красиво, какви костюми и прочие. Аз казах, че ако бедният Христос можеше да види целия този цирк с тия костюми, сигурно би повърнал. Сали каза, че съм хулител и безбожник. И сигурно съм. А на Христос всъщност би се харесало само едно: момчето, което бие тимпаните в оркестъра. Наблюдавал съм това момче от осемгодишната си възраст насам. Когато ни завеждаха родителите ни, ние с Али си премествахме столовете чак отпред, за да го гледаме. По-добър тимпанист от него не съм виждал. Едва ли му се удава случай да удари тимпаните повече от два пъти през цялото представление, но никога няма отегчен вид, когато не бие тимпаните. А когато ги удари, прави това така хубаво и мило и с такъв съсредоточен вид. Веднъж, като отидохме с баща ми във Вашингтон, Али му изпрати една пощенска картичка, но сигурен съм, че не я е получил. Не бяхме много сигурни как да я адресираме.

Като се свърши коледният номер, започна идиотският филм. Такъв блудкав беше, че не можех да си откъсна очите от него. За някакъв англичанин, Алек не зная кой си, който взема участие във войната и после загубва паметта си в болницата и прочие. Излиза от болницата с бастун и куца из цял Лондон, без да знае кой е. Всъщност е херцог, но сам не знае това. Тогава среща едно хубаво, приятно и искрено момиче, което се качва на автобуса. Вятърът духва шапката ѝ

и той я улавя, и тогава двамата се качват на горния етаж на автобуса и сядат, и започват да разговарят за Чарлз Дикенс. Той е любимият автор на двамата. Херцогът носи със себе си „Оливър Туист“, и тя също. Приповръща ми се. Както и да е, те се влюбват от пръв поглед, понеже и двамата са така побъркани по Чарлз Дикенс, и той ѝ помага в нейната издателска дейност. То, момичето, има издателство. Работите ѝ обаче не вървят много добре, защото брат ѝ е пияница и харчи всичките пари. Брат ѝ пък е много озлобен тип, защото бил доктор през време на войната, а сега не може вече да оперира, защото е зле с нервите, затова смуче непрекъснато, но е доста остроумен и прочие. Както и да е, нашият Алек написва книга, а това момиче я издава и спечелва доста парà от нея. И тъкмо решават да се оженят, и някаква си Марша излиза на сцената. Марша била годеница на Алек, преди той да си загуби паметта, и тя го познава, когато той е в магазина и раздава книги с автограф. Тя казва на Алек, че е херцог и прочие, но той не ѝ вярва и не иска да отиде с нея да посети майка си и прочие. Майка му е сляпа като прилеп. Но другото момиче, приятното, го накарва да отиде. Тя е много благодарна и прочие. И така той отива. Той пак не си възвръща паметта дори когато огромният му дог започва да скача върху него, а майка му започва да опипва с пръсти цялото му лице и донася мечето, с което се е лигавил като малък. После един ден някакви дечурлига играят крикет на моравата и го цапват по главата с една топка. Тогава паметта му се възвръща изведнъж и той отива при майка си и я целува по челото и прочие. И пак си става истински херцог и забравя приятното девойче с издателството. Бих ви разказал историята до края, но страх ме е, че ще повърна. Не защото може да разваля ефекта или нещо подобно. Няма какво да *разваля*, ей богу. Както и да е, накрая Алек и приятното девойче се оженват, а братът, пияницата, си оправя нервите и оперира майката на Алек, така че тя проглежда, и тогава пияницата брат и Марша се влюбват. Последната картина показва как всички вечерят на дълга маса и си скъсват задниците от смях, понеже датският дог влиза с куп паленца. Те сигурно са го мислили за мъжко куче или нещо подобно. Мога само да кажа: не гледайте този филм, ако не искате да си изповърнете и червата.

Най-голямо впечатление ми направи обаче дамата, която седеше до мене и плака през целия идиотски филм. Колкото по-блудкав ставаше филмът, толкова повече тя плачеше. Човек би рекъл, че е

страшно жалостива и прочие, но аз седях до нея и зная, че не беше такава. С нея имаше едно детенце, което се отегчаваше до смърт и искаше да отиде в клозета, но тя не го заведе. Само му повтаряше да стои мирно и да се държи прилично. Жалостива беше колкото един вълк. Ето, вземеш някого, който ще си изплаче очите заради такива глупави измислици в киното, а деветдесет на сто от тези типове ще се окажат подли мръсници по душа. Шегата настрана, така си е.

Като свърши киното, тръгнах към „Уикър бар“, където трябваше да се срещна с Карл Люс, и докато вървах, се размислих за войната и прочие. Тези военни филми все така ми действат. Не зная дали ще издържа, ако трябва да отида на война. Наистина не бих могъл. Няма да е толкова лошо, ако просто те изведат и те застрелят, но човек трябва да престои във войската така дяволски дълго. Ето къде е цялото нещастие. Брат ми Д. Б. беше във войската цели четири години. И във войната взе участие — в десанта в Европа — но наистина си мисля, че войската му беше по-противна дори от войната. По това време бях почти дете, но си спомням, че като си дойдеше в отпуск, само лежеше в леглото и не правеше нищо друго. Просто не влизаше в гостната. По-късно, когато отиде отвъд океана и взе участие във войната и прочие, нито го раниха, нито нищо, нито пък станало нужда да убива някого. Само трябвало да разкарва по цял ден някакъв нахакан генерал с щабната кола. Веднъж каза пред Али и мене, че ако е трябвало да убие някого, нямало да знае в коя посока да стреля. Каза, че и в нашата армия имало толкова много мръсници, колкото и сред нацистите. Помня, че веднъж Али го запита не е ли добре, че е взел участие във войната, защото е писател и това му дава много материал за писане и прочие. Той накара Али да донесе бейзболната си ръкавица и тогава го запита кой е най-добрият военен поет — Рупърт Брук или Емили Дикинсън. Али каза, че Емили Дикинсън. Аз самият не разбирам много, защото не чета много стихове, но съм сигурен, че ще полудея, ако трябва да съм във войската и непрекъснато с такива типове като Акли и Страдлейтър и онзи Морис, да марширувам с тях и прочие. Някога бях скаут и не изтраях повече от седмица, защото не можех да понасям да гледам тила на момчето, което вървеше пред мен. Все ни повтаряха да гледаме тила на момчето пред нас. Кълна се, ако има още една война, по-добре да ме изведат и да ме разстрелят. Няма да протестирам. Само едно не разбирам у Д. Б. обаче: той мрази толкова

войната, а взе, че ме накара да прочета през лятото онази книга „Сбогом на оръжията“. Каза, че била страшно хубава. Ето това не разбирам. В нея имаше един мъж, лейтенант Хенри, уж симпатично момче и прочие. Не разбирам как Д. Б. може да мрази войската и прочие, а пък да харесва такава кофти книга. Искам да кажа например, не мога да разбера как може да харесва такава нагласена книга, а същевременно да харесва книгите на Ринг Ларднър или пък да е луд по книги като „Великият Гетсби“. Д. Б. се ядоса, като му казах, и рече, че съм още твърде малък да оценя книгата, но аз не съм съгласен. Казах му, че Ринг Ларднър и „Великият Гетсби“ много ми харесват. Просто бях луд по „Великият Гетсби“. Световен е! Смазва ме. Както и да е, радвам се донякъде, че измислиха атомната бомба. Ако има още една война, ще седна точно отгоре на една бомба.

Доброволно ще седна, кълна ви се.

---

[1] В дрогериите в САЩ се продават закуски, цигари и др. — Б.пр. ↑

[2] Четвърти юли — националният празник на САЩ. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ХІХ

В случай че не живеете в Ню Йорк, да знаете, че „Уикър бар“ е в онзи елегантния хотел „Сетън“. Доста често го посещавах преди, но вече не. Постепенно го заряхах. Минава за много изискан бар и всички фукльовци се трупат там. Около три пъти на вечер две млади французойки — Тина и Жанин — свиреха на пиано и пееха. Едната свиреше на пианото — страшно лошо — а другата пееше и повечето песни или бяха доста прости, или пък не бяха френски. Тази, дето пееше, Жанин, вечно шептеше в микрофона, преди да запее: „А сега искаме да ви изпеем песента «Вуле ву франсе». Тя е за едно малко момиченце, французойче, което идва в един голям град като Ню Йорк и се влюбва в едно момченце от Бруклин. Надявам се, че ще ви хареса“. И после, като престанеше да шепне и да се прави на дяволски мила, тя изпяваше някаква глупава песен, полуанглийска-полуфренска, и всички преструванковци полудяваха от радост. Ако поседите по-дълго и послушате тези фукльовци да ръкопляскаат и прочие, ще намразите всички хора на света. Кълна се, ще ги намразите. И собственикът на бара е гадина. Голям сноб. Едва ще ти проговори, ако не си важна птица или знаменитост, или нещо такова. Пък ако си важна птица или знаменитост, или нещо такова, тогава става още по-гаден. Ще дойде при тебе и ще ти каже с широка очарователна усмивка, като че ли е най-прекрасният тип, когото познаваш: „Е, как е Кънектикът?“ или „Как е Флорида?“. Ужасно място! Сериозно ви казвам. Постепенно съвсем престанах да го посещавам.

Пристигнах доста рано. Седнах на бара — имаше доста хора — и изпих две чаши шотландско уиски със сода, докато Люс се появи. Станах прав, като си поръчах, за да видят колко съм висок и да не мислят, че съм малолетен. После взех да наблюдавам преструванковците. Този до мен страшно ухажваше момичето, което седеше до него. Все ѝ повтаряше, че има аристократични ръце. Уби ме. На другия край на бара беше пълно с педераста. Не приличаха много

на такива — искам да кажа, косата им не беше много дълга или нещо такова — но пак личеше, че са педераста. Най-после Люс се яви.

Този Люс! Какъв тип! Беше ми уж възпитател, когато учех в Хутън. Единствената му дейност обаче се заключаваше в лекции по сексуалните въпроси — късно вечер, когато стаята му се напълваше с младежи. Доста знаеше на тази тема — особено за извратените типове. Все ни разправяше за разни типове, които се сношават с овце или пък носят дамски гащички, зашити отвътре на шапките си. И за педераста и лесбийки. Люс знаеше всички педераста и лесбийки в целите щати. Ти само спомени някого — който и да е — и Люс ще ти каже дали е педераст, или не. Понякога беше просто мъчно да повярваш, че всички тези хора киноартисти и други такива — са педераста. Някои, за които казваше, че са педераста, бяха дори женени, ей богу. Ти само повтаряш: „Ама нима Джо Блоу е педераст? Джо Блоу! Онзи, нахаканият, дето играе все гангстер и каубой?“. А Люс ще каже: „Разбира се!“. Все казваше „Разбира се!“. Няколко значение дали човека е женен, или не. Половината женени мъже на света според него били педераста, без дори сами да знаят това. Можело за една вечер да станеш педераст, стига да имаш склонност. Изкарваше ни ума от страх. Все чаках да стана педераст или нещо подобно. Най-страшното беше, че у самия Люс аз виждах нещо педерастко. Току ще каже: „Дай да се премерим кой е по-висок, като вървим по коридора заедно“, ще те накара да настръхнеш. А пък като отидеше в клозета, все ще си остави вратата отворена и ще *разговаря* с тебе, докато си миеш зъбите на умивалника или нещо подобно. Това ми се вижда педерастко. Истина. Познавах доста истински педераста, в училище и другаде, които вечно правят нещо подобно, затова все се съмнявах в този Люс. Доста интелигентно момче беше обаче, истина ви казвам.

Като те види, никога няма да ти каже „здраси“ или нещо подобно. Още не седнал и заяви, че може да остане само няколко минути. Имал среща. После си поръча сухо мартини. Каза на бармана да бъде много сухо и без маслина.

— Слушай, открих ти един педераст — казах му аз. — Ей там на другия край на бара. Не гледай сега. За теб го пазя.

— Ей, че остроумно! — каза той. — Все си същият Колфийлд. Кога ще пораснеш?

Много му бях отегчителен. Истина. Той обаче ми беше забавен. Такива типове много ме забавляват.

— Как си с половия живот? — запитах го. Страшно мразеше да му говориш такива работи.

— Спокойно — каза той. — Просто облегни се на стола си и седи спокойно, за бога.

— Но аз съм спокоен — казах аз. — Как е Колумбийският университет? Харесва ли ти?

— Разбира се, харесва ми. Ако не ми харесваше, нямаше да отида там — каза той. И той можеше да е много отегчителен понякога.

— А каква специалност си избра? — попитах го. — Извратеностите ли? — Просто ми се искаше да го позакачам.

— Да остроумничиш ли искаш?

— Не, само се шегувам — казах аз. — Слушай, Люс. Ти си падаш интелектуално момче. Имам нужда от съвета ти. Намирам се в страшно...

Той изпъшка силно.

— Слушай, Колфийлд. Ако искаш да поседим тука, да си пийнем тихо и спокойно и да си поговорим тихо и...

— Добре, добре — казах аз.

— Успокой се. — Явно, не му се искаше да обсъжда сериозни въпроси с мене. Там е бедата с тези интелектуални типове. Никога не искат да обсъждат сериозни въпроси, ако те самите не са в настроение. Тогава взех, че заговорих на общи теми.

— Шегата настрана, как си с половия живот? — го запитах. — Още ли ходиш с онова гадже от Хутън? Онази със страхотните...

— Боже пази, разбира се, не — каза той.

— Как така? Какво стана с нея?

— Нямам никаква представа. Кой знае, щом се интересуваш, може да е станала главна курва на Ню Хампшир.

— Това не е красиво. Щом е била такава добра да ти позволи да имаш сношения с нея, не бива да говориш така.

— О, господи! — каза Люс. — Типичен колфийлдовски разговор ли ще водим? Кажи ми още сега.

— Не — отвърнах аз, — но все пак не е красиво. Щом е била толкова добра да ти позволи...

— Необходимо ли е да продължаваме в тази насока?

Не казах нищо. Боях се, че може да се вдигне и да ме остави, ако не млъкна. Затова само си поръчах още една чаша. Искаше ми се да се напия като свиня.

— С кое момиче ходиш сега? — попитах го. — Би ли ми казал?

— Не я познаваш.

— Добре де, но коя е? Може да я познавам.

— Едно момиче, което живее в Гринич. Скулпторка. Щом непременно искаш да знаеш.

— Така ли? Не се ли шегуваш? На колко години е?

— Не съм я *питал*, ей богу.

— Е добре де, горе-долу на колко години е?

— Предполагам над тридесет и пет.

— Над тридесет и пет? Вярно ли? Такива харесват ли ти? — попитах го аз. — Толкова възрастни харесват ли ти? — попитах го, защото наистина знаеше много по половите въпроси. Беше едно от малкото осведомени момчета, които познавах. Загубил девствеността си още на четиринадесет години. В училището „Нантъкит“. Истина.

— Обичам зрели жени, ако *това* искаш да знаеш. Разбира се, че ги харесвам.

— Истина ли? Не се ли шегуваш? Тях по ли ги бива за полов живот и прочие?

— Слушай. Нека сме наясно по една точка. Отказвам да отговарям на каквито и да е типични колдфийлдовски въпроси. Кога смяташ да пораснеш, дявол да те вземе?

Помълчах малко. Оставих тая тема за малко. Тогава Люс си поръча още едно мартини и каза на бармана да бъде още по-сухо.

— Слушай. Откога ходиш с нея — с тази, скулпторката де? — запитах го. Наистина се интересувах. — Познаваше ли я, когато учеше в „Хутън“?

— Едва ли. Та тя е в Америка само от няколко месеца.

— Така ли? Откъде е тогава?

— От Шанхай, представи си.

— Не се шегувай! Нима е *китайка*?

— Очевидно.

— Стига си се занасял! Това ли ти харесва? Дето е китайка?

— Разбира се.

— Ама защо? Много ме интересува — наистина много.

— Ей тъй, просто източната философия по̀ ме задоволява от западната. Щом питаш.

— Така ли? Какво подразбираш под „философия“? Там пол и такива неща ли? Искаш да кажеш, че в Китай това е по-добро ли? Това ли искаш да кажеш?

— Не непременно в Китай, за бога. Казах Изтока. Трябва ли още да продължаваме този смахнат разговор?

— Слушай, аз говоря сериозно — казах аз. — Остави шегите. Защо тези работи са по-добри на Изток?

— Много е сложно за обяснение, ей богу — каза Люс. — Те просто гледат на половия акт не само като на физическо, но и като на духовно преживяване. Ако мислиш, че аз...

— Ама и аз също. Аз също гледам на него като на — как го каза? — физическо и духовно преживяване и прочие. Истина ти казвам. Но зависи с кого го преживявам, дявол да го вземе. Ако го преживявам с някоя, която дори не...

— За бога, не говори така високо, Колфийлд. Ако не можеш да говориш тихо, тогава да прекъснем целия...

— Добре, добре, но слушай — казах аз. Бях доста развълнуван и наистина говорех май твърде височко. Понякога говоря малко високо — когато съм възбуден. — Ето какво исках да кажа — продължих аз. — Зная, че тази работа се счита и физическа, и духовна, и артистична, и прочие. Но искам да кажа, че не можеш да я вършиш с кого да е — с всяко момиче, с което се занасяш — и да го почувстваш така. Не можеш, нали?

— Да оставим този разговор — каза Люс, — съгласен ли си?

— Добре, но послушай малко. Да вземем тебе и тази китайка. Какво толкова хубаво има между вас двамата?

— *Престани*, ти казвам!

Пак бях започнал да пренасям разговора на твърде лична почва. Разбирам това. Но тъкмо това ме дразнеше у Люс: когато бяхме в „Хутън“, той ще те накара да опишеш най-интимните си преживявания, но започнеш ли да го питаш за неговите работи, веднага се сърди. Тези интелектуални типове не обичат интелектуалните разговори, щом те самите не водят целия разговор. Вечно искат да млъкнеш, когато те млъкнат, и да си отидеш в стаята, когато те си отидат в тяхната. Като бях в Хутънското училище, нашият Люс не

можеше да прикрие колко му е неприятно, ако, след като сам е свършил да ни говори върху половия въпрос в стаята си, не се разотидем веднага, ами продължим да предъвкваме въпроса още малко. Искам да кажа, другите момчета и аз. В стаята на някое друго момче. Люс просто се пукаше. Той искаше всички да си отидат по стаите и да млъкнат, щом той не е вече център на вниманието. Все се боеше да не каже някой нещо по-умно от него. Много ми беше забавен наистина.

— Може да отида в Китай. Не ми върви в половия живот — казах аз.

— Естествено. Ти още не си дозрял.

— Така си е наистина. Известно ми е — казах аз. — Знаеш ли къде е бедата у мене? Никога не мога да се почувствам възбуден — ама истински възбуден — с някое момиче, което не харесвам много. Искам да кажа, че трябва да я харесвам много. Не я ли харесвам, просто загубвам всяко желание за нея. Братче, това страшно пречи на *половия* ми живот. Просто ужасно.

— Така си е, разбира се. Казах ти при последната ни среща от какво се нуждаеш.

— Да отида при психоаналитик ли? — попитах аз. Ето какво ми беше казал да направя. Баща му беше психоаналитик и прочие.

— Това си е твоя работа, ей богу. Личният ти живот не ми влиза в работата.

Помълчах известно време. Размишлявах.

— Да речем, че отида при баща ти и се подложа на психоанализа и прочие — казах аз. — Какво ще ми направи той? А, какво ще ми направи?

— Нищо няма да ти направи, дявол те взел. Просто ще ти поговори и ти ще му поговориш. Преди всичко ще ти помогне да разбереш по какъв начин мислиш.

— Какво, какво?

— По какъв начин мислиш. Мислите ти текат по... Слушай, нямам намерение да ти чета елементарна лекция по психоанализа. Ако това те интересува, телефонирай му и той ще ти определи час. Ако не те интересува, недей. Прави каквото знаеш.

Сложих ръка на рамото му. Братче, колко ми беше забавен.

— Много любезно копеле си наистина — казах му аз. — Това известно ли ти е?

Той си гледаше часовника.

— Трябва да тичам — каза и стана. — Приятно ми беше да те видя.

Повика бармана и си плати сметката.

— Слушай — казах аз, преди да си отиде, — тебе правил ли ти е баща ти някога психоанализа?

— На мене ли? Защо питаш?

— Ей така. Правил ли ти е? Кажи.

— Не съвсем. Помогнал ми е да се *приспособя* до известна степен, но подробна психоанализа не е ставало нужда да ми прави. Защо питаш?

— Просто така. Интересуваше ме.

— Е, не се притеснявай! — каза той. Вече оставяше бакшиша за келнера и се готвеше да си върви.

— Изпий още една чашка — казах аз. — Моля ти се. Адски самотен се чувствам тази вечер. Не се шегувам.

Той обаче каза, че не може. Вече бил закъснял и си отиде.

Пустият му Люс. Повръщаше ми се от него, но имаше добър речник. Най-богатият речник от всички момчета в „Хутън“ по мое мнение. Държахме специален изпит по това.

ГЛАВА XX

Останах да седя, да се напивам все повече и да чакам тези Тина и Жанин да излязат на сцената и да изпълнят номера си, но ги нямаше. Един тип с къдрава коса, същински педераст, излезе да свири на пиано, а след него онази неговата хубавица Валенсия излезе да пее. Хич я нямаше, но все пак беше по-добра от Тина и Жанин, че поне пееше хубави песни. Пианото беше точно до бара, където седях, и тази Валенсия стоеше точно до мене. Аз ѝ понамигнах, но тя се престори, че не ме вижда. Сигурно не бих се държал така, ако не бях вече адски пиян. Като свърши номера си, тя избяга така бързо, че дори не ми даде възможност да я поканя на чашка, затова повиках келнера да дойде. Казах му да попита Валенсия дали иска да изпие една чаша с мене. Каза, че ще я пита, но сигурно не ѝ е предал поръчката ми. Такива са хората — никога не предават поръчката ти.

Братче, седях на този идиотски бар до около един часа и се напих като свиня. Едва гледах. Стараех се поне да не бъда шумен. Не исках никой да забележи и да започне да разпитва на колко съм години и прочие. Но, братче, едва гледах. Като се напих съвсем, пак започнах с тази глупава история — да си въобразявам, че имам куршум в червата. Все си държах ръката на стомаха под сакото, за да не капе кръвта ми по пода. Не исках никой да разбере, че съм ранен. Исках да прикрия факта, че съм едно ранено копеле. Накрая пак ми се прииска да ударя един телефон на моята Джейн и да видя дали си е вече у дома. Тогава се разплатих. Станах от бара и отидох до един автомат. Продължавах да си държа ръката под сакото, за да спирам кръвта да не тече. Братче, колко бях пиян!

Но когато влязох в телефонната кабина, вече няха настроение да се обаждам на Джейн. Предполагам, защото бях прекалено пиян. Тогава взех, че звъннах на Сали Хейз.

Трябваше да извъртя най-малко двацет номера, докато налучкам нейния. Братче, две не виждах!

— Ало — казах аз, когато някой вдигна слушалката. Почти изревах това „ало“, толкова бях пиан.

— Кой е там? — запита един студен женски глас.

— Аз съм, Холдън Колфийлд. Искам да говоря със Сали, моля.

— Сали спи. Тук е баба й. Защо се обаждате в такъв късен час, Холдън? Знаете ли колко е часът?

— Да. Искам да говоря със Сали. Много е важно. Повикайте я.

— Сали *спи*, млади човече. Позвъни й утре. Лека ноц.

— Събудете я! Събудете я, хей! Ама че работа!

Тогава се чу друг глас.

— Холдън, аз съм — каза Сали. — Какво ти е дошло на ума?

— Сали, ти ли си?

— Да. Стига си крещял. Пиан ли си?

— Да. Слушай, чуваш ли? Ще дойда на Бъдни вечер. Разбра ли? Да ти окича идиотската елха. Съгласна ли си? А, Сали, съгласна ли си?

— Да. Ти си пиан. Иди да спиш сега. Къде си? Кой е с тебе?

— Сали, ще дойда да ти окича елхата. Съгласна ли си, а?

— Да, съгласна съм. Иди да спиш сега. Къде си? Кой е с тебе?

— Никой. Аз съм с мене. — Братче, колко бях пиан! И още се държах за корема. — Сали, простреляха ме. Бандата на Роки ме простреля. Знаеш ли това? Сали, знаеш ли това?

— Не те чувам. Иди да спиш сега. И аз трябва да лягам. Позвъни ми утре.

— Слушай, Сали! Искаш ли да ти окича елхата? Искаш ли, а?

— Да, искам. Лека ноц. Върви си у дома и си легни. — Тя ми затвори телефона.

— Лека ноц, лека ноц, Сали, рожбо, Сали, любима, миличка — казах аз. Можете ли да си представите колко бях пиан? Тогава и аз окачих слушалката. Реших, че Сали сигурно току-що се е върнала от някоя среща. Представях си как е излязла някъде с двамата Лънт и онзи фукльо от Андовър. Как всичките плуват в някакъв чайник и си говорят изискани глупости, кокетничат и се преструват. Страшно съжалявах, че й се обадох. Когато съм пиан, се побърквам.

В телефонната кабина останах доста дълго. Стисках телефона, за да не загубя съзнание. Право да си кажа, никак не ми беше добре. Най-после обаче излязох и отидох в тоалетната, залитайки като простак, и напълних един умивалник със студена вода. После взех, че си натопих

главата чак до ушите. Дори не се погрижих да я избърша или нещо такова. Просто я оставих, проклетата, да тече вода от нея. После отидох до онзи радиатор до прозореца и седнах на него. Той беше приятно топъл. Добре ми стана, защото треперех като куче. Странно нещо, винаги страшно треперя, когато съм пиан.

Понеже нямаше какво да правя, останах да си седя на радиатора и да броя малките бели квадратчета на пода. Станах вир-вода. Реки вода се стичаха по врата ми, по цялата яка и връзката и прочие, но на мен не ми пукаше. Толкова бях пиан, че никак не ми пукаше. След малко онзи, дето акомпанираше на Валенсия на пианото, онзи с много къдравата коса, дето приличаше на педераст, дойде да си среши златните къдрици. Докато ги решеше, подхванахме разговор, само че той не беше особено любезен.

— Хей, ще видите ли тази малка Валенсия, като се върнете в бара? — запитах го аз.

— Много е вероятно — отговори той.

Остроумно копеле. Все остроумни копелета срещам.

— Слушайте. Поздравете я от мене. Попитайте я дали този идиот келнерът ѝ е предал поръчката ми. Бъдете така любезен, а?

— Я се прибирай у дома си, момче. На колко си години?

— Осемдесет и шест. Слушайте. Ще я поздравите от мене, нали? Дадено, а?

— Я се прибирай у дома, момче!

— Няма да се прибирам. Братче, само как свирите на това пиано! — казах аз. Само му правех вятър. Страшно лошо свиреше, ако искате да знаете истината. — Трябва да свирите по радиото — продължих аз. — Хубавец като вас. С такива дяволски златни къдрици. Имате ли нужда от импресарио?

— Хайде, малкият, прибери се у дома като добро момче. Прибери се у дома и право в кревата.

— Нямам дом, където да отида. Шегата настрана — трябва ли ви импресарио, а?

Не ми отговори. Просто си излезе. Вече си беше сресал косата, оправил пътя и прочие и си излезе. Също като Страдлейтър. Всички тези красавци са една стока. Свършат ли да си решат глупавата коса, ще те зарежат сам.

Когато най-после слязох от радиатора и отидох до гардероба, вече се бях разплакал. Не зная защо, но плачех. Предполагам, защото се чувствах така потиснат и самотен. Но като стигнах до гардероба, не можах да си намеря идиотския номер. Гардеробиерката беше много мила обаче. Даде ми палтото и без номер. И грамофонната плоча „Малката Шърли Бийнз“ ми даде — още я влачех със себе си. Дадох ѝ един долар за любезността, но тя отказа да го вземе. Само ми повтаряше да си вървя у дома и да си легна. Опитах да си уговоря среща с нея, след като свърши работа, но тя не прие. Каза, че била достатъчно стара да ми бъде майка и прочие. Показах ѝ белите си коси и ѝ казах, че съм на четиридесет и две години — разбира се, само се занасях. Но тя все пак беше мила. Показах ѝ червения си каскет и тя го хареса. Накара ме да си го сложа, преди да изляза, защото косата ми беше още мокра. Добра жена беше.

Не се чувствах много пиан, когато излязох навън, но пак беше станало много студено и зъбите ми адски затракаха. Не можех да ги спра. Отидох пеша до Мадисън авеню и започнах да се въртя да чакам автобуса, защото вече почти не ми бяха останали пари, та трябваше да икономисвам от такситата и прочие. Но никак не ми се вземаше автобус. Пък и не знаех накъде да вървя. Тогава взех, че тръгнах към парка. Реших да мина покрай онова езерце и да видя какво правят дяволските патици, там ли са, или не. Още не бях разбрал дали остават там, или не. Не беше далече до парка, пък и нямаше къде другаде да отида — още не знаех и къде ще спя — та тръгнах натам. Нито бях уморен, нито нищо. Само ми беше адски тежко на душата.

И тогава, тъкмо стигнах до парка, се случи нещо ужасно. Изпуснах плочата на нашата Фийби. Разби се на хиляди парченца. Хем беше в голям плик и пак се разби. Едва не се разревах, дявол да го вземе, така ужасно ми стана, но все пак извадих парченцата от плика и ги сложих в джоба на палтото си. Не че нещо можеше да стане от тях, но просто ей така, не ми даваше сърце да ги хвърля. После влязох в парка. Братче, колко тъмно беше там...

Цял живот съм живял в Ню Йорк и познавам Централния парк като дланта си, защото все там се пързалих и карах колело, когато бях малък, но страшна мъка видях, докато намеря проклетото езеро нея вечер. Знаех точно къде се намира — съвсем близо до южния вход — и все пак не можех да го намеря. Сигурно съм бил по-пиан, отколкото си

мислех. Вървях, вървях, а наоколо ставаше все по-тъмно и по-тъмно и все по-страшно и по-страшно. Жива душа не срещнах през цялото време, докато бях в парка. И добре че не срещнах. Сигурно щях да подскоча до небето от страх, ако бях срещнал някого. Най-последно намерих езерото. А то — наполовина замръзнало, наполовина — не. Никакви патки обаче не видях наоколо. Заобиколих цялото езеро — едва не се цапбурих в него по едно време, но кърава патица не видях. Тогава ми хрумна, че ако ги има изобщо, може да са нещо заспали до самия бряг, на тревата. Затова едва не се цапбурих в езерото. Но не можах да намеря никаква патица. Най-последно седнах на една пейка, където не беше така адски тъмно. Братче, треперех като лист. Косата ми, макар да бях с ловджийския си каскет, се беше превърнала в ледени висулки на тила. Това ме обезпокои. Помислих си, че сигурно ще хвана пневмония и ще умра. Представих си милиони кретени на погребението ми и прочие. Дядо ми от Детройт, който вечно извиква на висок глас номерата на улиците, когато се возиш на автобус с него, и лелите ми — имам около петдесет лели — и всичките ми мръсни братовчеди. Ама сган ще бъде! Всички дойдоха, когато Али умря, цялата тая пасмина. Имам една глупава леля — дете устата й страшно вони — и Д. Б. ми каза, че тя все повтаряла колко спокоен вид имал Али в ковчегата. Мене ме нямаше на погребението. Още бях в болницата. Нали трябваше да ме закарат в болницата, защото си бях наранил ръката. Както и да е, много ме беше страх, че ще хвана пневмония с тези ледени висулки по косата и че ще умра. Страшно ми беше мъчно за майка ми и баща ми. Особено за мама, която още не можеше да прежали брат ми Али. Представях си как няма да знае какво да прави с костюмите ми и със спортните ми екипи и прочие. Само едно ми беше утехата — сигурен бях, че няма да пусне горката Фийби да дойде на погребението ми, защото е още малка. Само това ми беше утехата. После си представих как цялата тази сбирщина ме натиква в гробищата, с името ми над надгробната плоча и прочие. И наоколо ми само мъртъвци. Братче, като умреш, полагат големи грижи за тебе. Дано, когато *наистина* умра, се намери някой свестен човек да ме хвърли в реката или нещо такова. Каквото и ще да прави с мене, само да не ме натиква в тия идиотски гробища. И после да идват хора в неделя и да ми слагат букети цветя връз корема и подобни глупости. Кому са потрябвали цветя, като е мъртъв? Никою.

През хубаво време родителите ми доста често ходят да слагат цветя на гроба на Али. Няколко пъти ходих с тях, но после се отказах. Преди всичко никак не обичам да го виждам в тези шантави гробища. Обкръжен с мъртъвци и паметници, и прочие. При слънчево време пак не е толкова лошо, но два пъти — *два пъти* бяхме там, когато започна да вали. Просто ужасно. Дъждът мокреше надгробната плоча и тревата, която растеше по корема му. Мокреше целия гроб. Всички, дошли на гробищата, хукнаха към колите си като луди. Ето кое ме вбеси. Всички можеха да се качат в колите си, да си пуснат радиото и прочие, а после да отидат някъде за обед — всички освен Али. Това ми беше просто непоносимо. Зная, че само тялото му е в гробищата, а душата му е в рая, зная всичките тези дивотии, но все пак ми беше непоносимо. Така ми се искаше той да не е там. Вие не го познавате. Ако го познавахте, щяхте да разберете. Когато слънцето грее, не е толкова лошо, но и слънцето си грее само когато му се ще.

След малко, за да отклоня мислите си от пневмонията и прочие, си извадих парите и се опитах да ги преброя на мъждивата светлина на уличната лампа. Останали ми бяха три банкноти по един долар, пет монети по двадесет и пет цента и една пет цента — братче, цяло състояние бях прахосал, откакто напуснах Пенси. Тогава взех, че отидох до езерото и започнах да мятам монетите през езерото — откъм незамръзналата му половина. Не зная защо го направих, но го направих. Може би съм си мислил, че това ще отвлече мислите ми от пневмонията и смъртта. Но не ги отвлече.

Започнах да си мисля какво ли ще й е на моята Фийби, ако се разболея от пневмония и умра. Детински мисли, но не можех да ги спра. Доста ще й бъде мъчно, ако се случи нещо такова. Много ме обича. Искам да кажа, доста е привързана към мене. Така си е. Както и да е, тези мисли не ми излизаха от ума и най-после реших да взема да се промъкна у дома и да я видя, да не би да умра и прочие. Ключът от вратата беше у мене и аз реших да взема да се промъкна в апартамента и да си побъбря с нея малко. Само главната врата ме безпокоеше. Страшно скърца, проклетата. Блокът е доста стар, а домоуправителят е един мързелив копелдак, та всичко скърца и стърже. Страх ме беше да не ме чуят родителите ми, като се промъквам. Но все пак реших да опитам.

Тогава си вдигнах чуковете от парка и тръгнах за дома. Вървах пеша през целия път. Не беше много далече, пък и аз не бях нито уморен, нито вече пиян. Само дете беше много студено и нямаше жива душа наоколо.

ГЛАВА XXI

От години не ми е вървяло така. Като стигнах дома, редовният оператор на асансьора, Пит, го нямаше. Някакъв нов човек, когото никога не бях виждал, беше дежурен и аз си представих, че ако не налетя право на родителите си, ще мога да зърна Фийби и да офейкам, без никой да разбере, че съм идвал. Голям късмет имах наистина. Най-хубавото беше, че новият оператор ми се видя глупавичък. Казах му много небрежно да ме закара в семейство Дикстайн. Апартаментът на Дикстайн е на нашия етаж. Свалих каскета, за да не изглеждам подозрителен и прочие, и влязох в асансьора, като че ли страшно бързам за някъде.

Той затвори вратите и беше готов да потегли, но изведнъж се обърна и рече:

— Те не са у дома. На гости са на четиринайсетия етаж.

— Нищо — отвърнах аз. — Казаха ми да ги почакам. Аз съм техен племенник.

Той ми хвърли един глупав подозрителен поглед и каза:

— Най-добре е да ги почакате долу във фойето, приятелю.

— С удоволствие бих почакал там — казах, — но имам болен крак. Трябва да го държа в особено положение. Мисля, че ще е по-добре да седна на стола пред вратата им.

Той не разбра какви врели-некипели му дрънкам, та само каза: „О!“ и ме изкачи нагоре. Не беше лошо момче. Странно нещо. Само дрънкай на хората така, че да не могат да те разберат, и те ще извършат всичко, което поискаш.

Излязох от асансьора на нашия етаж — куцах като пребит — и тръгнах към апартамента на Дикстайн. После, като чух, че вратата на асансьора се затвори, свърнах към нашата врата. Всичко вървеше благополучно. Дори не се чувствах вече пиан. Тогава си извадих ключа и отворих вратата, тихичко, като мушичка. После влязох много, много предпазливо и затворих вратата. Само за крадец съм бил роден.

В антрето естествено беше тъмно като в рог, а естествено не можех да запаля лампата. Трябваше да внимавам да не се прасна в нещо и да вдигна шум. Все пак почувствах, че съм си у дома. Нашето антре има особена миризма, каквато няма никъде другаде. Не зная на какъв дявол мирише. Не е цветно зеле и не е парфюм — не зная какъв дявол е — но винаги познавам, че съм си у дома. Посегнах да си сваля палтото и да го закача в дрешника, но той е пълен със закачалки, които тракат като бесни, щом отвориш вратата, затова си останах с него. Тогава тръгнах много, много бавно към стаята на нашата Фийби. Сигурен бях, че прислужницата ни няма да чуе, защото имаше само едно тъпанче. Веднъж тя ми каза, че като била малка, брат ѝ заврял сламка в ухото ѝ. Доста глухичка си беше. Но родителите ми, по-точно майка ми, има уши като ловджийско куче. Затова вървах съвсем, съвсем бавно, като минавах покрай тяхната врата. Дори не дишах, ей богу. Баща ми можеш със стол да го удариш по главата, пак няма да го събудиш, но на мама само ѝ трябва да се закашля някой в Сибир и ще го чуе. Нервна е като не знам какво. Половината нощ е будна и пуши цигари.

Най-после след около един час стигнах до стаята на Фийби. Нея обаче я нямаше. Съвсем забравих. Забравих, че тя винаги спи в стаята на Д. Б., когато той е в Холивуд или някъде другаде. Харесва ѝ, защото е най-голямата стая в апартамента и защото там е онова огромно, старо, смахнато бюро, което Д. Б. купи от някаква алкохоличка във Филаделфия, и онова огромно, гигантско легло, най-малко десет мили широко и десет мили дълго. Не зная откъде купи това легло. Както и да е, нашата Фийби обича да спи в стаята на Д. Б., когато го няма. И той ѝ позволява. Само да я видите, като си пише домашното или нещо друго на това смахнато бюро. Голямо е почти колкото леглото. Тя се губи в него, като си пише домашното. Но точно такива неща ѝ харесват. Своята стая не харесвала, защото била твърде малка. Обичала да се разпростре, казва. Убива ме. Какво толкова има да разпростира? Нищо, нищичко!

Както и да е, влязох в стаята на Д. Б. тихичко, като мушичка и запалих лампата на бюрото. Фийби дори не се събуди. На светлината на лампата седнах да я погледам малко. Тя си спеше с лице на една страна върху възглавницата. Устата ѝ беше съвсем отворена. Странна работа. Вземете някой възрастен и ще ви се види отвратителен, ако е

заспал с широко отворена уста, но с децата не е тъй. Децата са си хубави и така. Може и цялата им възглавница да е олигавена, пак са си хубави.

Започнах да обикалям из стаята тихичко и да разглеждам нещата. За разлика от преди сега се чувствах чудесно. Вече дори престанах да мисля, че ще се разболея от пневмония или нещо подобно. Просто ми беше добре за разлика от преди. Дрехите на Фийби бяха на един стол до леглото. Много е прибрана за дете. Искам да кажа, че не си разхвърля нещата наоколо като някои деца. Никак не е разпиляна. На гърба на стола беше закачила жакетчето си от онова, тютюневото костюмче, дете мама ѝ го донесе от Канада. А пък блузката и другите неща бяха на седалката. Обувките и чорапките ѝ на пода, точно под стола, прибрани една до друга. Никога не бях виждал тези обувки. Нови бяха. Тъмнокафяви, спортни, нещо като моите, и чудесно вървяха с костюма, дете мама ѝ го донесе от Канада. Хубаво я облича мама. Наистина. Майка ми има страшно добър вкус за някои работи. Не я бива да купува кърпки и тям подобни, но за дрехи, няма друга като нея. Искам да кажа, Фийби винаги е облечена с някоя рокля, която те смазва. Вземете повечето деца, дори когато родителите им са богати и прочие, обикновено са облечени с ужасни рокли. Но само да видехте наша Фийби в този костюм, дете мама ѝ го донесе от Канада! Без шега, бива си го!

Седнах на бюрото на Д. Б. и започнах да разглеждам нещата по него. Повечето бяха училищни принадлежности на Фийби. Най-вече книги. Тази най-отгоре беше озаглавена „Аритметиката е удоволствие!“. Отворих първата страница и погледнах. Ето какво беше написала наша Фийби на нея:

Фийби Уедърфийлд Колфийлд
4Б-1

Уби ме. Второто ѝ име е Джоузефийн, ей богу, никаква ти Уедърфийлд. Обаче тя не си харесва името. Всеки път, като я видя, си е прикачила ново второ име.

Под аритметиката имаше география, а под географията — учебник по правопис. Много е добра по правопис. Всъщност по

всички предмети е много добра, но най-добра е по правопис. А под учебника по правопис имаше куп тетрадки. Барем хиляда тетрадки. Надали сте виждали дете с толкова тетрадки. Отворих най-горната и погледнах първата страница. На нея беше написано:

Бърни, чакай ме през междучасието, имам да ти кажа нещо много, много важно.

На първата страница имаше само толкова. На втората:

Защо в Югоизточна Аляска има толкова много консервни фабрики?

Защото там има много съомга.

Защо има там ценни гори?

Защото климатът е подходящ.

Какви мерки е взело нашето правителство, за да направи живота на ескимосите в Аляска по-лек?

Потърси отговора за утре!!!

Фийби Уедърфийлд Колфийлд

Фийби Уедърфийлд Колфийлд

Фийби Уедърфийлд Колфийлд

Фийби У. Колфийлд

Фийби Уедърфийлд Колфийлд

Моля, подайте на Шърли!!!

Шърли, ти каза, че си Стрелец, но си просто Телец, донеси си кърките, като дойдеш у дома.

Седнах на бюрото на Д. Б. и прочетох цялата тетрадка. Не ми отне много време, а такива работи, като детски тетрадки на Фийби или чии да са, мога да чета цял ден и цяла нощ. Убиват ме, като ги чета. После си запалих още една цигара — последната. Трябва да бях изпушил най-малко три пакета този ден. Най-последно я събудих. Ами че не можех да седя на това бюро цял живот, при това се боях да не

нахълтат внезапно родителите ми, а ми се искаше да си побъбря с нея преди това. Затова я събудих.

Тя много лесно се събужда. Искам да кажа, не е нужно да ѝ крещиш или нещо подобно. Всъщност стига само да седнеш на леглото ѝ и да кажеш: „Събуди се, Фийби“, и хоп, тя е вече будна.

— Холдън! — възкликна тя. Взе да ме прегръща и прочие. Много е любвеобилна. Искам да кажа, твърде е любвеобилна за дете на нейната възраст. Понякога е дори *прекалено* любвеобилна. Аз я целунах леко, а тя каза: „Кога си дойде?“. Страшно се зарадва, като ме видя. Явно беше.

— По-тихо. Току-що си идвам. А ти как си?

— Чудесно. Получи ли писмото ми? Писах ти пет страници.

— Да. По-тихо. Благодаря ти.

Бях получил писмото ѝ. Обаче не успях да ѝ отговоря. Цялото се отнасяше за онази пиеса, дете училището ѝ щяло да дава и в която тя взема участие. Пишеше ми да не поемам никакви ангажменти за петък, за да мога да я видя.

— Как е пиесата? — запитах я. — Как се казваше?

— „Коледна пантомима за американци“. Отвратителни глупости, но аз съм Бенедикт Арнолд, фактически моята роля е най-голяма — каза тя. Братче, как се разсъни! Много се пали, като говори за такива работи. — Слушай сега. Започва, когато аз съм на умирање. Един дух се явява на Бъдни вечер и ме пита срамувам ли се и прочие. Нали знаеш? Задето съм предала родината си и прочие. Ще дойдеш ли да я видиш? — Беше седнала на горния край на кревата. — Нали ти писах за това? Ще дойдеш ли, а?

— Разбира се, ще дойда. Как да не дойда?

— Татко не може да дойде. Трябва да отлети за Калифорния — каза тя.

Братче, как се разсъни! Само две секунди ѝ трябваша да се разсъни съвсем. Седеше почти на колене — на горния край на леглото — и ми държеше ръката.

— Слушай, мама каза, че ще си дойдеш в *сряда* — каза тя. — В *сряда*.

— Пуснаха ме по-рано. Не викай толкова. Ще събудиш цялата къща.

— Колко е часът? Мама каза, че ще се върнат много късно. Отидоха на гости в Норуок, Кънектикът — каза Фийби. — Отгатни какво правих днес. Какъв филм гледах. Отгатни.

— Не знам. Слушай, не казаха ли в колко часа ще...

— „Докторът!“ — продължи Фийби. — Имаше специална прожекция в Листеровата фондация. Само за един ден, само за днес. Разправя се за един доктор от Кентъки, който увива с одеяло главата на едно дете, дете е сакато и не може да ходи. После го изпращат в затвора и прочие. Световен филм!

— Послушай ме за минутка. Не казаха ли в колко часа...

— Той съжалява детето, докторът де. Затова увива с одеяло главата му и го задушавя. После го осъждат на доживотен затвор, но това дете, чиято глава увива в одеялото, му се явява непрекъснато и му благодари за това, което е направил. Станал убиец от състрадание. Само че, разбира се, с право го изпращат в затвора, защото не е позволено на един лекар да отнема живота на божите твари. Майката на едно момиче от нашия клас — Алис Холмборг, ни заведе. Тя е най-добрата ми приятелка. Единственото момиче в целия...

— Поспри за малко, моля ти се! — казах аз. — Питам те: казаха ли нашите кога ще се върнат?

— Не, но във всеки случай много късно. Татко взе колата и всичко, че да не се притесняват за влакове. Сега колата има радио! Само че мама казва, че никой не може да го пуска, когато колата е в движение.

Започнах да се поуспокоявам. Искам да кажа, престанах да се тревожа дали ще ме заловят у дома, или не. Премислих си най-страшното и си рекох: по дяволите — да става каквото ще!

Ех, да можехте да видите нашата Фийби! Беше с онази, синята пижамка с червени слончета на якичката. Умира за слончета!

— Значи филмът беше хубав, а? — попитах аз.

— Световен. Само дето Алис беше простинала и майка ѝ непрекъснато я питаше дали не е грипозна. Посред филма. Точно по средата на нещо важно майка ѝ току ще се наведе през мене и ще запита Алис дали не е грипава. Просто ми действаше на нервите.

Тогава ѝ казах за плочата.

— Слушай, купих ти една плоча. Само че я счупих по пътя за дома.

Извадих парчетата от джоба си и ги показах.

— Бях се гипсирал — обясних аз.

— Дай ми парчетата — каза тя. — Ще ги запазя. — Тя ги дръпна от ръката ми и ги сложи на нощната си масичка. Уби ме.

— Ще си дойде ли Д. Б. за Коледа? — попитах аз.

— Мама каза, че може да си дойде, но може и да не си дойде. Може да се наложи да остане в Холивуд и да напише сценарий за Анаполис.

— Анаполис ли, за бога?

— Това е някаква любовна история и прочие. Познай кой ще играе във филма! Коя кинозвезда. Познай!

— Не ме интересува. Анаполис! Боже мой! Та какво знае Д. Б. за Анаполис, боже мой? Какво общо има това с разказите, които той пише? — възкликнах аз. Братче, как ме вбесяват такива работи! Този идиотски Холивуд! — А какво ти е на ръката? — попитах я. Забелязах голямо парче лейкопласт, лепнато на лакътя ѝ. Забелязах го, защото пижамата ѝ нямаше ръкави.

— Едно момче от нашия клас, Къртис Уейнтрауб, ме бутна, като слизах по стълбите в парка — каза тя. — Искаш ли да видиш? — и започна да отлепва шантавия лейкопласт от ръката си.

— Остави, недей! Защо те бутна надолу по стълбите?

— Знам ли аз? Мисля, че ме мрази — каза Фийби. — Аз и едно друго момиче, Селма Атърби, му намацахме цялото виндяке с мастило и други работи.

— Това не е хубаво. Та ти дете ли си, що ли — за бога?

— Не, ама изляза ли в парка, той все по мене навсякъде. Все по петите ми. Действа ми на нервите.

— Сигурно те харесва. Не бива заради това да му мацаш с мастило...

— Не искам да ме харесва — каза тя. После ме загледа особено. — Холдън — рече, — защо си идваш преди *сряда*?

— Какво?

Братче, с нея трябва да си нащрек всеки миг. Трябва да си луд, за да не разбереш колко е умна!

— Защо се връщаш преди *сряда*, а? — повтори тя. — Да не са те изхвърлили от училището или нещо такова?

— Казах ти вече. Разпуснаха ни по-рано. Разпуснаха цялото...

— Изключили са те! И още как! — настоя Фийби. После ме удари с юмручето си по крака. Голяма побойница става, когато ѝ дойде настроение. — Изключили са те! О, Холдън! — и закри уста с ръка. Много се развълнува, ей богу.

— Кой ти каза, че са ме изключили? Никой не е казал, че...

— Изключили са те, изключили са те — настояваше тя. И пак ме цапна с юмручето си. Луди сте, ако си мислите, че ме болеше. — Татко ще те убие! — продължи тя. После се хвърли по корем на леглото и покри глава с възглавницата. Много често прави така. Наистина е луда понякога.

— Престани сега — казах ѝ. — Никой няма да ме убие. Никой няма дори... Хайде, Фийби, махни това проклето нещо от главата си. Никой няма да ме убие.

Но тя не искаше да махне възглавницата. Не можеш я накара на направи нещо, щом не иска. Само повтаряше: „Татко ще те убие“. Едва ѝ се разбираше с тази идиотска възглавница на главата.

— Никой няма да ме убие. Размисли малко. Преди всичко аз ще се махна отгук. За известно време ще си намеря работа в някоя ферма или нещо такова. Познавам едно момче, чийто дядо има ферма в Колорадо. Може да се хвана на работа там — казах аз. — Ще поддържам връзка с тебе след заминаването, ако изобщо замина. Хайде! Махни това от главата си. Хайде, чуваш ли, Фийби. Моля ти се, моля ти се, Фийби, чуваш ли?

Тя обаче не ме чуваше. Опитах се да изтегля възглавницата, но Фийби е дяволски силна. Просто си капваш, ако речеш да се бориш с нея. Братче, решила ли е да държи възглавницата на главата си, ще я държи.

— Фийби, моля ти се. Хайде излез оттам — повтарях аз. — Хайде, чуваш ли... Хей, Уедърфийлд, хайде излез.

Обаче тя упорстваше. Понякога не можеше и да се разбереш с нея. Най-после станах и отидох във всекидневната, та си взех няколко цигари от кутията на масата и ги мушнах в джоба си. Бях останал без нито една.

ГЛАВА XXII

Като се върнах, тя си беше махнала възглавницата от главата — знаех си, че така ще стане — но все още не искаше да ме погледне, макар че лежеше по гръб и прочие. Като дойдох до леглото и седнах отново, тя си обърна смахнатото лице на другата страна. Дяволски ми се сърдеше. Също като фехтовъчния отбор в Пенси, когато забравих идиотските шпаги в метрото.

— Как е Хейзъл Уедърфийлд? — казах аз. — Пишеш ли нови разкази за нея? Този, дето ми изпрати, е в куфара ми. Той е долу на гарата. Много е хубав разказът.

— Татко ще те убие.

Братче, влезе ли й нещо в главата, не можеш го изби.

— Няма да ме убие. Най-многого ще ме наругае здравата, а после ще ме изпрати в онова идиотско военно училище. И това ще е всичкото. Но преди всичко мене няма да ме има тук. Ще съм заминал. Ще бъда вероятно в Колорадо, в онази ферма.

— Не ме карай да се смея! Та ти дори не можеш да яздиш.

— Кой не може? Разбира се, че мога. Разбира се. Могат да те научат за десетина минути — казах аз. — Престани да чоплиш това. Все си чоплиш лейкопласта от ръката. Кой те подстрига? — запитах я. Току-що забелязах колко глупаво й бяха подстригали косата. Прекалено къса.

— Не е твоя работа — каза тя. Понякога е прекалено сопната. Да, прекалено сопната. — Сигурно пак са те скъсали по всички предмети — каза тя много сопнато. Стана ми някак смешно. Понякога говори като проклета даскалица, а е съвсем дете.

— Не са — отвърнах аз. — Изкарах по английски. — Тогава само на шега я щипнах по задника. Както беше легнала на една страна, той стърчеше навън открит. Всъщност тя почти няма задник. Не я оципах силно, но тя се опита да ме удари по ръката, само че не улучи. После изведнъж каза:

— О, защо трябваше да направиш така?

Искаше да каже защо са ме изключили пак. Така го каза, че ми стана някак мъчно.

— О, господи, не ме питай, Фийби. Омръзна ми всички да ми задават този въпрос — казах аз. — Има милион причини. В по-лошо училище никога не съм бил. Пълно с преструванковци. И с подлеци. Никога не си виждала толкова подлеци накуп. Например, ако сме се събрали на приказка в стаята на някое момче и някой поиска да влезе, никой не го пуска, ако е възгупавичък или пъпчив. Всеки си заключва вратата, щом някой иска да влезе. После имат едно идиотско тайно братство, в което влязох, защото ме беше шубе да откажа. Имаше едно пъпчиво отегчително момче, Роберт Акли, което също искаше да влезе в братството. Все се опитваше и все отказвах да го приемам. Само защото беше отегчителен и пъпчив. Просто не ми се ще и да говоря за това. Мръсно училище. Повярвай ми, честно слово.

Фийби не каза дума, но ме слушаше. Познавах по тила ѝ, че ме слуша. Винаги слуша, когато ѝ говориш. И най-интересното е, че почти винаги разбира за какво ѝ говориш. Наистина разбира. Продължих да разправам за Пенси. Просто ми се искаше да разправам.

— Дори няколкото *симпатични* учители също бяха преструванковци — казах аз. — Имаше например един възрастен учител, мистър Спенсър. Жена му вечно ще ти поднесе горещ шоколад и такива работи, и наистина бяха доста симпатични. Но да можеше да го видиш, когато директорът, нашият Търнър, влезе в час по история и седне на някой заден чин. Той все идваше и седеше по половин час на някой заден чин. Уж незабелязано. Ще поседи малко и ще започне да прекъсва стария Спенсър с куп гупави шеги. А пък Спенсър се убива да се хили и усмихва и какво ли не, като че ли Търнър, мамка му, е някой бог или нещо подобно.

— Стига си псувал!

— Щеше да ти се приповръща, кълна се — казах аз. — После в Деня на ветераните! Имат такъв празник, Ден на ветераните, когато всички кретени, завършили училището около 1776 година, идват и се разхождат из цялото училище, придружени от жените и децата си и от всякакви. Да беше видяла един старчок на около петдесет години! Знаеш ли какво направи? Взе, че почука на вратата на стаята ни и попита ще имаме ли нещо против, ако използва клозета. Клозетът е на другия край на коридора — дявол знае защо попита точно нас. И знаеш

ли какво каза? Каза, че искал да види дали още стоят инициалите му на една от вратите на клозетите. Най-малко преди деветдесет години взел, че си издълбал нещастните глупави инициали на една от вратите на клозета и сега искал да види дали още стоят. И така ние с моя съквартирант го заведохме до клозетите и трябваше да висим там, докато той си търсеше инициалите по всички врати. През цялото време ни дрънкаше, че дните, които прекарал в Пенси, били най-щастливите в живота му и ни даваше куп съвети за бъдещето и прочие. Братче, колко тъжно ми стана, като го слушах! Не че беше лош човек — ни най-малко! Но не е нужно непременно да си лош човек, за да развалиш настроението на хората, може и добър да си и пак да го развалиш. Ако искаш да развалиш настроението на някого, дай му куп празни съвети, докато си търсиш инициалите по вратата на клозета — то стига. Не зная. Може би нямаше да е така лошо, ако не се задъхваше толкова. А той се беше съвсем задъхал от изкачването на стълбите и докато търсеше инициалите, страшно пъхтеше и ноздрите му бяха такива едни смешни и жалки, а той все ни повтаряше на двамата със Страдлейтър, че трябва да извлечем най-голяма полза от Пенси. Боже мой, Фийби! Не мога да ти обясня. Просто не харесах нищо в Пенси. Не мога да ти обясня.

Тогавя Фийби проговори нещо, но не можах да я чуя. Беше завряла уста във възглавницата, та не можах да я чуя.

— Какво? — попитах аз. — Махни си устата от възглавницата. Не мога да те чувам така.

— Ти все нещо не харесваш.

Тези думи още повече ме натъжиха.

— Харесвам, харесвам някои неща. Разбира се, че харесвам. Не говори така. Дявол да го вземе, защо говориш така?

— Защото не харесваш. Никое училище не ти харесва. Милион неща не харесваш. Милион неща.

— *Има* неща, които харесвам. Ти грешиш — точно тук грешиш. За какъв дявол трябваше да казваш това? — попитах аз. Братче, колко тъжно ми стана от думите й.

— Защото нищо не харесваш — каза тя. — Каж ми едно-едничко нещо, което харесваш.

— Едничко ли? Едничко нещо, което харесвам? — казах аз. — Е добре, ще ти кажа.

Лошото беше, че не можех много да се съсредоточа. Понякога е мъчно да се съсредоточиш.

— Значи да ти кажа едно нещо, което много харесвам, нали? — попитах аз.

Тя обаче не ми отговори. Лежеше накриво, далече — чак на другия край на леглото. Най-малко на хиляди мили от мене.

— Хайде, отговори — казах аз. — Нещо, което много ми харесва или нещо, което ей тъй, просто ми харесва?

— Дето много ти харесва.

— Е, добре — казах аз.

Но лошото беше, че не можех да се съсредоточа. Единственото нещо, което ми дойде наум, бяха онези две калугерки, дето обикаляха да събират пари в очуканите касички. Особено онази, дето имаше очила с железни рамки. И онова момче от Елктън Хилс. Имаше едно момче в Елктън Хилс на име Джеймс Касъл, което не искаше да си вземе назад думите, казани по адрес на онзи надут тип Фил Стейбъл. Джеймс Касъл го нарекъл самомнителен тип, а един от Стейбълвите кални приятели отишъл, та го издрънкал пред Стейбъл. Тогава Стейбъл дошъл в стаята на Джеймс Касъл с още шест мръсни копелета, влезли вътре и заключили вратата, а после се помъчили да го накарат да си вземе думите назад, но той отказал. Тогава те се нахвърлили върху него. Няма да ви кажа какво са му направили — толкова е гнусно — но той пак отказвал да си вземе думите назад, милият Джеймс Касъл. А само да го видите какъв беше! Такъв един кльощав и слабосилен, китките на ръцете му тънки като молив. Най-после вместо да си вземе думите назад, взел, че скочил през прозореца. Аз бях в банята по това време, но пак го чух как тупна на земята. Само си помислих, че нещо падна от прозореца — радио или бюро, или нещо такова, но не и момче. Тогава чух как всички се разтичаха по коридора и надолу по стълбите, метнах си хавлията, изтичах долу и какво да видя: горкият Джеймс Касъл проснат на каменните стъпала. Беше мъртъв, наоколо само кръв и зъбите му и никой не смее да се приближи до него. Облечен беше с моя пуловер, който му бях дал да носи. А какво мислите, че направиха на момчетата, които са били в стаята му? Само ги изключиха. Даже в затвора не ги изпратиха.

Само за това можах да се сетя обаче. За онези двете калугерки, които видях на закуска, и за това момче, Джеймс Касъл, което познавах

в Елктън Хилс. Най-смешното е, че едва се познавах с Джеймс Касъл, ако искате да знаете самата истина. Той беше от тези, тихите момчета. Бяхме в същия клас по математика, но той седеше на другия край на стаята и почти никога не ставаше да си каже урока или да излезе на черната дъска. В училището има момчета, които почти никога не си казват урока и не излизат на черната дъска. Струва ми се, че единственият път, когато се заговорихме, беше, като ме попита може ли да му дам пуловера си да го поноси. Едва не умрях от изненада, като ме попита. Помня, че си миех зъбите в тоалетната, когато ме попита. Каза, че братовчед му щял да дойде да го изведе с колата си. Дори не знаех как е научил, че имам такъв пуловер. Знаех само, че неговото име е пред моето на проверка: Кейбъл Р., Кейбъл В., Касъл, Колфийлд — още си спомням. Право да си кажа, аз за малко не отказах да му дам пуловера си. Само защото не го познавах много добре.

— Какво? — попитах аз Фийби. Тя ми говореше нещо, но не я чух.

— Дори едно-едничко нещо не можеш да измислиш.

— Мога, мога!

— Е, хайде де, измисли.

— Харесвам Али — казах аз. — И обичам да правя, каквото правя точно сега. Да седя тук с тебе и да разговарям, и да си мисля за разни неща, и...

— Али е мъртъв. Само това повтаряш! Но щом някой е умрял и е на *небето*, не може...

— Зная, че е мъртъв. Да не мислиш, че не зная. И пак мога да го обичам, нали? Човек не престана да обича някого само защото е умрял, ей богу, особено ако е бил хиляди пъти по-симпатичен от живите, които познаваш.

Фийби не каза нищо. Когато не може да измисли какво да каже, не казва нито дума.

— Както и да е, ето това сега ми харесва — казах аз. — Точно сега. Да си седя тук с тебе, да си разговаряме и да се шегувам...

— Но това не е нищо *наистина*!

— Напротив, това *наистина* е нещо! Разбира се, че е. Защо пък да не е, дявол да го вземе? Хората никога не разбират какво е *нещо наистина*. Писва ми от това.

— Стига си ругал! Хайде, добре, сега кажи още нещо. Кажи нещо, което би ти харесвало да *станеш*. Учен. Или адвокат, или нещо друго.

— Учен не мога да стана. Не ме бива за наука.

— Е добре, тогава адвокат — като татко.

— Адвокат не е лошо, предполагам, но мене това не ме влече — казах аз. — Искам да кажа, не е лошо, ако адвокатите винаги гледат да спасят живота на невинни хора и това им допада, но един адвокат не постъпва така. Само гледа да прави много пари и да играе голф и бридж, и да си купува коли, и да пие мартини, и да се фука. А пък дори да спасяваш живота на хората, не можеш да си сигурен дали вършиш това, защото наистина *искаш* да спасиш живота на хората, или защото всъщност искаш да си страшно известен адвокат и всички да те тупат по гърба и да те поздравяват в съда след процеса — репортерите и всички — както е в тези мръсни филми! Как можеш да си сигурен, че и ти не си един преструвай? Там е бедата, че не можеш.

Не съм много сигурен дали Фийби разбираше за какво й говоря. Нали беше още малка и прочие. Но поне ме слушаше. Стига поне да те слушат, пак е добре.

— Татко ще те убие! Ще те убие — повтори тя.

Аз обаче не я слушах. Мислех си за нещо друго — нещо шантаво.

— Знаеш ли какъв ми се ще да стана? Искам да кажа, ако ми дадат да си избира, дявол да го вземе.

— Какъв? Престани да ругаеш.

— Знаеш ли тази песен: „Ако някой някого улови в цъфналата ръж“? Искан ми се...

— То е „Ако някой някого целуне в цъфналата ръж“ — прекъсна ме Фийби. — Това е едно стихотворение от Робърт Бърнс.

— Зная, че е стихотворение от Робърт Бърнс.

Права беше. То е „Ако някой някого целуне в цъфналата ръж“. Тогава обаче не го знаех.

— Мислех, че е „Ако някой някого улови“ — казах аз. — Както и да е, аз все си представям малки дечица да си играят на някаква игра в една голяма ръжена нива. Хиляди деца — а наоколо няма никой, никой голям човек, искам да кажа — освен мене. А аз стоя на ръба на някаква шеметна пропаст. И каква ми е работата? Да спасявам всяко дете, което

тръгне към пропастта — искам да кажа, ако то се е затичало и не вижда накъде отива, аз да изляза отнякъде и да го спася. Ето, това бих правил по цял ден. Просто ми се иска да бъда спасителят в ръжта. Знам, че е лудост, но ей на, това е единственото нещо, което наистина ми се иска да бъда. Зная, че е лудост.

Фийби дълго мълча. А като продума, само каза:

— Татко ще те убие.

— Не ми пука, ако ще, нека ме убие — казах аз.

После станах от леглото, защото исках да телефонирам на онзи мъж, дето ми беше учител по английски в Елктън Хилс, мистър Антолини. Сега живееше в Ню Йорк. Напусна Елктън Хилс. Стана преподавател по английски в Нюйоркския университет.

— Трябва да се обадя по телефона — казах на Фийби. — Веднага ще се върна. Не заспивай.

Не исках да заспи, докато съм в гостната. Знаех, че няма да заспи, но все пак ѝ го казах, за по-сигурно. Докато отивах към вратата, Фийби извика: „Холдън!“ и аз се обърнах. Тя седеше чак в края на леглото. Такава беше хубавка.

— Вземам уроци по оригване от едно момиче, Филис Маргулис — каза тя. — Слушай.

Заслушах и чух нещо, но не беше нещо особено.

— Браво — казах аз. После отидох в гостната и позвъних на този мой учител, мистър Антолини.

ГЛАВА XXIII

Бях много кратък на телефона, защото се боях, че родителите ми ще ме изненадат точно посред разговора. Не ме изненадаха обаче, и мистър Антолини беше много любезен. Каза, че мога да отида още веднага, ако искам. Сигурно съм събудил и него, и жена му, защото страшно много се бавиха, докато отговорят на телефона. Най-напред ме попита дали ми се е случило нещо лошо и аз му казах, че не е. Казах му обаче, че съм изключен от Пенси. Помислих си, че е по-добре да му кажа. Като чу това, той възкликна: „Боже милостиви!“. Имаше добро чувство за хумор. Каза ми да отида веднага у тях, ако искам.

Този мистър Антолини беше, кажи-речи, най-добрият учител, който съм имал. Доста млад беше, не много по-стар от брат ми Д. Б., и с него можеше да се шегуваш, без да губиш уважението си към него. Именно той най-после вдигна онова момче, за което ви казах, че скочи от прозореца, Джеймс Касъл. Мистър Антолини му провери пулса, после си свали сакото и покри Джеймс Касъл с него, а след това пренесе момчето на ръце чак до лечебницата. Не му пукаше, че сакото му ще се изцапа с кръв.

Като се върнах в стаята на Д. Б., Фийби беше пуснала радиото. Тъкмо предаваха танцова музика. Беше го пуснала тихо, за да не чуе прислужницата. Да можехте да я видите само. Седнала в средата на леглото, извън завивката, с кръстосани крака, като някой йога. Слуша музика. Убива ме!

— Хайде, ставай — казах аз. — Танцува ли ти се?

Бях я учил да танцува още като беше съвсем мъничка. Много добра танцьорка е. Всъщност аз само ѝ бях показал. Тя се учи повечето сама. Не можеш да научиш някого как се танцува истински.

— Ти си с обувки — каза тя.

— Ще ги събуя. Хайде ставай.

Тя просто скочи от леглото, после почака да си сваля обувките и тогава потанцувахме малко. Наистина дяволски добра е. Не обичам хората, които танцуват с малки деца, защото повечето пъти изглежда

ужасно. Искам да кажа, ако например в ресторант видите някой морук да излиза с хлапето си на дансинга. Прихване го през кръста, вирне му се рокличката отзад, а то и без това не го бива за две пари в танца, и гледката е просто ужасна, но аз никога не танцувам с Фийби пред хора. Ние просто се забавляваме вкъщи. С нея изобщо е по-различно, защото тя *може* да танцува. Следва те, както и да играеш. Само трябва да я държа много близо, та да не пречи това, че краката ми са много по-дълги от нейните. И тя се води. Можеш да се въртиш и подклякаш и дори да импровизираш, тя пак се води.

Дори танго можеш да танцуваш с нея, ей богу!

Изиграхме четири танца. Помежду танците тя е страшно забавна. Застава готова и чака. Ни дума не продумва. И двамата стоим готови и чакаме оркестъра да засвири. Убива ме. Не дава дори да се смееш.

И така танцувахме четири пъти и после затворих радиото, Фийби пак скочи в леглото и се мушна под завивките.

— Все по-добре танцувам, нали? — попита ме тя.

— И още как! — казах аз. Пак седнах до нея на леглото. Бях се задъхал. Сигурно от многото пушене, едва си поемах дъх. А пък тя не се беше задъхала.

— Пипни ми челото — изведнъж каза тя.

— Защо?

— Пипни го. Само малко го пипни.

Пипнах го. Нищо не усетих обаче.

— Много ли пари? — попита тя.

— Не. Трябва ли да пари?

— Да. Аз го правя да пари. Пипни пак.

Пак го пипнах и пак нищо не усетих, но казах:

— Като че ли сега започва да пари.

Не исках да развивам у нея чувство за малоценност. Тя кимна с глава.

— Мога да го загрея така, че да надхвърли термометъра.

— *Термометъра*. Кой ти каза това?

— Алис Холмборг ми каза как. Кръстосваш си краката, спираш дъха си и после мислиш за нещо много, много горещо. Радиатор или нещо подобно. Тогава цялото ти чело така започва да гори, че може да изгори ръката на някого.

Уби ме. Дръпнах си ръката от челото ѝ, като че ли ме грозеше страшна опасност.

— Благодаря ти, че ми каза — рекох аз.

— О, никога не бих изгорила *твоята* ръка. Щях да спра, преди челото да стане прекалено горещо. Шшшт!

Тя изведнъж се дръпна като светкавица и седна чак в горния край на кревата. Страшно ме изплаши.

— Какво има? — попитах аз.

— Главната врата! — високо прошепна тя. — Те са!

Скочих бързо, изтичах до писалището и загасих лампата. После смачках цигарата в подметката си и я сложих в джоба. След това се размахвах като луд, за да прогоня дима — не трябваше даже да пуша, ей богу. После грабнах обувките си, влязох в дрешника и затворих вратата. Братче, как бясно биеше сърцето ми! Чух мама да влиза в стаята.

— Фийби! — каза тя. — Стига си се преструвала. Видях светлина в стаята ти, мила госпожице...

— Добре дошли! — чух да казва Фийби. — Не можех да заспя. Хубаво ли прекарахте?

— Чудесно! — каза майка ми, но явно не беше искрена. Не ѝ е много весело, когато излиза. — Мога ли да зная защо си будна? Да не ти е било студено?

— Не, не ми беше студено, но просто не можех да заспя.

— Фийби, да не си пушила цигара тук? Кажете си право, мила госпожице.

— Какво? — попита Фийби.

— Не ме ли чу?

— Запалих една цигара само за минутка. Само веднъж смръкнах. После я хвърлих от прозореца.

— А защо, мога ли да попитам?

— Защото не можех да заспя.

— Не ми харесва това, Фийби. Никак не ми харесва — каза майка ми. — Искаш ли още едно одеяло?

— Не, благодаря. Лека нощ — каза Фийби. Явно беше, че иска да се отърве от мама.

— Как беше филмът? — попита майка ми.

— Екстра. Само да не беше Алисината майка. Тя все се навеждаше през мен цялата вечер, да я пита дали е грипозна. Дойдохме си с такси.

— Дай да ти пипна челото.

— Нищо не съм прихванала. Пък и на нея й нямаше нищо. Майка й само си въобразяваше.

— Хайде, спи сега. Как беше вечерята ти?

— Гадна — каза Фийби.

— Ти чу какво каза баща ти за тази дума. Какво беше толкова гадно? Чудесен агнешки котлет. Извървах цялото Лексингтън авеню, само да...

— Агнешкият котлет не беше лош, но Чарлин винаги *диша* в лицето ми, когато ми подава нещо. Диша върху цялото ядене. Над всичко *диша*.

— Хайде, спи сега. Дай една целувка на мама. Каза ли си молитвата?

— Казах я в банята. Лека нощ!

— Лека нощ. И веднага да спиш. Главата ми се пръска от болка — каза майка ми. Много често я боли глава. Истина.

— Вземи няколко аспирина — каза мъдрицата Фийби. — Холдън ще се върне в сряда, нали?

— Да, доколкото ми е известно. Пъхай се под завивката сега. Хубаво, хубаво се мушни.

Чух майка ми, като излезе и затвори вратата. Почаках няколко минути. После излязох от дрешника. Блъснах се право във Фийби, защото беше тъмно като в рог, а тя беше скочила от леглото и идеше да ми разкаже всичко.

— Ударих ли те? — попитах аз. Трябваше да си шепнем сега, защото нашите бяха у дома. — Трябва да си обирам крушите — казах аз. Напипах ръба на кревата в тъмнината и седнах да си обуя обувките. Доста бях нервен, признавам си.

— Не си отивай сега — прошепна Фийби. — Почакай да заспят.

— Не. Сега. Най-добре сега — казах аз. — Тя ще е в банята, а татко ще слуша новините или нещо такова. Най-добре сега.

Едва си завързах връзките на обувките, толкова нервен бях. Не защото щяха да ме *убият* или нещо подобно, ако ме заловяха у дома, но щеше да бъде крайно неприятно и прочие.

— Къде си, дявол те взел? — попитах Фийби. Толкова беше тъмно, че не можех да я видя.

— Тук. — Тя беше съвсем до мен, но аз не я виждах.

— Куфарите ми са на гарата — казах аз. — Слушай, имаш ли малко пари, Фийби? Фалирал съм, кажи-речи.

— Само коледните ми пари. За подаръци и прочие. Още не съм купувала *нищо*.

— Аха. — Не ми се искаше да ѝ взема парите за коледните подаръци.

— Искаш ли малко? — каза тя.

— Не искам да ти взема тези пари.

— Мога да ти заема *малко* — каза тя. И аз я чух да отива към бюрото на Д. Б., да отваря милион чекмеджета и да опипва с ръка. В стаята беше тъмно като в рог.

— Ако си отидеш, няма да ме видиш в пиесата — каза тя. Гласът ѝ звучеше някак странно.

— Ще те видя. Няма да замина преди това. Нима мислиш, че ще изпусна такава пиеса? — казах аз. — Знаеш ли какво ще направя? Сигурно ще остана у мистър Антолини до вторник вечер. Тогава ще си дойда у дома. Ако намеря удобен случай, ще ти ударя един телефон.

— Ето, вземи — каза Фийби. Мъчеше се да ми подаде парите, но не можеше да ми намери ръката.

— Къде си?

Тя пхна парите в ръката ми.

— Ей, не ми трябва толкова много — казах аз. — Дай ми само два долара, толкова ми стигат. Сериозно ти казвам. На, вземи. — Помъчих се да ѝ върна останалите, но тя не иска да ги вземе.

— Вземи ги всичките. Ще ми ги върнеш. Донеси ги на представлението.

— Колко са, за бога?

— Осем долара и осемдесет и пет цента. Не, шестдесет и пет цента. Изхарчих малко от тях.

Тогава изведнъж се разплаках. Не можех да се удържа. Заплаках тихичко, за да не ме чуят, но плаках. Фийби страшно се изплаши и дойде при мен и се опита да ме накара да спра, но веднъж почнеш ли, не можеш да спреш по поръчка. Когато се разплаках, все още седях на ръба на кревата и Фийби ме прегърна през врата, и аз я прегърнах, но

все пак не можах да спра да плача още дълго време. Мислех, че ще се задуша или нещо такова. Братче, Фийби си изкара ума от страх. Идиотският прозорец беше отворен и аз усещах, че трепери, защото беше само по пижама. Опитах се да я накарам да си легне в леглото, но тя не щеше. Най-после спрях да плача, но ми трябваше много, много време, за да спра. Тогава си закопчах палтото. Казах ѝ, че ще държа връзка с нея. Тя каза, че мога да спя при нея, ако искам, но аз казах не, по-добре да офейкам, че мистър Антолини ме чака и прочие. После си извадих каскета от джоба и ѝ го дадох. Тя харесва такива смахнати шапки. Не искаше да го вземе, но аз я накарах. Бас държа, че е спала с него. Много обича такива шапки, честна дума. Тогава пак ѝ казах, че ще ѝ звънна при пръв удобен случай, и си отидох.

Излизането от дома се оказа несравнимо по-лесно от влизането по няколко причини. Първо, вече не ми пукаше дали ще ме хванат. Бога ми, не ми пукаше. Мислех си, ако ме хванат, нека ме хванат. Донякъде дори ми се искаше да ме хванат.

Надолу слязох пеша, не взех асансьора. Слязох по задната стълба. Едва не си разбих черепа в около един милион кофи за смет, но все пак се измъкнах благополучно. Операторът на асансьора не ме забеляза. Сигурно продължава да си мисли, че съм у семейство Дикстайн.

ГЛАВА XXIV

Мистър и мисис Антолини имаха елегантен апартамент на Сатън Плейс, за гостната се слизаше по две стъпала, имаха и бар, и всичко. У тях бях ходил няколко пъти, защото, след като напуснах Елктън Хилс, мистър Антолини идваше доста често на обед у нас, за да види как я карам. Тогава не беше женен. После, когато се ожени, доста често играех тенис с него и мисис Антолини в тенис клуба „Уест Сайд“, във Форест Хилс, на Лонг Айлънд. Мисис Антолини членуваше там. Беше въшлива от пари. Най-малко шейсет години беше по-стара от мистър Антолини, но, изглежда, си живееха добре. Преди всичко и двамата бяха интелектуалци, особено мистър Антолини, само че той беше по-скоро духовит, отколкото интелектуален, когато си с него — нещо като Д. Б. Мисис Антолини беше повечето сериозна. Доста лош задух имаше. И двамата четяха всички разкази на Д. Б. — и мисис Антолини ги четеше — а когато Д. Б. тръгна за Холивуд, мистър Антолини му се обади по телефона и му каза да не отива. Брат ми все пак отиде, макар мистър Антолини да казваше, че човек, който пише като Д. Б., няма работа в Холивуд. Всъщност точно така казвах и аз.

Бях решил да вървя пеша до къщата им, защото не исках да харча парите на Фийби, освен ако се наложи, но се почувствах особено, като излязох навън. Някак замаян. Затова взех такси. Не ми се искаше, но нямаше как. Дори се измъчих страшно, докато намеря такси.

Мистър Антолини отвори вратата, като позвъних — след като операторът на асансьора най-после ме пусна, мерзавецът. Беше по халат и чехли, а в едната си ръка държеше чаша уиски. Изискан човек, но грозен пияница.

— Холдън, момчето ми! — възкликна той. — Боже мой, та той е пораснал с още две педи. Много се радвам да те видя.

— Как сте, мистър Антолини? Как е мисис Антолини?

— И двамата сме отлично. Дай си палтото. — Той ми взе палтото и го окачи на закачалката.

— А пък аз очаквах да те видя с някое пеленаче на ръце. Нямамо къде да отидеш! Снежинки по клепките ти...

Много е остроумен понякога. Обърна се й извика към кухнята.

— Лилиан! Какво става с кафето?

Лилиан беше кръщелното име на мисис Антолини.

— Готово е! — извика тя. — Холдън ли е? Здравей, Холдън!

— Здравейте, мисис Антолини!

Винаги се крещеше в тази къща. И то защото никога двамата не се случваха в една и съща стая по едно и също време. Странно наистина.

— Седни, Холдън — каза мистър Антолини.

Явно беше, че е вече на градус. Стаята изглеждаше, като че ли току-що са имали гости. Навсякъде се виждаха чаши и блюда с фъстъци.

— Извинявай за безредието — каза той. — На гости ни бяха приятели на мисис Антолини от щата Бъфало... Бизони от Бъфало^[1].

Аз се изсмях, а мисис Антолини ми изкрещя нещо от кухнята, но не можах да я разбера.

— Какво каза? — попитах мистър Антолини.

— Каза да не я гледаш, като влезе. Току-що е станала от леглото. Вземи една цигара. Пушиш ли още?

— Благодаря — казах аз и взех една цигара от кутията, която ми поднесе. — Само от време на време. Умерено пуша.

— Убеден съм в това — каза той и ми запали цигарата с огромната запалка, която беше на масата. — Значи, ти се раздели с Пенси — каза той. Все такива ги приказва. Понякога това ми е много забавно, но понякога не. Малко като че ли прекаляваше. Не искам да кажа, че не беше остроумен, напротив, но понякога просто ти действа на нервите, когато някой вечно повтаря неща като „Значи, ти се раздели с Пенси“. И Д. Б. понякога го прекалява.

— По какво загази? — попита ме мистър Антолини. — Как изкара по английски? Ще ти посоча веднага вратата, ако са те скъсали по английски, ти, малки отличнико по писане на съчинения.

— О, по английски изкарах добре. То всъщност имахме повече литература. Написал съм само около две съчинения за целия срок — казах аз. — По реторика пропадах обаче. Имахме курс по реторика. На него пропадах.

— Защо?

— Ами не зная. — Не ми се искаше много да влизам в подробности. Още се чувствах някак замаян и изведнъж главата страшно ме заболя. Честа дума. Но явно беше, че него го интересува, та му разказах малко. — Той е такъв един курс, където всяко момче от класа трябва да стане и да държи някаква реч. Нали знаете? Без подготовка, направо. И ако се отклониш от темата, всички изведнъж викат: „Отклони се!“. Това просто ме вбесяваше. Получих колец по този предмет.

— Защо?

— О, не зная. Този номер с виковете „Отклони се!“ ми действаше на нервите. Сам не зная. Там е работата, че аз обичам, когато някой се отклони от темата. По ми е *интересно*.

— Та не ти ли се иска хората да се придържат към въпроса, когато ти разказват нещо?

— О, разбира се. Обичам хората да се придържат към въпроса и прочие. Но не обичам прекалено много да се придържат. Не зная. Предполагам, че не обичам, когато някой *винаги* се придържа към въпроса. Момчетата, които получиха най-добрата бележка по реторика, бяха именно тези, които винаги говореха по същество — признавам. Но имаше едно момче, Ричард Кинсела, Той не се придържаше много към темата и те вечно му ревяха: „Отклони се!“. Ужасно беше, защото преди всичко той беше много нервен — много нервно момче наистина и устните му вечно трепереха, когато беше негов ред да говори, и едва можеше да го чуеш, ако седиш някъде на заден чин. Когато обаче устните му преставаха да треперят, неговите речи ми харесваха повече от всички други. Но и той едва ли не пропадна по този предмет. Получи три плюс, защото му ревяха: „Отклони се!“. Например той говори за фермата, която баща му купил във Вермонт. През цялото време, докато говори, не преставаха да му реват: „Отклони се!“. И онзи учител, мистър Винсън, му писа колец, защото не казал какви животни и зеленчуци, и глупости растат във фермата и прочие. А този Ричард Кинсела — ще вземе да разказва за тези работи, пък изведнъж ще започне за писмото, дето майка му получила от чичо му, и как чичо му се разболял от детски паралич, когато бил на четиридесет и две години, как не пускал никого да го посети в болницата, защото не искал да го видят в шини. Това нямаше много общо с фермата,

признавам, но беше хубаво. Хубаво е, когато някой ти разказва за чичо си. Искам да кажа, мръсно е да му крещиш през цялото време: „Отклони се!“, когато той е така симпатичен и развълнуван... Не зная. Мъчно ми е да ти обясня.

Пък не ми се искаше и да се мъча да се обяснявам. Преди всичко изведнъж ме хвана страшно главоболие. От сърце желяех мисис Антолини да дойде по-скоро с кафето. И това е нещо, което адски ме дразни — искам да кажа, когато някой ти каже, че кафето е съвсем готово, а то не е.

— Слушай, Холдън... Един кратък, малко блудкав педагогически въпрос. Не мислиш ли, че за всяко нещо си има време и място? Не мислиш ли, че щом някой започне да разказва за фермата на баща си, трябва да свърши за нея, пък после да ти разкаже за шината на чичо си? Или ако шината на чичо му е толкова интересен въпрос, не трябваше ли нея да избере на първо място за своя тема, а не фермата?

Нямах настроение да мисля, да отговарям и прочие. Главата ми се пръскаше от болка и се чувствах ужасно. Ако искате да знаете, даже и стомахът ме болеше.

— Да — не зная. Предполагам, че би трябвало. Искам да кажа, трябваше да избере чичо си като тема вместо фермата, ако това го е интересувало повече. Но мисълта ми е, че повечето пъти сам не *знаеш* какво те интересува най-много, докато не си започнал да говориш за нещо, което не те интересува най-много. Просто не зависи от тебе. Според мене трябва да оставиш човека на мира, ако поне е интересен и се вълнува от нещо. Обичам, когато някои се вълнуват от нещо. Това е хубаво. Но вие просто не познавате този учител мистър Винсън. Можеше да те вбеси понякога, той и проклетият клас. Вечно ще ти повтаря да *обобщаваш и опростяваш*. Но има неща, с които това е просто невъзможно. Искам да кажа, не можеш да обобщаваш и опростяваш нещо само защото някой *иска* това. Вие не го познавате този мистър Винсън. Искам да кажа, много беше интелигентен и всичко, но явно, че нямаше много мозък в главата.

— Ето най-после и кафето, господа! — каза мисис Антолини и внесе поднос с кафе, сладки и други подобни. — Холдън, да не си ме погледнал! В невъзможен вид съм!

— Здравейте, мисис Антолини — казах аз. Понечих да стана, но мистър Антолини ме дръпна за яката да седна. Косата на мисис

Антолини беше цялата с тенекиени ролки и нямаше нито червило на устните, нито нищо. Не изглеждаше много блестящо. Доста стара ми се видя.

— Ще ви оставя това тук. Наливайте си двамата — каза тя. Подноса постави на масичката за цигари, като разбута чашите да не пречат. — Как е майка ти, Холдън?

— Отлично, благодаря. Не съм я виждал много скоро.

— Мили, ако Холдън се нуждае от нещо, ще намериш каквото ти трябва в гардероба за бельо. Най-горния рафт. Аз си лягам. Не мога да се държа на краката си повече — каза мисис Антолини. Явно беше много изморена. — Можете ли да си оправите сами кушетката за спане, момчета?

— Ще се погрижим за всичко. Ти си легни — каза мистър Антолини. Той целуна мисис Антолини, а тя ми каза довиждане и си отиде в спалнята. Вечно се целуваха пред хората.

Изпих половин чаша кафе и взех малко кейк, който беше твърд почти като камък. Мистър Антолини обаче изпи само още едно уиски. Явно беше, че го пие много силно. Ако не внимава, може да стане и алкохолик.

— Преди няколко седмици обядвах с баща ти — изведнъж каза той. — Известно ли ти е това?

— Не.

— Обаче ти е известно, разбира се, че той е много загрижен за тебе?

— Да, да, известно ми е.

— Изглежда, че преди да ми телефонира, бе получил дълго, тревожно писмо от последния ти директор, в което той се оплаквал от тебе, че не си правел никакво усилие да си подобриш бележките. Бягал си от занимания. Идвал си на урок винаги неподготвен. Изобщо си бил напълно...

— Не съм бягал от занимания. Това не беше позволено. Имаше някои часове, които не посещавах от време на време, като часа по реторика например, но никога не съм бягал от клас.

Никак не ми се искаше да споря по този въпрос. От кафето ми стана малко по-добре на стомаха, но главоболието ми още продължаваше.

Мистър Антолини си запали още една цигара. Като комин пушеше. После каза:

— Право да си кажа, не зная какво да ти говоря, Холдън.

— Разбирам. Много е мъчно да се говори с мене. Напълно го разбирам.

— Имам чувството, че вървиш към някаква страшна, страшна пропаст. Не, честно слово, не зная точно каква... Слушаш ли какво ти говоря?

— Да.

Явно беше, че той се мъчи да се съсредоточи.

— Може би ще стигнеш дотам, че на тридесетгодишна възраст ще седиш по баровете и ще ненавиждаш всеки влизащ, който има вид на човек, играл футбол като ученик. А пък може и да клъвнеш само толкова образование, че да ненавиждаш хората, които казват: „фафла“, „фнимание“. А може и да завършиш в някоя кантора, където ще замеряш с изрезки от вестник най-близката до тебе стенографка. Просто не зная. Но разбираш ли изобщо накъде бия?

— Да, разбира се — казах аз. И наистина разбирах. — Но грешите по въпроса с ненавиждането. Тоест че ще ненавиждам и футболисти, и всички. Наистина грешите. Малко са момчетата, които ненавиждам. Но ето какво може да стане: може да ги ненавиждам известно време, както например онзи, Страдлейтър от Пенси, и после онова другото момче, Роберт Акли. От време на време ги ненавиждах, признавам си, но искам да кажа, че то не трае много дълго. И след известно време, ако не ги видех, ако не дойдеха в стаята ми или ако не ги видех в трапезарията няколко пъти, вече никак ми липсваха. Това искам да кажа, никак ми липсваха.

Мистър Антолини помълча малко. Стана, взе още едно парче лед, пушна го в чашата си и пак седна. Явно беше, че размишлява. На мен все ми се искаше да продължим разговора на сутринта вместо сега, но той се беше разпалил. Хората вечно се разпалват за спор, когато най-не ти се иска.

— Добре. Послушай какво ще ти кажа сега... Кой знае дали ще мога да ти го кажа така, че да го запомниш — както бих желал — но ще ти напиша писмо след ден-два. Тогава ще ме разбереш ясно. Както и да е, слушай сега. — И пак започна да се съсредоточава. После каза: — Тази пропаст, към която си полетял, е особена пропаст, ужасия.

Този, който пада в нея, никога няма да почувства дъното. Само пада все по-надолу и по-надолу. Това става с хора, които някога в живота си са търсили нещо, което средата им не може да им даде. Затова са се отказали да търсят. Отказали са се дори още преди да започнат да търсят. Следиш ли какво ти казвам?

— Да, сър.

— Наистина ли?

— Да.

Той стана и си наля още уиски в чашата. После седна пак. Мълча доста дълго.

— Не искам да те плаша — каза той, — но много ясно те виждам да умираш благородно по един или друг начин за някоя високо недостойна цел. — После ме изгледа някак странно. — Ако ти напиша нещо, ще го прочетеш ли внимателно? И ще го запомниш ли?

— Да. Непременно — казах аз. И си удържах думата. Още пазя листа.

Тогава отиде до бюрото в другия край на стаята и без да сяда, написа нещо на един лист. После се върна и седна с листа в ръка.

— Колкото и да е чудно, това не е писано от поет. Писано е от психоаналитик — Вилхелм Щекъл. Ето какво каз... Но ти слушаш ли ме?

— Да, разбира се.

— Ето какво казва той: „Незрелият човек се познава по това, че иска да умре благородно за някое дело, докато зрелият човек се познава по това, че иска да живее скромно за това дело“.

Той се наведе към мене и ми подаде листа. Прочетох го, щом ми го подаде, после му поблагодарих и го сложих в джоба си. Мило беше от негова страна да си даде толкова труд наистина. Жалко само, че никак не можех да се съсредоточа. Братче, така адски уморен се почувствах изведнъж.

Явно беше обаче, че той никак не беше уморен. Преди всичко доста си беше пийнал.

— Мисля, че много скоро ще трябва да решиш накъде искаш да вървиш — каза той. — И тогава трябва да тръгнеш за там. Но без отлагане! Нямаш и минута за губене. Наистина нямаш.

Кимнах с глава, защото беше вперил поглед в мене, но не разбирах много добре за какво говори. Все нещичко ми беше ясно, но

не бях сигурен, че правилно го разбирам. Така адски бях уморен.

— Не обичам да говоря банални неща — продължи той, — но според мене, щом разбереш ясно кой път искаш да хванеш, първата ти работа трябва да бъде да залегнеш в учението. Необходимо е. Ти си мислещо същество — независимо дали това определение ти харесва, или не. Знанието те привлича. И мисля, че веднъж превъзмogneш ли тези мистър вайнесовци с техните „устни съчин...“.

— Винсъновци — поправих го. Той искаше да каже винсъновци, не вайнесовци. Все пак не биваше да го прекъсвам.

— Е, добре, винсъновци. Превъзмogneш ли веднъж тези мистър винсъновци, ще започнеш да се доближаваш до онези знания, които ще станат много скъпи на сърцето ти. Но, разбира се, това ще стане, ако ги искаш и ако ги търсиш и проявиш търпение. Между другото ще откриеш, че не си първият, който е бил объркан, уплашен и дори отвратен от хорското поведение. Ти ще се зарадваш и насърчиш, като разбереш, че съвсем не си единственият. Много, безброй много хора са се вълнували като тебе за морални и духовни проблеми. За щастие някои от тях са записвали вълненията си. От тях можеш да се поучиш — ако поискаш. Тъй като един ден други ще се поучат от тебе, ако си имал нещо да им кажеш. Има нещо много красиво в такова заемстване... То не е образование. То е история. Поезия!

Той млъкна и отпи от чашата си. После почна пак. Братче, как се беше увлякъл. Добре че не се опитах да го спра или нещо подобно.

— Не искам да ти внушавам, че само образованите и учените хора могат да дадат нещо ценно на света — продължи той. — Не е така. Но подчертавам, че образованите и учените хора, ако имат преди всичко блестящ и творчески ум — което за съжаление е рядко — могат да оставят несравнимо по-ценно наследство, отколкото онези, които имат само блестящ и творчески ум. Те се стремят да се изразяват по-ясно и обикновено упорито довеждат своите замисли докрай. А и най-важното е, че деветдесет на сто от тях са по-скромни от неучените, макар и мислещи хора. Разбираш ли изобщо какво говоря?

— Да, сър.

И пак се умълча. Не зная дали ви се е случвало такова нещо, но доста е неприятно да седиш и да чакаш някого да проговори, когато се е замислил. Наистина е неприятно. Само се мъчех да не се прозявам.

Не че бях отегчен или нещо подобно — ни най-малко — но изведнъж така адски ми се приспа.

— Образованието ще ти послужи и за друго. Ако се задълбочиш достатъчно, то ще ти даде представа за умствените ти възможности. За какво друго си способен и за какво не си. След известно време ще разбереш кой начин на мислене ти подхожда и кой не. Ако не друго, това поне ще ти спести много време от опити да усвояваш идеи, които не ти подхождат и не ти вървят. Ще узнаеш точната си мярка и по нея ще облечеш ума си.

Тук съвсем внезапно се прозях. Ама че дръвник излязох, но просто не можах да се въздържа. Обаче мистър Антолини само се изсмя.

— Хайде, ела да ти постелем кушетката — каза той.

Последвах го до шкафа и той се опита да свали от най-горния рафт чаршафи и одеяла, и прочие, но му пречеше чашата уиски в ръката. Затова изпи чашата, постави я на пода и тогава свали нещата от рафта. Помогнах му да ги пренесем до кушетката. Леглото оправихме заедно. Не го биваше много в тези работи. Нищо не постла както трябва. Но на мен ми беше все едно. И прав можех да заспя, толкова бях уморен.

— А как върви любовта?

— Много добре. — Ужасен събеседник бях, но съвсем не ми беше до разговор.

— Как е Сали? — Той познаваше Сали Хейз. Бях го запознал с нея.

— Добре е. Днес имах среща с нея. — Братче, струваше ми се, че двайсет години са изминали от тази среща. — Вече не се разбираме много.

— Страшно хубаво момиче. Ами какво стана с онова другото момиче? Дето ми разказа за него, от Мейн?

— О, Джейн Галагър ли? И тя е добре. Сигурно ще ѝ звънна утре.

Вече бяхме привършили с постилането на кушетката.

— Разположи се сега — каза мистър Антолини. — Дявол знае къде ще денеш тези твои дълги крака.

— Няма нищо. Свикнал съм с къси кревати — казах аз. — Много ви благодаря, сър. Вие с мисис Антолини наистина ми спасихте живота

тази вечер.

— Нали знаеш къде е банята? Ако искаш нещо, просто повикай. Аз ще поседя малко в кухнята. Ще ти пречи ли светлината?

— Ни най-малко. Много благодаря.

— Добре тогава. Лека нощ, красавецо.

— Лека нощ, сър. Много ви благодаря.

Той отиде в кухнята, а аз влязох в банята да се съблека и приготвя за спане. Не можех да си измия зъбите, защото нямах четка за зъби. И пижама нямах, а мистър Антолини не се сети да ми даде неговата. И така, върнах се в гостната, загасих малката лампа до кушетката и се мушнах под завивките само по къси гащета. Кушетката беше твърде къса за мене, но можех да заспя и прав, без да ми мигне окото. Лежах буден само няколко секунди и размишлявах за нещата, които мистър Антолини ми говори. За умствените възможности и прочие. Наистина мистър Антолини е доста умен човек. Но проклетите ми очи се затваряха и аз заспах.

И тогава се случи нещо. Никак не ми се ще *да говоря* за това.

Изведнъж се събудих. Не зная нито колко беше часът, нито нищо, зная само, че се събудих. Усетих нещо на главата си, нечия ръка. Братче, адски се изплаших. И то чия ръка? На мистър Антолини. Той седеше в тъмното на пода до кушетката и ту ме галеше, ту ме потупваше по главата. Братче, подскочих до небето.

— Какво правите? — извиках аз.

— Нищо! Просто седя и се възхищавам на...

— Но какво правите, кажете? — запитах повторно. Просто не знаех какво да кажа, дявол да го вземе — искам да кажа, адски бях объркан.

— Не можеш ли да говориш по-тихо? Аз просто си седя тук...

— Трябва да вървя — казах. Братче, колко бях нервен! Започнах да си обувам панталоните в тъмното. Едва успях да ги обуя, така дяволски нервен бях. В училищата съм срещал повече извратени типове от всеки друг и все пред мене ще си правят извратеностите.

— Къде трябва да вървиш? — попита мистър Антолини. Мъчеше се да се държи съвсем непринудено и спокойно, но всъщност никак не беше спокоен. Честна дума.

— Оставих куфарите си на гарата. Мисля, че ще сторя най-добре да отида да си ги взема. Всичките ми неща са в тях.

— Можеш да ги вземеш и утре сутрин. Сега си легни. И аз ще си легна. Какво ти е?

— Нищо не ми е, само че всичките ми пари и неща са в един от куфарите. Ще се върна пак. Ще взема такси и ще се върна веднага — казах аз. Братче, как се препънах в тъмното! — Работата е, че те не са мои, парите де. На майка ми са и аз...

— Не ставай смешен, Холдън. Лягай да спиш. И аз ще си легна. Нищо няма да им стане на парите до утре...

— Не, не, шегата настрана. Трябва да си вървя, честно слово. — Вече бях почти облечен, само че не можех да си намеря връзката. Не можех да си спомня къде съм сложил тази идиотска връзка. Тогава си облякох сакото без нея.

Мистър Антолини вече беше седнал в голямото кресло, понастрана от мене, и ме наблюдаваше. Беше тъмно и аз не го виждах много добре, но знаех, че ме наблюдава. И продължаваше да се налива. Виждах, че държи в ръка вярната си чаша.

— Ти си много, много странно момче.

— Известно ми е — казах аз.

Дори не се огледах много из стаята за връзката си. Така си и тръгнах без нея.

— Сбогом, сър — казах аз. — Шегата настрана, много ви благодаря.

Той вървя подире ми до вратата и като повиках асансьора, мистър Антолини остана да стои на прага. И само повтаряше, че съм „много, много странно момче“. Странен! Има много здраве! И остана да чака на прага, докато дойде този проклет асансьор. Дявол да го вземе, никога в живота си не бях чакал така дълго асансьор. Кълна ви се.

Не знаех какво да говоря, докато чаках асансьора, но мистър Антолини още стърчеше на прага, затова казах:

— Ще започна да чета някои хубави книги. Честна дума. — Все трябваше да кажа нещо, каквото и да е. Страшно беше неудобно.

— Прибери си куфарите и тичай право тук. Ще оставя вратата отключена.

— Много благодаря — казах аз. — Довиждане.

Асансьорът най-после дойде. Взех го и се спуснах надолу. Братче, как ме тресеше! Цял се бях изпотил. Натъкна ли се на такива

извратености, започвам да се потя като идиот. А подобни случки съм имал барем двайсетина пъти, откакто бях малък. Просто не мога да понасям това.

---

[1] Името на щата Бъфало значи „бизон“. ↑

ГЛАВА XXV

Навън вече се зазоряваше. Беше доста студено, но на мене ми стана приятно, защото бях цял изпотен. Не знаех къде, по дяволите, да се дяна. Не исках да отида пак в хотел и да изхарча парите на Фийби. Най-после взех, че отидох пеша до Лексингтън и хванах метрото за Централната гара. Куфарите ми бяха там и аз си помислих, че ще мога да поспя в онази смахната чакалня с пейките. Така и направих. Отначало не беше много лошо, защото нямаше много хора и можех да вдигна крака на пейката. Не ми се ще да говоря за това. Не беше много приятно. Да не сте се опитали да спите на гара. Сериозно ви казвам. Ще се почувствате страшно потиснат.

Спах само докъм девет часа, защото милион хора нахълтаха и трябваше да си сваля краката от пейката. Не мога да спя със спуснати на пода крака. Тогава седнах. Главата още ме болеше. Дори по-силно. Мисля, че никога не съм се чувствал така потиснат. Не ми се искаше да си спомням за мистър Антолини, но си помислих какво ли ще каже на мисис Антолини, когато тя види, че не съм спал там. Но не ми пукаше много. Знаех, че мистър Антолини е много умен и все ще измисли какво да й каже. Можеше да й каже, че съм си отишъл у дома или нещо подобно. Това никак не ме тревожеше. Тревожеше ме друго — как му се троснах, че ме гали по главата. Искам да кажа, боях се дали не съм сбъркал, като си помислих, че се опитва да педерастничи с мен. Мислех си, дали пък не обича просто ей тъй да гали децата по главата, когато спят? Може ли човек да е сигурен в такива работи? Не може. Дори започнах да се питам дали да не взема куфарите и да се върна у тях, както му бях казал. Просто си помислих, че и педераст да е, той наистина се отнася много мило с мене. Спомних си как не се разсърди, че му телефонирам така късно, и ми каза да отида веднага у тях, ако искам. И колко труд си даде да ме съветва там за установяването на умствените ми възможности и какво ли не и как той единствен се доближи до Джеймс Касъл, дето ви разказах, че се преби. Всичко това ми премина през ума. И колкото повече мислех, толкова повече се

измъчвах. Искам да кажа, измъчваше ме мисълта дали да не се върна пак при него. Може пък да ми е галел главата просто ей така. Колкото повече си мислех за това обаче, толкова повече се измъчвах и разстройвах. Отгоре на всичкото и очите ми бяха адски възпалени. Целите зачервени и лютяха от безсъние. Пък и носът ми протече, а нямах носна кърпа в себе си. Имах няколко в куфара си, но не ми се щеше и да го освобождавам от гардероба и да го отварям пред хората.

На пейката до мене някой беше забравил списание и аз започнах да го чета с надежда, че поне за малко ще ми отвлече мисълта от мистър Антолини и още милион други работи. Но от тази идиотска статия, която зачетох, ми стана май още по-зле. В цялата се разказваше за хормони. Описваше как трябва да изглежда човек — лицето му, очите му и прочие, когато хормоните му са в добро състояние. А пък аз никак не изглеждах така. Моят вид беше точно като на човек с лоши хормони. И ето че започнах да се безпокоя за хормоните си. Тогава прочетох още една статия — как да познаеш дали си болен от рак, или не. В нея се казваше, че ако имаш рани на устната, които не оздравяват бързо, това показва, че вероятно си болен от рак. А пък аз имах тази рана от вътрешната страна на устата си вече от *две седмици*! Значи имах и рак. Това списание можеше да развесели човека, няма що! Най-после престанах да го чета и тръгнах да се разходя. Представях си, че ще умра след няколко месеца, защото имах рак. Да. Сигурен бях. Разбира се, всичко това не ме докара до много розово настроение.

Времето изглеждаше на дъжд, но все пак излязох да се разтъпча. Преди всичко реших да закуся малко. Никак не бях гладен, но си помислих, че трябва да хапна поне нещичко. Искам да кажа, да погълна нещо, което съдържа малко витамини. Затова се запътих към източните квартали, където са по-евтини ресторантите — не исках да харча много пари.

Като вървях, минах покрай двама души, които разтоварваха голяма коледна елха от един камион. Единият все повтаряше на другия:

— Дръж я исправена, кучката. Дръж я *исправена*, майка й стара!

Ама че думи за коледна елха! Но и някак смешно ми се видя, та се разсмях. И това беше най-лошото, понеже още в същия миг ми се доповръща, ей богу! Дори започнах, но ми размина някак. Нито бях ял нещо лошо, нито нищо и въобще стомахът ми е здрав. Както и да е,

размина ми и аз си помислих, че ще ми стане по-добре, ако хапна нещо. Тогава влязох в един много евтин наглед ресторант и си поръчах бухти с кафе. Само че не изядох бухтите. Не можех да преглъщам добре. Работата е, че като си разстроен от нещо, дяволски мъчно преглъщаш. Келнерът обаче беше много симпатичен. Взе си ги обратно, без да ми ги пише в сметката. Само изпих кафето. После си излязох и тръгнах към Пето авеню.

Беше понеделник пред Коледа и всички магазини бяха отворени. Не беше неприятно да вървиш по Пето авеню. Чувстваше се коледното настроение. По ъглите стояха брадати дядомразовци, звънтяха със звънчета, а и момичетата от Армията на спасението, тези, дете нито се червят, нито нищо, също звънтяха със звънчета. Все се оглеждах да видя онези двете калугерки, които срещнах вчера сутрин, но не ги видях. Знаех си, че няма да ги видя, защото нали ми казаха, че идват в Ню Йорк, за да учителстват, но все пак ги търсех с поглед. Както и да е, изведнъж се чувстваше коледно настроение. Милион деца бяха излезли в града с майките си, слизаха и се качваха в автобуси, влизаха и излизаха от магазини. Така ми се искаше Фийби да е с мене. Тя не е вече толкова малка, че да се заплесва като луда по щандовете с играчки, но обича да се закача и да гледа тълпата. По предната Коледа я взех с мене на пазар в града. Страшно весело прекарахме. Мисля, че беше в универсалния магазин на Блумингдейл. Отидохме на щанда за обувки и поискахме за Фийби чифт много високи спортни обувки, от онези с по хиляда дупки за навървяне. Подлудихме горкия продавач. Фийби изпробва поне двацет чифта и всеки път горкият продавач трябваше да нанизва едната обувка чак до горе. Мръсен номер беше, но нашата Фийби си умираше от смях. Най-после купихме един чифт домашни пантофи и помолихме да ги изпратят у дома. Продавачът се отнесе много любезно. Сигурно разбра, че сме се шегували, защото Фийби през цялото време се кикотеше.

И така вървах, вървах по Пето авеню без връзка и тям подобни. И изведнъж с мен започна да става нещо много страшно. Щом стигнех до пряка и слизах от тротоара на платното, изпитвах чувството, че никога няма да стигна до отсрещния тротоар. Струваше ми се, че потъвам все по-дълбоко и по-дълбоко и никой няма да ме види вече. Братче, как се изплаших! Не можете да си представите! Започнах да се потя като някой глупак — цялата ми риза и бельото потънаха в пот.

После пък започна нещо друго. Щом стигнех до пряка, представях си, че разговарям с брат си Али. Казвах му: „Али, не ме оставяй да изчезна! Али, не ме оставяй да изчезна! Али, не ме оставяй да изчезна! Моля ти се, Али!“ . А като стигнех до другата страна на улицата, му *благодарях*. И дойдех ли до другия ъгъл, всичко се повтаряше наново. Но все пак продължавах да вървя. Струва ми се, че се боях да спра — не помня, право да си кажа. Зная, че не спрях, докато не стигнах чак горе до Шестдесета улица, отвъд Зоологическата градина. Тогава седнах на една пейка. Едва си поемах дъх и се потях като идиот. Предполагам, че съм седял там около един час. Най-после реших да си вървя. Реших вече никога да не се връщам у дома, нито да отивам в друго училище. Реших само да видя моята Фийби, да си взема сбогом с нея, да ѝ върна коледните пари и да тръгна на запад, като спирам колите по шосетата и моля за превоз. Реших да взема да отида до Холанд Тънел и там да спра кола да ме откара донякъде, после да спра друга, трета и така нататък и за няколко дни да стигна някъде на запад, където е много слънчево и никой не ме познава, и да си намеря работа в някоя бензиностанция, да наливам бензин в хорските коли. Не държах каква ще е работата. Стига само никой да не ме познава и аз да не познавам никого. Смятах да се преструвам на глухоням. Така нямаше да съм длъжен да водя глупави безполезни разговори с никого. Ако някой иска да ми каже нещо, ще трябва да го напише на листче и да ми го подаде. Това много скоро ще го отегчи до смърт и така ще се отърва от разговори до края на живота си. Всички ще мислят, че съм нещастен, глухоням глупак и ще ме оставят на мира. Ще ме оставят да наливам бензин в глупавите им коли и ще ми плащат заплата за това, а аз ще си построя една колиба някъде с парите, които изкарвам, и ще живея там до края на живота си. Ще си я построя до гора, но не вътре в нея, защото искам да е адски слънчево през цялото време. Ще си готвя всичката храна сам, а по-късно, ако реша да се ожения или нещо подобно, ще намеря някое красиво момиче, също глухонямо, и ще се оженим. То ще дойде да живее с мене в колибата ми и когато иска да ми каже нещо, ще го пише на листче, както всички останали. Ако имаме деца, ще ги скрием някъде. Ще им купим куп книги и сами ще ги учим да четат и пишат.

Страшно се запалих, като мислех за това, честна дума! Знаех, че идеята да се преструвам на глухоням е смахната, но все пак ми беше

приятно да си мисля за това. Но наистина реших да отида на запад. Само исках първо да се простя с Фийби. Тогава изведнъж се затичах като луд през улицата — за малко не ме премаза една кола, ако искате да знаете самата истина — и отидох до една книжарница да купя хартия и молив. Помислих да ѝ напиша една бележка и да ѝ кажа къде да се срещнем, за да си взема сбогом с нея и да ѝ върна коледните пари, после да занеса бележката в училището ѝ и да помоля някого в дирекцията да ѝ я предаде. Но само сложих хартията и молива в джоба си и тръгнах към училището ѝ почти тичешком — доста бях развълнуван, за да мога да напиша бележката още в книжарницата. Вървах бързо, защото исках да получи бележката, преди да си отиде у дома за обед, а нямаше много време.

Разбира се, знаех къде е училището ѝ, защото и аз учех в него като малък. Като стигнах там, обзе ме странно чувство. Не бях сигурен дали ще си спомня как изглежда отвътре, но си спомних. Съвсем същото си беше, както когато аз учех в него. Дворът между зданията си беше същият, винаги някак тъмен, а около електрическите лампи имаше същите мрежи, за да се не чупят, ако ги ударите с топка. Същите бели кръгове още си стояха нарисувани по пода за разни игри. И същите стари пръстени за баскетбола без никакви мрежи — само дъските и пръстените.

Навън нямаше никой, сигурно защото децата бяха в час и още не беше обед. Видях само едно дете, негърче, което отиваше към тоалетната. От задния му джоб стърчеше дървен номер, каквито даваха и на нас, за да се покаже, че има разрешение да отиде в клозета.

Продължих да се потя, но вече по-малко. Отидох до стълбите, седнах на първото стъпало и извадих от джоба си хартията и молива, дето ги бях купил. Стълбището миришеше както едно време. Като че ли някой току-що се е изпикал на него. Във всички училища стълбите миришат така. Както и да е, аз седнах и написах следната бележка:

Мила Фийби,

Не мога повече да чакам до сряда, затова сигурно ще започна да се придвижвам към запад днес подиробед. Ела да се срещнем при вратата на Музея на изкуствата в

дванадесет и четвърт, ако искаш, и ще ти върна коледните пари. Не съм похарчил много.

Училището ѝ беше почти до музея, тя и без това минаваше оттам, като си отиваше дома за обед, затова знаех, че ѝ е много удобно да дойде.

Тръгнах нагоре по стълбите към дирекцията, за да дам бележката на някого да ѝ я предаде в класната стая. Сгънах я десетина пъти да не може никой да я разгъне. Никому нямай вярва в тези идиотски училища. Но бях уверен, че ще ѝ я предадат, щом съм неин брат.

Като се изкачвах по стълбите обаче, изведнъж пак ми се стори, че ще повърна. Само че не повърнах. Седнах за миг и се почувствах по-добре. Но докато седях, видях нещо, което ме вбеси. Някой беше написал на стената: „Да те...“. Просто побеснях от яд. Представих си как Фийби и всички други деца ще гледат тези думи, ще се чудят какво ли значат и как най-после някое мръсно хлапе ще им каже значението — съвсем изопачено, разбира се — и как те всичките ще си мислят за това и дори ще са неспокойни няколко дни. Просто ми се искаше да го убия този, който го е написал. Представях си, че е някой извратен глупак, който се е промъкнал в училището късно вечерта, за да пусне една вода или нещо подобно, и тогава го е написал на стената. Представях си как го наблюдавам, като го пише, и как му бия проклетата глава о стъпалата, докато умре, потънал в кърви. Но същевременно си знаех, че няма да имам кураж да го сторя. Знаех си. Това още повече ме разстройваше. Дори нямах кураж да изтрия думите от стената с ръка, ако искате да знаете истината. Боя се, че някой учител ще ме улови, като трия, и ще си помисли, че аз съм ги написал. Но накрая все пак ги изтрих. После се качих в дирекцията.

Директорът като че ли го нямаше в училището, но една бабка, трябва да беше поне на сто години, седеше пред една пишеша машина. Казах ѝ, че съм брат на Фийби Колфийлд от 4Б-1 клас, и я помолих да предаде бележката на Фийби. Казах ѝ, че е много важно, защото майка ми е болна и няма да може да приготви обед за Фийби, та трябва да се срещнем и да обядваме заедно в една закусвалня. Бабката беше много любезна. Тя взе бележката от мене и повика една друга жена от съседната канцелария, а тази другата отиде да я предаде на Фийби.

После стогодишната бабка и аз си подрънкахме разни врели-некипели. Тя беше доста симпатична и аз ѝ казах, че с братята ми сме учили в същото училище. Запита ме в кое училище съм сега и аз ѝ казах, че съм в Пенси, а тя каза, че Пенси е много хубаво училище. И да исках, едва ли бих могъл да поправам мнението ѝ. Пък и щом си мисли, че Пенси е много добро училище, нека си го мисли така. Никак не е приятно да казваш *нови* работи на столетници. Никак не обичат да ги слушат. След малко си отидох. Странно нещо. Тя извика: „На добър час!“ по мене също като стария Спенсър, когато напущах Пенси. Боже мой, смърт ми е да ми извикват „На добър час!“, когато заминавам за някъде. Това така ме разстройва!

Слязох по другото стълбище и видях същите мръсни думи на стената. Пак се опитах да ги изтрия с ръка, обаче този път бяха издълбани с ножче или нещо подобно и не можеха да се изтрият. Пък и каква полза? И милион години да имаш на разположение, пак не можеш да изтриеш и *половината* мръсни думи, написани по стените из цял свят. Просто невъзможно.

Погледнах часовника във вътрешния двор. Беше едва дванайсет без двайсет, така че ми оставаше да убия още доста време, докато се срещнем с Фийби. Но все пак отидох до музея. Нямаше къде другаде да отида. Помислих да се отбия в някоя телефонна кабина и да позвъня на моята Джейн Галагър, преди да съм се упътил към запада, но не бях в настроение. Преди всичко не бях сигурен дали се е завърнала дома за ваканцията. Затова просто отидох до музея и започнах да се въртя наоколо.

Докато чаках Фийби в музея, до самите врати, две хлапета дойдоха да ме питат къде са мумиите. Панталоните на едното, това, дете ме запита за мумиите, бяха разкопчани. Обърнах му внимание. То си ги закопча тъй, както си стоеше пред мене и разговаряше и дори не се потруди да се скрие зад някоя колона или нещо такова. Уби ме. Щях да се изсмея с глас, но се боях, че пак ще ми се приповръща, затова не посмях.

— Къде са мумиите, батко? — пак запита хлапето. — Знаеш ли?

Започнах да се правя малко на ударен пред тях.

— Мумиите ли? Ами какво е това мумии? — запитах едното хлапе.

— Нали знаете, *мумиите* — онези, мъртъвците. Дето ги погребвали в разни пирамини и тям подобни.

Пирамини! Ох, уби ме! Искаше да каже пирамиди.

— Ами как така вие, господа, не сте на училище? — запитах ги.

— Нямаме училище днес — каза едното хлапе, което говореше от името на двамата.

Кълна се, че лъжеше, копелето му недно. Обаче тъй като нямаше какво да правя до идването на Фийби, помогнах им да намерят мястото, където бяха мумиите. Бре, да се не види, уж знаех точно къде са проклетите мумии, но не бях ходил в този музей от години.

— Та толкова ли се интересувате от мумии вие двамата? — запитах ги аз.

— Да.

— Приятелят ти не може ли да говори?

— Не ми е приятел. Брат ми е.

— Не може ли да говори? — погледнах този, дето не продумваше дума. — Никак ли не можеш да говориш? — запитах го аз.

— Мога — каза той. — Но не ми се говори.

Най-после намерихме помещението с мумиите и влязохме.

— Знаеш ли как египтяните са погребвали мъртъвците си? — попитах едното хлапе.

— Не.

— Е, би трябвало да знаеш. Много е интересно. Завивали им лицата с едни платна, които напоявали с някакъв таен химикал. По този начин могли да стоят погребани в гробниците си хиляди години и лицата им нито се разлагали, нито нищо. Никой освен египтяните не знае как се прави това. Дори и съвременната наука.

За да стигнем до мястото на мумиите, трябваше да минем през една много тясна зала, от двете страни на която имаше каменни плочи, взети направо от гробницата на фараона. Бая си беше страшно и на двамата юнаци с мене май не им беше много приятно. Притискаха се с всички сили в мене, а този, дето почти не говореше, дори ме сграбчи за ръката.

— Хайде да си вървим — рече той на брат си. — Видях ги вече. Хайде, чуваш ли?

И току се въртна и хукна назад.

— Голям пъзльо е — каза другият. — Довиждане.

И той хукна след брат си.

Тогава останах сам в гробницата. Стана ми някак приятно. Така хубаво и спокойно беше. И тогава съвсем ненадейно забелязах нещо на стената. Никога не бихте могли да отгатнете какво беше. Същите мръсни думи, които видях в училището. Написани с червен молив или нещо такова, точно под застъклената част на стената, под каменните плочи. Ето цялата беда. Невъзможно е да намериш хубаво и спокойно местенце, защото няма такова. Може да си въобразиш, че има, но стигнеш ли до него и обърнеш ли за малко глава, някой ще се промъкне и ще напише някоя мръсотия под самия ти нос. Опитайте се и ще видите. Мисля, че дори ако някога умра и ме заврат в гробищата, и ми поставят надгробна плоча и всичко, на нея ще пише „Холдън Колфийлд“ и в коя година съм роден, и в коя година съм умрял, а точно под него ще има: „Е-а те!“. Съвсем съм убеден.

Като излязох от помещението с мумиите, трябваше да отида в тоалетната. Ако искате да знаете, имах малко диария. То диарията много не ме тревожеше, но нещо друго се случи. Като излизах от клозета, тъкмо преди да стигна до вратата, изгубих съзнание. И пак имах късмет. Искам да кажа, че можех да се пребия при падането, ако не бях се строполил някак на една страна. Странно нещо обаче. Почувствах се по-добре след припадъка. Честна дума! Ръката малко ме болеше от падането, но вече не ми се виеше свят така страшно.

Станало беше около дванайсет и десет, та се върнах и застанах пред вратата да чакам моята Фийби. Мислех си, че това може да е последната ни среща. И вече нямаше да видя никакви близки. Може би щях да ги видя пак, но след много години. Мислех си, че може да се върна у дома вече тридесет и пет годишен, ако някой се разболе и иска да ме види, преди да умре, но само по такъв повод бих напуснал колибата си и да се завърна. Дори започнах да си представям какво ще бъде завръщането ми. Знаех си, че мама ще е страшно нервна и ще започне да плаче и да ме моли да си остана у дома и да не се връщам в колибата си, но аз пак ще си отида. Ще бъда адски хладнокръвен. Ще я накарам да се успокои и тогава ще отида в другия край на гостната, ще си извадя табакерата и ще запаля цигара с адско спокойствие. Ще ги поканя всички да ме посетят някога, ако искат, ама аз няма нито да ги посещавам, нито нищо. Но ето какво ще направя. Ще поканя Фийби да ми гостува през лятото и за коледната и великденската ваканция. Ще

поканя и Д. Б. да ми гостува за малко, ако иска хубаво, тихо място да пише, но няма да му позволя да пише сценарии за киното в моята колиба, само разкази и книги. Ще имам такова правило, че никой не бива да върши нещо фалшиво, когато ми гостува. Опитва ли се да прави нещо преструванско, няма да може да стои при мен.

Погледнах часовника в гардеробната и видях, че е един без двайсет и пет. Започнах да се боя, че онази старица в училището е казала на другата жена да не предава бележката ми на Фийби. Боях се да не ѝ е казала да я изгори или нещо подобно. От страх загубих и ума, и дума. Наистина исках да се видя с Фийби, преди да ударя на път. Ами че нали у мене бяха парите ѝ за Коледа?

Най-после я видях. Видях я през стъклото на вратата. Забелязах я, защото си беше сложила моя смахнат каскет. Този каскет се забелязва на десет мили разстояние. Излязох от вратата и тръгнах по стъпалата да я пресрецна. Едно нещо не можех да разбера — какъв беше този куфар, дето го влачеше със себе си. Пресичаше Пето авеню, влачейки този идиотски грамаден куфар. Едва го влачеше. Като дойдох по-близо, видях, че това е моят стар куфар, този, дето го употребявах, когато бях в Хутънското училище. Не можех да си представя за какъв дявол ѝ беше.

— Здравей! — каза тя, като се доближи. Съвсем се беше запъхтяла от този шантав куфар.

— Помислих си, че може да не дойдеш — казах аз. — За какъв дявол ти е този куфар? Нямам нужда от нищо. Просто тръгвам, както съм си. Няма да взема и куфарите от гарата. Какви дяволи си напъхала в него?

Тя сложи куфара на земята.

— Дрехите ми — каза тя. — Идвам с тебе. Може ли? Ще ме вземеш ли?

— Какво-о? — извиках аз. Едва не припаднах, като я чух. Кълна ви се. Зави ми се свят и си помислих, че ще припадна пак или нещо подобно.

— Свалих ги от задния асансьор, та Чарлин не можа да ме види. Не е тежък. Сложих само две рокли и домашните си пантофи, бельото си, чорапи и някои други неща. Вдигни го да видиш. Не е тежък. Вдигни го само веднъж... Не може ли да дойда с тебе? А, Холдън? Не може ли? *Моля* ти се.

— Не може. Млъкни!

Стори ми се, че ей сега ще се строполя мъртъв. Искам да кажа, съвсем нямах намерение да ѝ кажа така грубо да млъкне, но просто ми се стори, че ще припадна пак.

— Защо не може? *Моля* ти се, Холдън! Няма да правя нищо — само ще дойда с тебе и нищо друго! Няма да си взема и дрехите, ако не искаш. Само ще си взема...

— Нищо не можеш да вземеш, защото няма да дойдеш. Тръгвам сам. Затова млъквай!

— *Моля* ти се, Холдън! *Моля* ти се, пусни ме да дойда! Ще съм много, много, много... Ти няма дори...

— Няма да дойдеш! Сега млъквай! Дай ми този куфар — казах аз и взех куфара от нея. Почти бях готов да я ударя. За малко щях да я напляскам. Ей богу.

Тя се разплака.

— Нали щеше да играеш в някакво представление в училище. Щеше да си Бенедикт Арнолд в пиесата и какво ли не — казах аз. Много мръсно го казах. — Какво смяташ да правиш? Да се откажеш от пиесата ли?

Това я разплака още повече. А аз се зарадвах. Изведнъж ми се прииска да плаче, че да си изплаче очите. В този момент почти я мразех. Може би най-вече ме беше яд на нея, че няма да играе в пиесата, ако дойде с мене.

— Хайде да вървим — казах аз.

Пак тръгнахме нагоре по стълбите към музея. Реших да предам на гардероб шантавия куфар, дето го беше довлякла, а тя да си го освободи в три часа след училище. Знаех, че не може да го влачи със себе си в училище.

— Хайде да вървим! — казах аз.

Тя обаче не се изкачи по стълбите с мене. Отказа да дойде с мене. Все пак аз се изкачих, занесох куфара до гардероба, предадох го и слязох пак долу. Тя продължаваше да стои на тротоара, но ми обърна гръб, като я доближих. Бива си я за такива работи. И гръб може да ти обърне, ако реши.

— Няма да отивам никъде. Промених си намерението. Хайде, престани да плачеш и млъкни — казах аз. Смешно е, че тя съвсем не

плачеше, като й го казах. Но аз все пак й го казах. — Хайде, ела! Ще те изпратя до училището. Тръгвай да вървим. Ще закъснееш.

Тя нито ми отговори, нито се помръдна. Опитах се да я хвана някак за ръката, но тя се дръпна. Все ми обръщаше гръб.

— Обядва ли? Кажй, обядва ли, а? — попитах я аз.

Не искаше да ми отговори. Само свали червения каскет — този, дето й го бях дал — и просто ми го хвърли в лицето. После пак ми обърна гръб. Страшно ме досмеша, но си замълчах. Вдигнах го и го пъгнах в джоба си.

— Хайде, ела, чуваш ли? Ще те изпратя до училището — казах аз.

— Няма да се връщам вече в училището.

Просто не знаех какво да кажа, като я чух. Няколко минути останах като вдървен.

— Но ти *трябва* да се върнеш в училище. Нима не искаш да играеш в тази пиеса, а? Нима не искаш да си Бенедикт Арнолд, а?

— Не искам.

— Разбира се, че искаш. Разбира се. Хайде сега да вървим — подканих я аз. — Казах ти вече, няма да отивам никъде. Ще си дойда у дома. Ще си отида, щом се върнеш в училището. Първо ще отида на гарата да си взема куфарите и после отивам право на...

— Казах ти, че *няма* да се върна в училището. Ти можеш да си правиш каквото *щеш*, но аз няма да се върна в училище — каза тя. — Затова млъкни!

За пръв път я чух да каже: „Млъкни!“. Страшно ми се видя. Господи, колко страшно грубо ми се стори! По-лошо от псувня. Тя все още не искаше да ме погледне и се дръпваше, щом сложех ръка на рамото й или нещо такова.

— Слушай, искаш ли да отидем на разходка? — попитах я аз. — Искаш ли да отидем на разходка до Зоологическата градина? Ако се съглася да не ходиш на училище следобед, а да дойдеш на разходка с мене, ще престанеш ли с тези смахнати глупости?

Тя пак не ми отговори, та повторих:

— Ако се съглася да не ходиш на училище следобед, а да дойдеш на разходка с мене, ще престанеш ли с тези глупости? Ти си умно момиче и утре ще си отидеш на училище, нали?

— Може да отида, а може и да не отида — каза тя и хукна като бясна през улицата, без дори да погледне дали идат коли. Понякога откача.

Аз обаче не я последвах. Знаех си, че тя ще ме последва, затова тръгнах към Зоологическата градина, покрай парка, а тя тръгна в същото направление, но от *другата* страна на улицата. Никак не ме поглеждаше, но явно беше, че ме наблюдава под око, за да види накъде вървя. Както и да е, вървахме така по целия път до Зоологическата градина. Боях се само когато минаваше някой двуетажен автобус, защото тогава не я виждах къде е. Като стигнахме до Зоологическата градина обаче, аз ѝ изревах:

— Фийби! Влизам в Зоологическата градина! Ела тук сега!

Тя не ме погледна, но явно беше, че ме чу, и като заслизах по стълбите към Зоологическата градина, обърнах се и видях, че пресича улицата и върви подире ми.

Нямаше много хора в Зоологическата градина, защото времето беше лошо, но около басейна, където плуваха моржовете, се мяркаше по някой човек. Тръгнах нататък, но Фийби се спря и се престори, че уж гледа как хранят моржовете — един човек им хвърляше риба — и аз се повърнах. Помислих си, че това е удобен случай да я настигна. Отидох, застанах зад нея и лекичко сложих ръка на рамото ѝ, но тя подкликна и ми се изплъзна — наистина може дълго да се сърди, когато реши. Тя остана там, докато хранеха моржовете, и аз стоях зад нея. Не слагах вече ръце на раменете ѝ, защото, ако ги сложех, тя щеше да избяга от мене. Като си тръгнахме от моржовете, тя пак отказа да върви до мене, но не вървеше много настрана. Вървеше от едната страна на тротоара, а аз от другата. Пак не беше кой знае колко приятно, но беше по-добре, отколкото да е на една миля далече от мене като преди. Изкачихме се да погледаме малките мечета на онази там могилка, но нямаше много за гледане. Само една мечка беше излязла навън, полярната. Другата, кафявата, беше в пещерата си и не искаше да излиза. Само задницата ѝ се виждаше. Едно малко момченце беше застанало до мене с каубойска шапка, нахлупена чак до ушите, и само повтаряше на баща си:

— Накарай я да излезе, татко. Накарай я да излезе.

Погледнах Фийби, но тя не се засмя. Нали знаете какви са децата, като са сърдити. Нито се засмиват, нито нищо.

Като напуснахме мечките, излязохме от Зоологическата градина, пресякохме малката уличка в парка и минахме през един от тези малки тунелчета, които винаги миришат, като че някой е ходил по малка работа в тях. Те бяха по пътя към въртележките. Фийби още не ми говореше, но сега вече вървеше до мене. Улових я отзад за колана на палтото ѝ, просто ей така, да опитам, но тя пак се дръпна и рече:

— Дръж си ръцете при себе си, ако нямаш нищо против.

Още ми беше сърдита. Но по-малко от преди. Както и да е, все повече се приближавахме до въртележките и вече чувахме смахнатата им музика. Вечно свирят „О, Мери!“. Тази песен си свиреха и преди петдесет години, когато аз бях малък. Ето кое е хубавото на въртележките — все една и съща песен си свирят.

— Мислех, че въртележките са затворени през зимата — каза Фийби. За пръв път проговори най-после. Сигурно забрави, че ми е сърдита.

— Може би защото приближава Коледа — казах аз.

Нищо не ми отговори. Сигурно се сети, че уж ми е сърдита.

— Искаш ли да се повозим? — попитах я аз. Сигурен бях, че ѝ се иска. Когато беше малка и ние с Али и Д. Б. я завеждахме в парка, тя си падаше по въртележките. Просто не можехме да я свалим от проклетите въртележки.

— Вече съм голяма за това — каза тя.

Мислех, че няма да ми отговори, но тя ми отговори.

— Не, не си. Хайде, качи се. Ще те чакам. Хайде, качвай се! — казах аз.

Вече бяхме до тях. Няколко деца се возеха, повечето съвсем малки, и няколко родители чакаха отвън, седнали на пейките. Взех, че отидох на гишето, дето продаваха билетите, и купих един билет за Фийби. После ѝ го подадох. Тя стоеше до мен.

— На, вземи — казах ѝ. — Чакай малко. — На ти и останалите пари.

Посегнах да ѝ дам остатъка от парите, които ми беше дала.

— Дръж ги. Дръж ми ги! — каза тя. И веднага добави: — Моля ти се.

Много се разстройвам, когато някой ми каже: „Моля ти се!“. Искам да кажа, ако това е Фийби или някой като нея. Страшно ме разстрои. Обаче сложих парите обратно в джоба си.

— Няма ли и ти да се качиш? — запита ме тя. Някак особено ме запита.

— Може да се кача следния път. Сега ще те погледам — казах аз. — Взе ли си билета?

— Да.

— Хайде, качвай се тогава. Аз ще съм на тази пейка, ей тук. Ще те гледам.

Отидох и седнах на пейката, а тя се качи на въртележката. Заобиколи я цялата. Просто тръгна и обходи цялата въртележка. После се качи на един едър, очукан стар кон. Тогава въртележката тръгна и аз я гледах да се върти покрай мен. Имаше още само пет-шест деца на кончетата и музиката свиреше „Пушек влиза в очите ти“. Свиреше много джазово и весело. Всички деца се опитваха да уловят златното колело, и Фийби заедно с тях, та се боях да не падне от проклетия кон, но нито казах, нито направих нещо. С децата е така — искат ли да уловят златното колело, трябва да ги оставиш и да не казваш нищо. Паднат ли, ще паднат, но по-лошо ще бъде, ако им кажеш нещо. Като спря въртележката, тя слезе от коня си и дойде при мене.

— Този път и ти ще се повозиш — каза тя.

— Не, само ще те гледам. Смятам само да те погледам — казах аз. Дадох ѝ още малко от парите. — Ето, вземи си още билети.

Тя взе парите от мене.

— Не съм ти сърдита вече — каза тя.

— Зная. Побързай. Въртележката ще тръгне пак.

Тогава, съвсем неочаквано, тя ме целуна. После си подаде ръката и рече:

— Вали! Започва да вали!

— Зная.

Тогава знаете ли какво направи — едва не умрях — взе, че бръкна в джоба ми, извади червения ми каскет и ми го сложи на главата.

— Ти не го ли искаш? — попитах аз.

— Може да го поносиш малко.

— Добре. А сега побързай. Ще си пропуснеш ездата. Няма да можеш да си вземеш своя кон.

Тя обаче още се маеше.

— Сериозно ли говореше преди малко? Наистина ли няма да заминеш никъде? Наистина ли ще си дойдеш после у дома? — запита ме тя.

— Да — казах аз. И така си беше. Не я лъжех. Наистина си отидох после у дома. — Сега побързай! Кончетата тръгват.

Тя изтича, купи си билет и се върна на въртележката точно навреме. После пак я обиколи цялата, докато намери своя кон. Тогава се качи. Махна ми с ръка и аз ѝ отвърнах.

Братче, какъв адски дъжд заваля! Като из ведро! Бога ми! Всичките родители и майки, и всички останали отидоха и застанаха под самия покрив на въртележките, за да не ги намокри до кости, но аз останах да седя на пейката още доста дълго. Бая се измокрих, особено палтото и панталоните ми. Моят ловджийски каскет наистина доста ме предпази в известно отношение, но все пак станах вир-вода. Обаче хич не ми пукаше. Изведнъж се почувствах толкова щастлив, като гледах моята Фийби да се върти покрай мене, че ако искате да знаете, чак ми идеше да извикам от щастие. И не зная защо. Просто защото беше толкова хубава, като се въртеше със синьото си палто и всичко. Ех, защо не бяхте и вие там!

ГЛАВА XXVI

Това е всичкото, което ще ви разкажа. Бих могъл да ви разкажа какво направих, като се върнах у дома, как се разболях и така нататък и в какво училище ще отида идущата есен, след като изляза оттук, но нямам настроение. Наистина нямам. Тези работи не ме интересуват много точно сега.

Много хора, особено този психоаналитик, дето е тук, непрекъснато ме питат дали ще бъда прилежен, като отида на училище през септември. Според мен това е такъв глупав въпрос. Искам да кажа, как можеш да знаеш какво ще правиш, преди да си го *направил*? Отговорът е, че не знаеш. *Мисля*, че ще бъда прилежен, но зная ли аз? Глупав въпрос, дума да няма!

Д. Б. е по-добър от другите, но и той ми задава куп въпроси. Той идва миналата събота с тази млада англичанка, която играе във филма, дето пише. Доста се занася, но е много хубава. Както и да е, веднъж, докато тя беше в тоалетната чак в другото крило, Д. Б. ме запитва какво мисля за всичките тези неща, които току-що ви разказах. Съвсем не знаех какво да му кажа, дявол да го вземе. Право да си кажа, сам не *зная* какво да мисля. Съжалявам, че го разказах на толкова много хора. Едно само зная, че ми е мъчно за всички тези, за които ви разказах. Дори за Страдлейтър и Акли например. Като че ли и за проклетника Морис ми е мъчно. Странна работа! Не разказвайте никому нищо. Разкажете ли, ще ви стане мъчно за всички.

Йонка Кръстева

Холдън Колфийлд — бунтовник без кауза

В унисон с възприетата традиция да се дава някакво определение на всяко десетилетие в културния и политически живот на САЩ и петдесетте години на двадесети век бяха дефинирани като години на конформизъм и мълчание, на благополучие и алиенация. „Мълчаливото поколение“ е често употребяваната фраза по отношение

на периода очевидно по асоциация с „изгубеното поколение“ от двадесетте години на века. В политическо отношение периодът след Втората световна война е белязан от чистките на маккартизма и от активизиране на реакционни елементи в живота на страната. Горещата война с Корея и студената война с комунистическия свят доминират новините в медиите, като напрежението и объркването се засилват от факта, че Съветският съюз вече притежава атомна бомба. От друга страна, в икономическо отношение САЩ постига непознати до този момент мащаби на развитие и се превръща в световна икономическа сила. Тези два фактора оформят и характеристиката на новия тип общество в САЩ, на така нареченото от Ървинг Хау в „Годините на конформизъм“ (1952) и „Обществото на благополучието“ „масово общество“, което се характеризира с нивелиране на нуждите на индивида, със стандартизиране на неговото мислене и, в крайна сметка, с оформяне на един тип обща, масова култура, чиито идеали са споделяни от цялото общество. Според Ървинг Хау ценностите на социалния и културен конформизъм създават едно хомогенно общество, където индивидуалното, алтернативно мислене бива задушено от това, което Джордж Оруел нарича „небрежен антиноминализъм“ и определя метафорично като състояние, в което „човек лежи в леглото си и пие перно“. За да маркира същото явление, в „Обществото на благополучието“ Ървинг Хау използва метафората на слепеца, който води останалите слепци. В статията си „Самотното поколение“ (1959) Алфред Казин определя самотата, алиенацията, несигурността и безобичността като основно състояние на героите от петдесетте години, които той вижда като „стадо от самотници“. „Този тип персонаж, който в романа на деветнадесети век е «герой», в романа на двадесети век гледа на себе си като на проблем; романът се превръща в поредица от действия, които не са породени от същността на героя, а са серия от откровения (подобно на признанията, които пациентът прави пред психоаналитика), чрез които героят би могъл да получи лековито познание за самия себе си.“ Състоянието на Холдън Колфийлд на Селинджър в единствения му роман „Спасителят в ръжта“ (1951) потвърждава верността на наблюденията на Казин: в психиатричната стая Холдън излива своята изповед откровение, надявайки се на изцеление. Произведението е типичен пример на романа на инициацията, драматизиращ процеса на преминаване от

невинност и неопитност към познание и мъдрост. Арнолд ван Дженеп определя три фази в сюжета на този тип роман — първата завършва с отделянето на героя от обществото; втората и най-важна фаза, лиминалната, е тази на драматичната трансформация, през която героят е подложен на различни изпитания с цел да изгради своята система от ценности; третата фаза представлява реинтеграцията на героя в обществото.

Традиционно неопитният млад човек се придружава от „ментор“, който улеснява плавния преход по пътя на изпитанията. Показателно е, че в американския роман тази фигура обикновено е човек от потиснатите раси или маргинална фигура: при Купър — индианецът Чингачгук; за Исмаил от „Моби Дик“ на Мелвил това е полинезийският принц Куикуег; за Хъкълбери Фин — негърът Джим. Когато такава фигура липсва, героят е в беда, както е в романа на Селинджър и във „Великият Гетсби“ на Фицджералд. Неслучайно Холдън е луд по „Великият Гетсби“, а „Сбогом на оръжията“ намира за „кофти книга“. И Гетсби, и Холдън са пленници на носталгията по миналото и не съумяват да проумеят и да надраснат проблемите на своя ден, докато интелектуалният скепсис на лейтенант Хенри на Хемингуей определя зрелостта на неговите идеи през една друга безпътна епоха. Третата фаза на романа на инициацията, при успешен завършек на втората, представя завръщането на героя в обществото, където му е отреден и нов статут. Той вече не е неопитен юноша, а отговорен възрастен. Макар и прогледнал и помъдрял, героят може да реши да напусне обществото и да тръгне в търсене на свой собствен, идеален свят. Подобни произведения имат отворен край и са типични за тези американски романи, в които доминираща е метафората за отворената граница, предлагаща необятни простори на действие, приключения и нови възможности. Типичен пример са „Хъкълбери Фин“ на Марк Твен и „Параграф 22“ на Джоузеф Хелър.

Холдън Колфийлд се оказва в най-неизгодното положение. Той остро чувства необходимостта от авторитетна фигура, която да го напътства. Неудачите му с г-н Антолини изчерпват и последната му надежда да намери тази така необходима подкрепа. От друга страна, петдесетте години не предлагат практически изход за млади хора като Холдън, които не само не могат да намерят свое място в училището, но и са „отпаднали“ от обществото на своите съвременници. Докато през

XIX век Хък все още може да се отпрати на запад с вероятност да постигне своя идеал, а Йосарян от „Параграф 22“ да търси щастие на една нова граница, в една символична и идилична Швеция, бягайки от абсурда колкото на войната, толкова и от нравствената безпътица на консуматорското общество, то за Холдън такъв избор няма и той се озовава в затвореното пространство на психиатрията.

Традиционната американска вяра в обновителната сила на запада е жива и в съзнанието на Холдън. Той предлага на Сали Хейз да отидат в Масачузетс или Вермонт, „където страшно хубаво ще си живеем“. Непосредствено преди нервната си криза решава: да „тръгна на запад, като спирам колите по шосетата“. Както при Гетсби, така и тук връщането на миналото е невъзможно и илюзорната вяра в подобна възможност обрича героите на физически или емоционален крах. Шестдесетте години, които слагат край на епохата на конформизма, вече предлагат изход за „чудаци“ като Холдън, които се включват в мощния поток на субкултурата. Тази нова алтернатива веднага намира превъплъщение в литературата в романи като „По пътя“ на Джек Керуак.

Действието в „Спасителят в ръжта“ е фокусирано върху средната, лиминална фаза в модела на съзряването на младия човек и следва епизодичната структура на пикареския роман. Холдън е метаморфоза на донкихотовския тип герой. Джонатан Бомбах в изследването си върху съвременния американски роман, „Пейзажът на кошмарите“, го вижда като един „Княз Мишкин в ролята си на изтънчен нюйоркски юноша, който подобно на Мишкин изпитва върху себе си греховете, нещастията и духовната уродливост на другите много по-силно, отколкото собствените си нещастия“. Холдън често усеща непреодолима тъга и симпатия към „кофти“ хора, дори и към такива като сводника Морис, които го малтретират морално и физически. В края на романа, когато брат му Д. Б. го пита какво мисли за всичко, което току-що е разказал, Холдън не знае какво да отговори, не може да разгадае смисъла на преживяното от него: „Мога само да ви кажа, че всички тези хора, за които ви разказах, ми липсват. Дори старият Страдлейтър и Екли например. Струва ми се, че дори проклетият Морис ми липсва. Смешно, нали? Да не сте посмели да разкажете на някого. Ако го направите, и на вас ще започнат да ви липсват тези хора“.

Основен мотив на лимиалната фаза на инициацията е „слизането на героя в ада“, където трябва да познае различни аспекти на злото и да добие нравствена сила да се пребори с него. Измъченото скиталничество на Холдън в Ню Йорк е неговото „слизане в ада“, с чиито злини той не съумява да се пребори. Разочарованията му започват още в елитното училище Пенси, където погребва детския си идеал за чиста любов, след като любимата му Джейн, с която често играят шах, завързва връзка с бруталния Страдлейтър. Холдън признава, че не разбира момичетата и има проблеми в отношенията си с тях. Никога не е имал сексуална връзка, не му „върви в половия живот“ и изтръпва от страх от разказите на Люс, защото „все чаках да стана педераст или нещо подобно“.

В евтиния нийоркски хотел, чиито обитатели дават воля на низки и извратени страсти, Холдън се потапя в пошлостта и покварата на възрастните. В тази обстановка неподготвеният наивник може само да бъде жертва. Бруталният сводник Морис му натрапва непълнолетната Сани, на която Холдън предлага само да си говорят, защото „не му е до оная работа“, а тя го нарича „хлапаче-глупаче“. След пропадналия урок по секс Холдън се притеснява не толкова за себе си, колкото за загубената невинност на Сани. „Боже, колко потиснат се чувствах“, споделя за пореден път той. Обиден от Холдъновата неспособност да „оцени Сани“, Морис брутално го изнудва да му плати отново сумата и го пребива.

Кулминацията в сексуалното образование на Холдън е гостуването му в дома на любимия учител Антолини, чиито среднощни хомосексуални ласки го хвърлят в истински ужас. Антолини би трябвало да е Холдъновият „спасител в ръжта“, когото героят търси през цялото време на своето скиталничество. Самият Антолини обаче предрича пропадането на Холдън в „пропастта“, а невъзможността му да бъде „спасител в ръжта“ е загатната в епизода, представящ самоубийството на Джеймс Касъл, един друг „Холдън“, на когото Антолини не успява да помогне. Последният жест на внимание към мъртвото момче от страна на учителя е да понесе окървавеното му и пребито тяло. Холдън е способен на една чиста и щедра обич към свят, който не може да обича и който му отвръща с неразбиране или с омраза. Обектът на неговото търсене в духовната пустош на Ню Йорк е в съществуването си търсене на нравствения принцип, въплътен в Бога.

Неслучайно Холдън вижда себе си единствено в ролята на спасител на децата, чиято физическа и духовна красота за него е олицетворение на прекрасното в живота. Единствено с любимата си сестра Фийби Холдън споделя своя блян: „Аз си представям жалки дечица да си играят в една голяма ръжена нива. Хиляди деца, а наоколо няма никой, никой голям човек, искам да кажа — освен мен. И аз стоя на ръба на някаква шеметна пропаст. И каква ми е работата? Да спасявам всяко дете, което тръгне към пропастта — искам да кажа, ако то се е затичало и не вижда къде отива, аз да изляза отнякъде и да го спася. Просто ми се иска да бъда спасителят в ръжта. Зная, че е лудост, но ей на, това е единственото нещо, което наистина ми се иска да бъда“.

Асоциациите с Христос спасителя са явни, а червеният цвят на шапката, която Холдън носи, символизира едновременно и Христовите страдания, и Холдъновите душевни терзания. Нека си припомним, че в Новия Завет Христос нееднократно призовава: „Истина ви казвам, ако не се обърнете и не станете като дечица, никак няма да влезете в царството небесно. И тъй, който смири себе си като това детенце, той е по-голям в небесното царство. А който съблазни едно от тия малките, които вярват в мене, за него би било по-добре да се окачеше на врата му голям воденичен камък и да потънеше в морските дълбочини. Горко на света поради съблазните! Защото е неизбежно да дойдат съблазните; но горко на оногыз, чрез който съблазънта дохожда“.

(Матей, 18, 4:8)

Холдън желае да запази непокътната невинността и чистотата на Фийби, и единственото нещо, което може да направи, е да изтрие всички мръсни думи, изписани по стените на Ню Йорк. Но и в тази си мисия той попада и съзнава, че не само не може да изтрие всички мръсни надписи, но и че някои, издълбани дълбоко в мазилката, е невъзможно да изтриеш. Всъщност чрез тези си действия Холдън се стреми да скрие от Фийби реалността на злото и на съблазните, което не е решение на проблема.

За съзнателните Христови последователи детската чистота в душата на възрастния предполага незлобливост, липса на сребролюбие и лукавост, великодушие и ценностно осмислен стремеж към духовно съвършенство чрез служене на другите и в борба със съблазните. Това всъщност е и чистата Христова мъдрост, до която Холдън не израства. Христовият героизъм и спасение не предполагат затваряне в невинното

детско царство, а живот в греховния свят на възрастните според духовните закони на детето мъдрец в самите нас. Холдън сам не знае как в света на пошлостта да живее по законите на любовта и следователно няма полезни знания, които би могъл да предаде на невинните деца. В този смисъл и мисията му като спасител е неосъществима и той действително остава един бунтар без кауза. Единствената позиция, която застъпва, е тази на отрицанието. Именно невъзможността му да определи своя ясно дефинирана и постижима цел и начин за реализиране на идеала за обичта и чистотата довежда до психическо разстройство. Всички действия на героя са мотивирани от страха и от нежеланието му да порасне, защото не е подготвен да поеме отговорностите на зрялата нравствена личност.

Изолираността и самотничеството на Холдън по своеобразен начин рефлектират в творческия и жизнен път на Селинджър. Роден в Ню Йорк през 1919 година, писателят започва да пише разкази в началото на четиридесетте години. По време на участието си във Втората световна война публикува разкази в Сатърди Ивнинг Поуст, а през 1951 излиза и единственият му роман „Спасителят в ръжта“. Темата за емоционалната изолираност на интелектуално и духовно изтънчените чудаци е в основата на „Девет разказа“ (1953), „Франи и Зуи“ (1961) и „По-горе билото, майстори. Сиймор. Запознаване“, които първоначално се появяват в „Дъ Ню Йоркър“. Публикуването на „Хапуърт 16, 1924“ през 1965 като че ли поставя и край на литературната кариера на Селинджър, тъй като оттогава той не е предложил нищо на читателската публика. В началото на шестдесетте години писателят буквално се оттегля от света в имението си в Ню Хампшър, отказвайки интервюта, социални събирания и контакти, обричайки се на отшелничеството и самотничеството на своите герои.

Творчеството на Селинджър характеризира една цяла епоха в американската култура, края на четиридесетте и началото на петдесетте години. Подобно на Фицджералд през двадесетте години, Селинджър съумява да напише най-болезнените и актуални теми — за дефицита на обичта и на нежните пориви в бясното препускане след славата и материалния разкош, за пошлите Холивудски истории за мним богат емоционален живот, за преструванската грижовност на опустошените и загрубели поклонници на успеха. Безспорно достижение на писателя е и своеобразният език, на който се изразяват

героите му. Подобно на Твен в „Хъкълбери Фин“, Селинджър успява да сътвори език, който адекватно да отрази нестандартното мислене и поведение на героите му. Макар че някои критици определят колоритния стил на произведенията като маниерност, безспорен е фактът, че хиляди млади хора в САЩ през петдесетте години заговориха на езика на Холдън, възприемайки „маниерността“ на неговия изказ като адекватен израз на техните антиконформистки настроения.

Източник: <http://e-bookbg.com>

Издание:

Джеръм Дейвид Селинджър. Спасителят в ръжта

Преводач: Надя Сотирова

Редактор: Иван Петров

Художник: Трифон Калфов

Техн. редактор: Елена Тонкова

Коректор: Екатерина Тодорова

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.